

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی روز سه شنبه (۲) بهمن ماه ۱۳۵۲

فهرست مطالب :

- ۱- قرأت اسامی غائبین جلسه قبل .
- ۲- بیانات قبل از دستور آقایان: طرفی- روح الله جعفری- قدردان - اسعدرزما آرا - عزیزمادی- اردلان .
- ۳- تصویب صورت جلسه های شماره ۱۴۳ ، ۱۴۴ ، ۱۴۵ و بعد از ظهر روز یکشنبه (۹) دیماه و صورت جلسه شماره ۱۴۶ صبح روز سه شنبه (۱۱) دیماه ۱۳۵۲ .

- ۴- تقدیم ۷ فقره لایحه ۱- اضافه شدن يك تبصره به قانون اجازه پرداخت مزایای ویژه به افسران و درجه داران ارتش شاهنشاهی ۲- لایحه الحاق دو ماده بقانون بیمه های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان کارگاهها و کارخانجات ارتش ۳- لایحه الحاق يك ماده بقانون تاسیس صندوق پس انداز ثابت افسران و همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش شاهنشاهی ۴- لایحه اصلاح بنده ماده ۲۱ قانون بیمه های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان کارگاهها و کارخانجات ارتش ۵- لایحه اصلاح قانون تشکیل 'دادگاه عالی انتظامی قضات ارتش ۶- لایحه مربوط به پرداخت پاداش ماهانه به سرهنگ های پزشک ۷- لایحه اصلاح تبصره ماده واحده قانون مربوط به تعمیم قانون تبدیل درجه داران فنی نیروی هوایی نسبت به ناواستواریکم های رسته های مخصوص نیروی دریایی ، بوسیله تیمسار سپهد کاتوزیان معاون وزارت جنگ .
- ۵- تقدیم لایحه مضابطه جهت پرداخت مطالبات اشخاص بابت بهای اراضی فرودگاهها توسط آقای مهندس دری معاون وزارت راه .
- ۶- اعلام وصول وقرائت نامه هفت فقره لایحه رسیده از مجلس سنا- بودجه اصلاحی سال ۱۳۵۲ و بودجه سال ۱۳۵۳ کل کشور ۲- لایحه تعدیل و

تثبیت اجاره بها ۳- لایحه اجرای قرارداد مورخ یکم ماه ژوئن ۱۹۷۳ ژنوالحاقی بقرارداد مورخ ۲۰ ژانویه ۱۹۷۲ ژنو ۴- لایحه اجازه واگذاری هفتصد هکتار اراضی منابع ملی شده بشرکت سهامی معادن مس سرچشمه کرمان ۵- لایحه تمدید مهلت مقرر در قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۷۳ قانون محاسبات عمومی ۶- لایحه موافقت نامه بازرگانی و همکاریهای اقتصادی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اسپانیا ۷- لایحه نحوه پرداخت وجوه قبوض اقساطی مالکان مشمول قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستاجر .

۷- طرح و تصویب فوریت لایحه نحوه پرداخت وجوه قبوض اقساطی مالکان مشمول قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستاجر .

۸- بیانات آقای رئیس بنسبست حضور هیئت پارلمانی استرالیا در جلسه علنی مجلس شورای ملی .

۹- طرح و تصویب گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قوانین آئین دادرسی کیفری و کیفر عمومی و ابلاغ بدولت .

۱۰- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دادگستری راجع به مجازات اخلاص کنندگان در عرضه دام و توزیع گوشت و ارسال بمجلس سنا .

۱۱- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دادگستری راجع به اصلاح قانون جلوگیری از تصرف عدوانی و ارسال بمجلس سنا .

۱۲- تقدیم دو فقره لایحه ۱- لایحه تأمین اعتبار مورد نیاز طرح توسعه چغندر کاری در ایران ۲ - لایحه تأمین بقیه اعتبارات مربوط به سالهای بعد از ۱۳۵۳ بمنظور خرید تجهیزات مراکز ترانزیت تلفنی و اجرای خدمات مربوطه اداره ششم ستاد بزرگ ارتشتاران ، بوسیله آقای قوام صدری وزیر مشاور و معاون نخست وزیر .

۱۳- تعیین موقع جلسه آینده - ختم جلسه .

مجلس ساعت ۹ صبح بریاست آقای مهندس عبدالله ریاضی تشکیل گردید

۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان :

اخلاقی - مهندس اسدی لنگرودی - اسعدرزم آرا - اسلامی - نباد کتربازرگانی - غلامرضا بهادری - مهندس پروشانی - دکتر جزایری - جندقی - ذوالفقاری - دکتر رشتی - دکتر رفیعی - زرین پور - دکتر سعید - شیخ بهائی صائب - دکتر صالحی - دکتر عظیمی - فریدونفر - فضائی - موقر - دکتر لقمان ادهم - دکتر متین - خانم طالقانی - خانم اقبال .

غائبین مریض - آقایان :

- دکتر برزگر - بوشهری - بهنیا - دکتر پرتوا عظم - دکتر پنهانی - جهانشاهی - دشتی - ریگی - مهندس عباس زاهدی - ساگینیان - سمعی - شاهنده - دکتر شریف امامی - دکتر شکرانی - حیدر صائبی - طباطبائی دیبا - مهندس عطائی - دکتر غنی - فرهادپور - دکتر کفائی - کمالوند کورانلو - دکتر مشایخی - معیری - عبدالمجید موسوی - دکتر موسوی - مهرداد - نیکپور - مهندس برومند - موسوی ماکوئی - خانم اسدی - خانم ضرابی .

۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان: طرفی - روح الله

جعفری - قدردان - اسعدرزم آرا - عزیزمادی -

اردلان

رئیس - نطق های قبل از دستور را شروع میکنیم آقای طرفی تشریف بیاورید .

طرفی - بنام خداوند توانا و بنام شاهنشاه آریامهر رهبر عالیقدر ملت ایران .

جناب آقای رئیس ، همکاران محترم ، اینک که در آستانه دوازدهمین سال انقلاب پیروز شاه و ملت قرار داریم خدای بزرگ را سپاس میگوئیم که در سایه تفضل و عنایاتش به شاهنشاه ایران زمین نیرو عطا فرموده تا در جهان پرتنشج امروزی استقلال و تمامیت ارضی کشور ما را حفظ و فرو شوکه دیرین این ملت را تجدید نمایند و در پرتو رهبریهای خردمندانه خویش ، ایران و ایرانی را در میان جوامع انسانی ، سر بلند نگاهدارند و بتاریخ

شاهنشاهی این مرز و بوم شکوهی جاودان بخشند (احسن).

بر اثر تدابیر خردمندانه و اندیشه های داهیانه رهبر دانا و توانای ما ، انقلاب شاه و ملت شکوفان گردید . اصالت اصول دوازده گانه آن ، این ره آورد را به همراه داشت که بدون خشونت و خونریزی و در مدتی کوتاه جامعه ما در مسیر يك تحول بزرگ و بی نظیر و يك دگرگونی عمیق قرار گیرد و آثار و نتایج سودمند و ثمر بخش این تحول عظیم در کلیه شئون مملکت از نظر اجتماعی ، فرهنگی ، اقتصادی پدیدار گردد . در انقلاب ما سنتها و روشهای کهن و غیر عادلانه ای چون نظام درمانده فئودالیت ، تبعیضات و محرومیتها و تناقضات اجتماعی برچیده شد .

زارع ایرانی که سالها در قید و اسارت بی رحمانه بسر می برد آزاد گردید و اینک از کلیه مواهب زندگی برخوردار است (صحیح است).

سپاهی دانش نور علم و بینش را برایش به ارمغان میبرد و او را از غفرت جهل و بیسوادی رهائی می بخشد ، همچنانکه :

سپاهی بهداشت تأمین بهداشت و درمان او را برعهده میگیرد ، و سپاهی ترویج و آبادانی نیز در بهبود شرایط شغلی و زندگی می کوشد . اینها همه دست در دست یکدیگرند تا زارع ایرانی در پرتو انقلاب مقدس شاه و مردم در امن و رفاه بسربرد و بسهم خویش روستای ایران را آباد نگهدارد . و خانه های انصاف این پدیده نوین عصر پهلوی ، کشاورزان را در زمینه حل دعاوی خود بدست خود بکار آمد و از اینراه کار آیی آنان را جلوه گر ساخت .

جلوه های درخشان ایران را همه جا میتوان دید : (صحیح است - احسن)

در مورد جنگلها : این منبع عظیم ثروت که دارای ارزش اقتصادی فراوان میباشد تمام ملت ایران تعلق یافت و از راه منافع مشترک ، همگان را از آن بهره ای بدست آمد . در تحقق هر چه بیشتر این بهره مندی اقدامات بسیار مؤثری جهت نگهداری و توسعه واحیاء جنگلها و جلوگیری از انهدام موردی آنها بعمل آمد .

گوناگون حاصل شده است ، دگرگونی سیستم اداری و آموزشی مملکت در جهت سازندگی در پیشبرد هدفهای ملی مورد توجه شاهنشاه قرار گرفت و از این عنایات دوازدهمین اصل انقلاب شاه و ملت پدید آمد . سرانجام به یمن این اصل انقلابی ، آموزش و پرورش مملکت از دیستان تا دانشگاه از نظر کمی و کیفی بموفقیتهای عظیمی نایل آمد و این خود پیش درآمد تحولاتی عمیق در جهت سازندگی جامعه ایرانی است .

دگرگونی نظام اداری در جهت تحقق هدفهای انقلابی ملی ، آثار زیادی همراه داشته و بکنواختی قوانین استخدام کشوری در خصوص کارکنان دولت نمونه ای از آنست . طبیعه درخشان دیگر دوران فرخنده انقلاب شاه و مردم ، تحقق بخشیدن به دگر آرزوی کهن يك ملت است و آن :

استیفای حقوق قانونی ملت ایران در اداره امور و باختیار گرفتن صنعت نفت میباشد .

همکاران گرامی : آنچه معروض افتاد چکیده ای است از مواهبی که انقلاب ما برای هم میهنان ما به ارمغان آورده است . در آستانه دوازدهمین سال انقلاب پیروز شاه و ملت به طراح و بنیانگذار و رهبر بزرگ انقلاب ایران شاهنشاه آریامهر درود بفرستیم و برای این رهبر بزرگ و عالیقدر سلامت و توفیق هر چه بیشتر از خدای بزرگ مسألت نمائیم .

سلامت و سعادت شهبانوی نیکو کار و انسان دوست و ولایتعهد عزیز نور دیده ملت ایران و دوام و بقای سلطنت پر خیر و برکت بهاوی را آرزو مندیم . از توجهی که بعرایض اینجانب فرمودید صمیمانه متشکرم (احسن احسن) .

رئیس - آقای جعفری بفرمائید .
روح الله جعفری - جناب آقای رئیس - همکاران محترم ، خدای بزرگ را ستایش میکنیم که شانس خدمت و خدمتگزاری را در عصر فرخنده آریامهر ، محمد رضا پهلوی شاهنشاه آریامهر بمانعایت فرموده است . بخود میبایم که در این عصر شکوفان انقلاب شاه و ملت از مجربان نیات گهر بار رهبر اندیشمند خود هستیم (احسن) . بتحقیق باید گفت جامع ترین اصول مملکتی که با

عدالت و برابری در حقوق اجتماعی و سیاسی بین زن و مرد برقرار گردید و سرانجام زن ایرانی این مجال و فرصت شایسته را بدست آورد تا لیاقت و کاردانی خود را متجلی سازد و بسهم خویش مسئولیتی مهم در سازندگی ایران عزیز برعهده گیرد .

فروش سهام کارخانه های دولتی ، پستوانه ارزنده ای برای اصلاحات ارضی در نظر گرفته شد . از این طریق گروهی از هم میهنان ما فرصت جدیدی برای کار فعال بدست آورده و نقش اساسی تری در تولید و عمران ملی ایفا نموده اند .

سهیم شدن کارگران ایرانی در منافع کارگاهها و کارخانه ها ، منافی است که بوسیله بازوی توانای آنان حاصل میشود مظهر دیگری از تجلیات انقلاب ما است ، در این جاوه نه تنها عدالت اجتماعی را عیان میتوان دید بلکه در آن نیز تدبیر بخردانه ای برای تولید هر چه بیشتر مشاهده می شود که آنهم بارقه ای از افکار تابناک رهبر اندیشمند ما شاهنشاه آریامهر است .

در مورد ملی کردن آنها شاهنشاه فرموده اند : «ملی کردن آب در کشور ، گذشته از اینکه مطابق با مصالح عالیله ملی ما است با روح و مفهوم تعالیم اسلامی نیز تطبیق دارد ، طبعاً بس رواست که منابع آب این مملکت در دست تصرف و بهره مندی اصولی همگان باشد و در نص صریح قرآن کریم یعنی :

«و جعلنا من الماء کل شی حیاء ارزش و اهمیت آن آشکار میگردد (احسن) .

نوسازی مملکت بخصوص در مناطق روستایی لازم مینمود و اصل یازدهم انقلاب شاه و ملت بعنوان پاسخگوی این ضرورت ، تجلی حاصل کرد ، توسعه شهری و ساختن خانه های ارزان قیمت و بطور کلی ، چهره نوینی بمنطق عقب مانده بخشیدن ، رسالتی است که با این اصل کم و بیش تحقق یافته و انشاء الله آینده نزدیک شاهد تحقق کامل آن در چار چوب برنامه های عمرانی مملکت خواهد بود و ما را بشاهراه تمدن بزرگی که آرزوی همایوانی پاکدامن است خواهد رسانید . (انشاء الله) .

با توجه به تحولات مختلفی که در زمینه های

اندیشه‌ای بلند و افکاری روشن بمنظور در گگون ساختن وضع زندگی اجتماعی و فرهنگی و بهداشتی و تأمین عدالت اجتماعی و ایجاد محیط زیست آباد و سالم و امن توأم با رفاه و افزایش درآمد سرانه روزافزون عمومی به همراه سپردن کار مردم بدست مردم و برخورداری تمامی ملت ایران از نتایج آن طرح گردیده منشور ۱۲ گانه انقلاب ایران میباشد که از تراوشات افکار تابناک و آینده نگر رهبر عالیقدر و مفخم و اندیشمند ملت ایران شاهنشاه - آریامهر میباشد و به همراه پیشرفت زمان اثرات مفید و ارزنده آن آشکار تر میگردد .

تجلیل از اینهمه بزرگی و وسعت فکر براهیچ زبانی مقدور نیست فقط به همراه سایر هم میهنان که بهره گیران انقلاب شاه و ملت هستیم سیاس و حق شناسی خود را به پیشگاه با عظمتش تقدیم میداریم (احسنت) .

روز ۲۸ دیماه سال ۱۳۴۳ قانونی بس مرفی و مفید و ارزشمند که در ساختن کشور و پایه گذاری های صحیح بنای آبادانی روستاها و بهبود وضع کشاورزان و دامپروری و تغییر روش کهنه پدرستی کشاورزی مملکت بس مؤثر واقع شده بنام « قانون تشکیل سپاه ترویج و آبادانی » تصویب رسید برای خدمتگزار که چندسالی افتخار مسئولیت

سرپرستی اجرای این قانون مرفی را در سطح روستاهای کشور داشتم جای بسی سرافرازی و مباهات است که از پشت تریبون مجلس شورای ملی « سالروز سپاه ترویج و آبادانی و گذشت دهمین سال اجرای آنرا به هم میهنان عزیز بخصوص ۲۱۵۳۱ نفر سپاهی ترویج و آبادانی که از تاریخ اجرا تا کنون مجری اصل هشتم از اصول دوازده گانه انقلاب شاه و ملت بوده اند تبریک بگویم ، همچنین سیاس این جوانان برومند وطن به همراه عموم روستائیان سراسر کشور را بسبب طرح این فکر بزرگ که اجرایش خیر و برکت و نعمت به همراه دارد و همچنین به سبب اینکه تجربه آموز جوانان تحصیل کرده در رشته تحصیلی مربوط است به پیشگاه با عظمت ملت ایران تقدیم میدارد (احسنت) .

از دولت حزبی جناب آقای هویدا و کلیه مسئولین امور مربوط به سپاهیان ترویج و آبادانی در وزارت خانه های جنگ - کشاورزی و منابع طبیعی - تعاون و امور روستاها اقتصاد و آبادانی و مسکن و سایر دستگاههای اجرائی

دولت که در تنظیم و پیشبرد برنامه های مؤثر اجرائی و آموزشی و تدارکاتی و راهتانی و هدایت و ارشاد این سپاهیان وظیفه مستقیم داشته اند نیز صمیمانه تشکر میشود .

قوانین مصوبه دوران انقلاب شاه و ملت بسبب اینکه با توجه بجنبه های ملی و بهره وری عام تدوین شده اجرایش بیش از انتظار اثرات ارزنده و چشمگیر و نتیجه بخش داشته است .

اجرای قانون مرفی اصلاحات ارضی در روستاها لزوم اعزام عواملی که بتوانند در باسواد کردن و سالم نمودن و آشنا کردن روستائیان به اصول نوین کشاورزی مؤثر باشند حس شد . بهین سبب سپاهیان دانش و بهداشت و پس از آن سپاهیان ترویج و آبادانی بروستاها اعزام شدند ، شرح وظایف و فعالیت های ثمر بخش سپاهیان دانش و بهداشت وقت بسیار لازم دارد لذا با پوزش فراوان و قدردانی از زحمات ارزشمند این جوانان تحصیل کرده و شایسته بموضوع مورد سخن میردازم .

وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بمحض ابلاغ قانون با آمادگی قبلی آموزش گروهی از جوانان تحصیل کرده از دیلم بیلا با تخصصهای مورد لزوم را که به کسوت سپاهی ترویج و آبادانی درآمدند شروع کرد و پس از دادن تعلیمات خاص آنان را با لوازم و وسایل کافی و کامل برای بهبود و تغییر روش کشاورزی و ازدیاد محصول و بالا بردن سطح درآمد روستائیان و آباد کردن محیط زیست آنان و ازین بردن آفات نباتی و بیماری حیوانی بروستاها روان داشت .

بازدیدهای انجام شده در زمانهای خدمتی این فرزندان برومند در روستاها و مشاهده کارهای انجام داده آنان در فصول مختلف سال و آمار و نمودارهای تهیه شده از فعالیتهای انجام شده گویای زنده ای از اثرات خدمتی سپاهیان ترویج و آبادانی است .

اجازه فرمائید مختصر توضیحی از وضع روستاها قبل از اعزام سپاهیان انقلاب بیان کرده سپس به بررسی آمار و ارقام و نمودارهای تهیه شده از کارهای انجام شده میردازم .

بعد از اینکه سپاهیان ترویج و آبادانی بروستاها اعزام شدند آنها را بکار خود رها نکرده بلکه مرتباً با اطلاع وبدون اطلاع بازدید میشدند بدین طریق اشکالات اولیه شروع بکار آنان توسط عواملی که با محیط سطح روستاها آشنائی بیشتر داشته بررسی و در اسرع وقت مرتفع گردید .

خانها ، آقایان برای يك جوان که در محیط شهر بزرگ شده و دارای آداب و رسوم و برنامه روزانه خاصی با تحصیل عالی است مشکل بود بتواند بزودی با محیطی با اجتماعی که به نسبت يك برصد با محیط زندگی اش اختلاف همه جانبه دارد انس بگیرد . فقط يك وجه مشترك بین این دو وجود داشت آنهم زبان مشترك - ملیت مشترك و رهبر مشترك بود .

بدیهی است سپاهیان قبل از اعزام بروستاها در دوره آموزش خاص این مطالب تذکر داده شده و آنان بوضع روستاها آشنا شده بودند و با آگاهی کامل بوجود این مسائل اعزام محل کار خود میشدند .

اینجانب در زمان اولیه شروع بکار این سپاهیان به همراه عده ای از همکاران از تخصصهای مختلف بصورتی نیمی از کلیه سپاهیان ترویج و آبادانی و محل خدمتی آنان بازدید و هر يك بنحوی او را مورد بازدید قرار میدادیم .

منظور از این بازدیدها پیدا کردن راهلهای منطقی بمنظور پیشرفت کار بود .

بدین طریق سپاهی هیچ وقت خود را در روستاها حس نمیکرد . و روستائیان هم میدیدند که وجود این سپاهی برای او چقدر عزیز و ارزشمند است و از نزدیک میدیدند که تمام این تلاشها - این هزینه ها - این آمدمورفتها اینهمه گفتنی های علمی و آموزشی - اینهمه ماشین آلات و ادوات کشاورزی و راه سازی و ساختمانی برای بالا رفتن فهم کشاورزی ، برای بهبود وضع زندگی و ازدیاد محصول و درآمد بیشتر و بالتجیه ساختن محیط زیست بهتر برای او است بدین جهت همکاری متقابل شروع شد .

تا قبل از اعزام سپاهیان روستائی که بوضوح نمیدانست کود شیمیائی چیست و اثر آن روی محصول

چگونه است از کود فقط کود حیوانی را میشناخت ، روستائی که بذر مرغوب اصلاح شده را ندیده بود و از آن خبری نداشت ، روستائی که آفت را بصورت مرض میشناخت و میگفت این مرض غضب الهی است و سالی یکبار به درختان و بوته محصولات ما میزند و راهی هم ندارد و علاجی هم بر آن نمیشود کرد ، روستائی که نهال اصلاح شده را نمیشناخت و طرز کاشت آن و ایجاد باغ با اسلوب صحیح و فنی را نمیدانست ، روستائی که میدید گاو و گوسفندش روز بروز لاغر تر میشد میفهمید که مریض است ولی مرض و راه مداوای حیوان را نمی شناخت و دسترسی هم بدام پزشك نداشت و در جلو چشمانش سرمایه اش که قسمتی از سرمایه ملی مملکت نیز میباشد روز بروز آب میشد و تحلیل میرفت و چاره ای نمیتوانست بکند و دادرسی هم نداشت ، روستائی کیلومترها راه را پیاده و یا با اسب و الاغ طی میکرد تا بشهر میرسید و محصولات خود را بی بازار عرضه میکرد و یا مریضش را نزد دکتر میرد ، روستائی که مواد نداشت تا بخواند و بداند که در روی کارش برای حل مشکلش چه باید بکند و ساعات متمادی روز را در کنار دیوار با سایر همکارانش می نشست و آفتاب میگرفت و یا در قهوه خانه ده وقت گران بهای خود را به بطالت میگذراند ، اکنون باید رفت و دید که در این زمان کوتاه در این دهسال ، پیشرفت کارش بعلت بالا رفتن فهمش به سبب اینکه همه عوامل اجرائی به یاری او رفته اند ، بحدی چشم گیر است که میتوان گفت جبران صد ها سال عقب ماندگی را کرده است ، باید بروستاها رفت و دید و فیلم و عکس پیشرفتها را توأم بانوار مصاحبه باروستائیان و کشاورزان را گرفت و پر کرد و برای آگاهی عموم نشان داد خصوصاً برای آن تعداد معدود یا دسته ای که چشم دیدن اینهمه پیشرفتها را ندارند (صحیح است) .

در بازدیدی که از استان سیستان و بلوچستان انجام دادیم اواخر پائیز سال ۴۶ بود ، اکیب بازدید کننده ما به ایرانشهر وارد ، در حین بازدید از مزارع ذرت خوشه ای روستاهای اطراف بمپور آفتی بر روی خوشه ذرت خوشه ای مزارع دیده شد . زارعین گفتند این آفت بعد از ترکیدن بصورت پودر سیاهی روی دانه های خوشه ذرت

میریزد و دانه را از بین میبرد و اگر دانه‌ای هم باقی بماند رنگ آنرا سیاه و مزه‌اش را تلخ میکند بطوریکه نان آن تلخ مثل زهرمار است و بحکم اجبار محکوم بخوردن این نان هستیم کنجکاو می‌مازید تر شد معلوم گردید تمام مزارع بلوچستان آلوده باین آفت است مزارعی که اکثر آذر سال ۳ بار از آن سه نوع محصول برداشت میشود بدین ترتیب که در زمستان گندم کاشت شده و در اوایل بهار گندم را برداشت کرده جای آن ذرت خوشه‌ای کشت میشود و بعد از برداشت ذرت خوشه‌ای کشت سوم را به باقلا کاری اختصاص میدهند. باین محیط مساعد کشاورزی و استعداد زمین و کمک طبیعت برای امور کشاورزی آنوقت زارعینش نان تلخ بخورند و برهنه و گرسنه باشند چند خوشه پراز آفت را به راه خود بتهران آوردیم بانستیتو بررسی آفات و بیماری گیاهی برای مطالعه و بررسی فرستاده شد، سازمان مزبور اکب بررسی کننده‌ای برای روشن شدن موضوع و میزان نوع آفت اعزام داشت باز دیده تمام شد جواب بررسی بوزیر کشاورزی گزارش شد، میدانید جواب چه بود اکنون قسمتی از گزارشی را که طی شماره ۸۲۰۰ مورخه ۱۳۴۶/۸/۲۴ اعلام گردید برای استحضار شما برای اطلاع عموم ملت ایران بمنظور اینکه بدانند فرزندان شان در لباس سپاهی ترویج و آبادانی در اجرای فرمان پدر تاجدارشان چه خدمتانی در دورترین نقاط کشور انجام داده و میدهند، در این گزارش ذکر شده است «این آفت بنام سیاهک شاخی به همراه آفت سیاهک پنهان و آفت کرم ساقه خوار ذرت سالها است که در محل وجود دارد و برای اولین بار توسط سپاهیان ترویج و آبادانی بوجود آن پی برده شده است». بنده خلاصه‌ای از گزارش مؤسسه بررسی آفات و بیماریهای گیاهی را بعرض میرسانم. این بیماری که سیاهک شاخی یا طویل نامیده میشود و اغلب در کشورهای آفریقائی و آسیائی وجود دارد. در اثر حمله قارچ عامل بیماری دانه‌های خوشه ذرت تغییر شکل پیدا کرده و دراز و کشیده (استوانه‌ای شکل) شده که در نوک کمی انحناء پیدا نموده و تقریباً بصورت شاخ درمیآیند. طول این دانه‌های کشیده حداکثر تا ۳ سانتیمتر میرسد و بهمین علت به انگلیسی سیاهک طویل نامیده میشود. سطح خارجی این دانه‌ها از یک غشائی پوشیده شده است که در موقع رسیدن خوشه نوک

آنها پاره شده و اسپرها به بیرون میریزند. توده‌های اسپر در نوک هر یک از دانه‌های آلوده تشکیل ۸ تا ۱۰ رشته طویل و سیاه رنگ را میدهد. اسپرهای این قارچ در زیر میکروسکوپ بهم چسبیده میباشند تجمع و یکی شدن چند اسپر بقطر تا ۱۰۰ موهک آنها را بال مینامند. اندازه اسپرها بطور متوسط ۹ تا ۱۴ موهک میباشند. طریقه ازدیاد بیماری بوسیله باد است. و آلودگی هم بطور موضعی روی تخمدانهای جوان انجام میشود. برای مبارزه فعلاً راههای زیر توصیه میشود:

- ۱- زود کاشتن ذرت (تا حد امکان).
- ۲- کوشش زراعی (تناوب).
- ۳- قطع و سوزاندن خوشه‌های جوان سیاهک زده قبل از اینکه اسپرهای آن پخش بشوند.
- ۴- از بین بردن کلیه بقایای گیاهان آلوده از مزرعه. البته این راهها موقتی بوده و کاملاً عملی و مؤثر نمیباشد و بایستی آزمایشات لازم جهت پیدا کردن راه‌های صحیح تر و مفیدتری انجام شود.

همانطوریکه در گزارش خلاصه قبلی بعرض رسید این بیماری برای اولین بار توسط آقای جعفری رئیس اداره کل سیاه ترویج و آبادانی از بلوچستان به مؤسسه بررسی آفات و بیماریهای گیاهی آورده شد. نمونه‌های فوق بلافاصله توسط اینجانب با همکاری آقای دکتر نیمان کارشناس آلمانی مؤسسه در آزمایشگاه بیماری‌های غلات مورد آزمایش و بررسی قرار گرفت و عامل آن قارچ فوق‌الذکر تشخیص داده شد. این بیماری همانطور که گفته شد برای اولین بار مشاهده و مورد مطالعه قرار گرفت و قبل از این یاد محل نبوده و با اینکه اگر وجود داشته است توسط هیچیک از ماورین محل گزارش نگردیده و نمونه‌ای باین مؤسسه فرستاده نشده بود. البته در محل از زارعین مربوطه در مورد اینکه این بیماری را قبلاً در آنجا دیده‌اند یا نه سئوالاتی بعمل آمد و اغلب آنها اظهار میداشتند که این سیاهک سالهای سال در آنجا بوده و تازگی ندارد البته باین گفته آنها صددرصد نمیتوان اطمینان نمود چون سیاهک دیگری بنام سیاهک پنهان نیز در بلوچستان وجود دارد. برای تعیین مناطق انتشار سیاهک شاخی و همچنین

سیاهک‌های دیگر ذرت خوشه‌ای در استان بلوچستان و سیستان با اتفاق آقای مهندس نبی‌زاده افسر سیاه ترویج و آبادانی آن استان از مناطق مختلف ذرت کاری بشرح زیر بازدید و نمونه برداری شد.

البته بایستی متذکر شوم که ذرت کاری اغلب در اطراف ایرانشهر- بمپور- کارواندر- سراوان- گشت- جاتی و کمی هم در خاش وجود دارد و در اطراف زاهدان اصولاً ذرت کاری مشاهده نمیشود.

خسارت وارده توسط این دو سیاهک بطور متوسط بین ۳۰ تا ۵۰ درصد بوده و بطور کلی مزرعه‌ای که عاری از این دو سیاهک و سالم باشد دیده نشد. بدیهی است که اگر اقدامی برای جلوگیری از این بیماری انجام نگیرد در سالهای آینده پراکندگی آن بیشتر شده و زیانهای فراوانی وارد خواهند کرد.

با توجه باینکه قسمت اعظم ذرت کاری این استان در منطقه ایرانشهر و بمپور قرار گرفته و اصولاً استعداد کشاورزی این منطقه نیز بسیار زیاد بوده و غذای اصلی مردم این نقاط را نیز ذرت خوشه‌ای تشکیل میدهد با اجرای صحیح عملیات زراعی و همچنین مبارزه با آفات و بیماریهای آن میتوان محصول خوبی برداشت.

زارعین این مناطق اصولاً از زمین خود در سال ۲ تا ۳ بار استفاده زراعی مینمایند. در اوایل بهار گندم کاشته و در اواسط تیر پس از برداشت گندم اقدام به کشت ذرت خوشه‌ای مینمایند و در بعضی از نقاط نیز پس از برداشت ذرت باقلا میکارند بدون اینکه بزمین کودی بدهند و با اقل آنرا با بیل و یا وسیله دیگری بهم زده و یا پشت رونمایند و بدین ترتیب بدون اینکه توجهی به اصول زراعی داشته باشند به زمین مزروعی خود صدمه فراوان وارد آورده و مرتباً بدون تهیه آنها اقدام بکشت آنها کشت نادرست مینمایند بیشتر زارعین نیز قبل از کامل شدن و رسیدن خوشه‌های ذرت برگهای آنرا دسته دسته میکنند و بمصرف غذای دام‌های خود میرسانند.

در منطقه ایرانشهر و بمپور بطوریکه زارعین و مروجین محلی اظهار میداشتند بیماری زنگ سیاهک و نمائد گندم نیز وجود دارد که بمحصول آنها زیانهای فراوانی وارد مینماید در مورد مبارزه بانمائد (بوجاری

بذور گندم و خارج کردن بذرهای آلوده به نمائد از داخل آنها قبل از کاشت) و ضد عفونی بذور گندم با سرزان (به نسبت ۲ در هزار قبل از کاشت) لازم است.

امیدوارم بتوانسته باشم با عرض مطالب فوق شما همکاران گرام را به قسمتی از اوضاع خراب روستاها قبل از انقلاب شاه‌وملت، قبل از اعزام سپاهیان دانش و بهداشت و ترویج و آبادانی به روستاها که خود نیز مستحضر هستید آشناتر نموده باشم.

اکنون ۱۰ سال از شروع فعالیت و تلاش و زحمت توسط این جوانان مین پست و شاهدوست و نوع دوست برای کسب موفقیت در روستاها میگذرد. آمارهای موجود از برنامه‌های اجرا شده و نمودار مقایسه‌ای فعالیت‌های ۱۰ ساله شاهد گویائی از خدمات ارزنده آنان است، خدماتی که اثرش از محاسبه تصاعدی گذشته و نمیتوان بر آن ابعاد هندسی ترسیم نمود زیرا اثرات انقلاب شاه و ملت در روستاها علاوه بر بالا بردن اقتصاد روستاها و مردمش دگرگونی باور نکردنی در بالا رفتن فهم کلی روستائیان و کشاورزان بوجود آورده است حقیقتاً میتوان گفت جنبش شگرف انگیزی شده. این جنبش‌ها، این جهش‌ها، انجام این همه برنامه‌ها آغاز کار است زیرا ملت ایران (شهرنشین و روستائی) که سالیان سال از منابع ثروت زیر زمینی ارزشمند مملکتش نمیدانست چگونه بهره برداری کند و در روی این همه معادن زیر زمینی گرانها با عقب ماندگی و شکم گرسنه می‌زیست، اکنون در اثر رهبری‌های صحیح و خردمندانه رهبر خود و حاکمیت مطلق بر کلیه منابع و صنایع خود و استفاده و بهره برداری از همه آنها با برنامه‌های حساب شده و بکار بردن پول آن در مسیر آبادانی و بهبود اقتصادی و سرمایه گذاری برای ایجاد تأسیسات و کارخانه‌ها و سد هائی که بازدهی مالی در داخل کشور دارد و از برکت آن برای چند میلیون نفر ایجاد کار شده و شهرو روستایش آباد و مردمش مرفه شده است، جوانانش نیز نظیر سایر طبقات کشور به این رهبری خردمندانه مبابی و سرافراز و خرسند است زیرا پس از اتمام تحصیلاتش در مسیری کار میکند که علاوه بر اینکه از کارش دیگران بهره‌مند خواهند شد خودش هم در مدت خدمت

در روستاها بسبب اینکه علمش را با عمل توأم کرده تجربه بیشتر پیدا کرده و با آداب و رسوم مردم با آب و هوا و انواع زراعت و کشاورزی و کلیه مسائل روستائی مملکتش آشنا شده و در آینده در مؤسسه ای که بکار مشغول خواهد شد بدون نگرانی با نظری صائب و اطلاعات بیشتری امور مربوط را انجام خواهد داد. با توجه به آمار و نمودار مقایسه ای تهیه شده از مصرف کود شیمیائی سموم دفع آفات، بذور اصلاح شده، نهال های مرغوب اصلاح شده و استفاده از ماشین آلات نوین کشاورزی بکار بردن روش های دامپزشکی و اجرای طرح های ازدیاد محصول کشاورزی و استاندارد کردن محصولات کشاورزی و فرآورده های دامی و ایجاد راه و ساختمان و عمران عمومی روستائی در سال ۱۳۵۱ و مقایسه آن با سال ۱۳۴۳ یعنی سال شروع فعالیت سپاهیان ترویج و آبادانی و همکاری دیگر عوامل فنی در سطح روستاها رقم مقایسه ای بالا رفتن مصرف به نسبت بیشتر از ده برابر رانسان میدهد، فهم کشاورزی و رشد فکری کشاورزان و روستائیان به نسبت چند صد برابر بالا رفته - در آمد سرانه آنان به نسبت محصول بیشتر از زمین کمتر بیش از انتظار زیاد شده مصرف کود شیمیائی در سرتاسر مملکت که در سال ۱۳۴۳ بمقدار ۷۱/۳۱۱ تن بود در یکسال ۱۳۵۱ به رقم ۳۵۹/۳۲۳ تن افزایش یافته سموم دفع آفات مصرفش در سال ۱۳۵۱ به ۱۱/۶۱۱ تن رسیده. مصرف بذور اصلاح شده که در سال ۱۳۴۳ بمقدار ۴۵۰۰ تن بود در سال ۱۳۵۱ به ۳۴۰۰۰ تن رسید، کاشت انواع نهال اصلاح شده میوه و مرکبات که در سال ۱۳۴۳ بمقدار ۳۱۳/۳۶۸ اصله بود در سال ۱۳۵۱ به ۸۲۵/۶۴۳ اصله افزایش یافته.

بررسی این ارقام و ازدیاد درآمد یک خانواده کشاورز روستائی که سرعت بطرف هم سطح شدن بادر- آمد و زندگی شهری پیش می رود، همچنین با ایجاد منابع بالا برنده رشد فکری و اجتماعی و اقتصادی و بهداشتی و فرهنگی روستائیان و ادغام روستاها و ایجاد شهرک های روستائی و توسعه شرکت های سهامی زراعی و شرکت های تعاونی روستائی و ایجاد قطب های کشت و صنعت و مجتمع شیرو گوشت و تشکیل خانه های فرهنگ روستائی با برنامه های مترقیانه و باشگاه های رادیو تلویزیونی و مقایسه آن باده سال قبل باید گفت در روستاها کارهای مهمی انجام شده است آن

زمان که روستائی حتی مکتب نداشت تا با سواد شود، اکنون دبیرستان میخواهد، زمین های ورزشی بزرگ و استخر شنا میخواهد، راه آسفالت میخواهد، بجای گاو آهن، ماشین آلات کشاورزی میخواهد، از راهنمایان فنی خود سؤالات مبہوت کننده میکند برای خانواده اش غذای کافی دارد، دیگر آن خانه پلوتون آب سالم و لوازم زندگی ناقص در روستاها وجود ندارد محصولش در اسرع وقت به بازار مصرف میرسد، با ایجاد تعاونی های تولید و مصرف مصرفی دارد دست واسطه ها را از روستایش کوتاه کند.

اینها که عرض شد نتیجه و اثرات یک قسمت از اصول انقلاب شاه و ملت در روستاها است. دو هفته پیش بمنظور مقایسه وضع فعلی روستاها با زمان شروع کار مجریان اصل هشتم انقلاب شاه و ملت از روستاهای بوشهر و بندرعباس و همچنین در سه ماه قبل از مناطق شمالی و شرقی و غربی کشور بازدید مقایسه ای نموده، با ساکنین و زارعین روستاها صحبت نمودم از وضع زندگی و درآمدشان با توجه آنچه در بالا ذکر شد، سوال شد. همگی بدلی شاد و قلبی مملو از مهرشاه و قدرشناسی خالصانه یکصدا میگفتند خداوندا:

«سایه شاهنشاه رهبر محبوب ملت راسالیان سال از سرما کوتاه مگردان سلامت و تندرستی برایشان و شهبانوی نیکو کار و خیر و ولیعهد عزیز نور دیده ملت ایران و خاندان جلیل سلطنت ارزانی بدار، سلطنت دودمان پهلوی را مستدام بدار»

امیدوارم ما هم بتوانیم اندیشه های بزرگ رهبر عظیم الشان خود را بهتر از گذشته اجراء نمائیم متشکرم (احسن احسن).

رئیس - آقای قدردان بفرمائید.

قدردان - مقام معظم ریاست محترم مجلس شورای ملی - همکاران ارجمند وظیفه خود میدانم که در آستانه دوازدهمین سال بزرگداشت انقلاب سپید شاه و ملت، این روز بزرگ و تاریخی و این جشن فرخنده ملی را که سر آغاز و منشاء تحولاتی بسیار عمیق در کلیه امور اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و بهداشتی و مظاهر زندگی مردم حاصل شده است از طرف اهالی شاهدوست و میهن

پرست مشهد مقدس به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر رهبر عالیقدر و خردمند و عدالت گستر و ترقی خواه و مبتکر و پرچمدار این انقلاب عظیم و به قاطبه ملت ایران تبریک و تهنیت عرض نموده و از پروردگار بزرگ آرزو مینماید که رهبر عالیقدر ما طول عمر عنایت فرماید تا بار رهبرهای خردمندان و راهنمائی های دائم و مستمر این انقلاب بزرگ و ثمر بخش را تار سیدن بعالی ترین و وارزنده ترین نتایج انقلاب بزرگ شاه و ملت که همانا رسیدن به تمدن بزرگ است برسانند (احسن). ملت ایران نیز در این هم بستگی شاه و ملت و برای پیروزی در این رستاخیز ملی دوش بدوش هم عهد بسته اند تا رسیدن بکمال مطلوب که خواست شاهنشاه بزرگ ما است از پای نشینند. بدون تردید این انقلاب بزرگ ملی که در اثر دوراندیشی رهبر عالیقدر ملت ایران بر اساسی محکم و عدالت اجتماعی استوار گردیده است سر آغاز فصلی نوین در تاریخ کهن سال این کشور باستانی بوده و با حروف طلایی در تاریخ ثبت خواهد گردید (صحیح است) زیرا یاد آوری از گذشته های دردناکی که موجب شد انقلاب ششم بهمین بوجود آید ناگوار است و یاد آوری از این گذشته دردناک است که میتواند اهمیت انقلاب بزرگ ایران را نشان بدهد و ثابت کند که چگونه انقلاب شاه و ملت بر آن نظام کهنه خط بطلان کشید و آن

زنجیرهای اسارت را از هم گسیخت و برده وهم و ترس را از هم درید و دنیائی روشن و امید آفرین در برابر دیدگان ملت ایران نورساخت اجرای اصول عالی انقلاب ششم بهمین ۴۱ که بنای آن روی احتیاجات جامعه ایرانی و برپایه حقوق انسانی و رفع تبعیض طبقاتی گذارده شده است موجب گردید که افکار سازنده و نظامی نیرومند و صحیح که لیاقت و تقوی و شرافت و کار خلاقه و مفید و ارزنده بتواند اساس پیشرفت و ترقی و افتخار را جایگزین نظام پوسیده قدیمی و سنت منور از باب و رعیتی نماید (انشاء الله).

انقلاب ششم بهمین تنها دهقان شریف و اصیل ایرانی را از اسارت ارباب ستمگر خارج کرد بلکه حیثیت و حقوق اجتماعی و از همه مهمتر و بالاتر وارزنده تر حقوق انسانی را باو بازگرداند.

کارگران زحمتکش در سود کارخانه هاسهیم و شریک

شدند زنان ایرانی دارای حقوق مساوی با مردان شدند. جنگلهای ایران را که دستخوش ویرانی بود از چنگک سوداگران خودخواه نجات داد. کاروانهائی از سپاهیان دانش، بهداشت، ترویج و آبادانی بروستاها اعزام شدند تشکیل خانه های انصاف و داوری همه وهمه از نمونه های مهم و بارز این انقلاب بزرگ ملی است که اجرای آن تحت رهبرهای خردمندان شاهنشاه آریامهر موجب افتخار و مباهات است (صحیح است).

خوشبختانه حزب ایران نوین و دولت خدمتگزار

حزبی بادرک نیات عالی رهبر عالیقدر و خردمند ملت ایران و پرچمدار و مبتکر این انقلاب تاریخی با تمام قوا در اجرای هدفهای انقلاب ششم بهمین ۱۳۴۱ کوشا بوده است و بیلان کار حزب ایران نوین و دولت خدمتگزار حزبی و موفقیتهایی را که طی این مدت تحت رهبریها و هدایت خردمندان شاهنشاه آریامهر نصیب دولت جناب آقای هویدا گردیده است (صحیح است) شایان توجه و قدردانی است. حزب ایران نوین، حزب پاسدار انقلاب شاه و ملت افتخار دارد که بادرک منویات ملوکانه در اجرای هدفهای ملی و میهنی از جان و دل بکوشد.

امروز کارگران و کشاورزان و اصناف و دانشگاهیان و زنان و فرهنگیان و جوانان سپاهیان انقلاب و انجمن های محلی با علاقه مندند در حزب ایران نوین گرد آمده بخوبی دریافته اند که رهبران حزب ایران نوین دقیقه ای از کار و کوشش و فعالیت خودداری ننموده و بخوبی درک کرده اند که حزب پاسدار انقلاب با تلاش همه جانبه ای برای اجرای اصول عالی انقلاب شاه و ملت میکوشد و برای پیروزی کلیه موانع را پشت سر گذاشته و پیروزمندان به پیش می رود (صحیح است). سازمان کارگران ایران در آستانه این جشن ملی باغور و افتخار برگزار جشن انقلاب شاه و ملت را بعموم هموطنان تبریک و تهنیت عرض نموده و موفقیت ملت ایران را در شرف رسانیدن انقلاب تحت رهبری داهیهان شاهنشاه آریامهر از صمیم قلب آرزو مینماید (احسن).

موضوع دیگری که این روزها در کلیه محافل و مجامع داخلی و خارجی مورد بحث است مصاحبه های

اخیر شاهنشاه آریامهر در اعلام، پیشنهادهای مربوط به تأمین انرژی و همکاری ملت‌های جهان در تأمین سوخت و انرژی و سرمایه‌گذاری مشترک ممالک تولیدکننده و مصرف‌کننده نفت است که در زمینه‌های مختلف در چنان سطح عالی و جهان بینی از طرف رهبر عالی‌قدر ملت ایران عنوان شده است که انظار و افکار تمام جهانیان را بخورد مشغول داشته و کارشناسان نخبی و محققان تأمین انرژی و اقتصاد دانان جهان اعتراف میکنند که تنها راه اساسی این مسئله مهم و حل این مشکل جهانی همانا نظرات و پیشنهادات قاطع و روشن شاهنشاه آریامهر در مسئله سوخت و انرژی است و ملت ایران در برابر رهبریهی خردمندانه شاهنشاه آریامهر سرتعظیم و تکریم فرود آورده و از پروردگار بزرگ دوام عمر و بقاء سلطنت شاهنشاه آریامهر را آرزو میکنند.

مردم مشهد نظیر سایر افراد ملت ایران پیروزیهای اخیر نفت و سالگرد انقلاب ششم بهمن را با جشن و سرور خاصی برپاداشته و همیشه هنگام تشریف به بارگاه ملکوتی حضرت رضا (ع) برای سلامت شاهنشاه آریامهر و خاندان جلیل سلطنت دعا میکنند (احسن) و از دولت خدمتگزار جناب آقای هویدا تقاضا دارند در برنامه‌های عمرانی پنجم باستان پهناور خراسان که بیش از $\frac{1}{5}$ کشور مساحت دارد عنایت بیشتری مبذول گردد و اعتبارات بیشتری باین استان مستعد جهت اجرای طرح‌های عمرانی داده شود و در جلسه‌ای که بهمین منظور با حضور جناب آقای زاهدی نیابت تولیت عظمی و استاندار خراسان در دفتر استانداری تشکیل یافت و عده‌ای از همکاران محترم نمایندگان خراسان در مجلس شورای ملی و فرمانداران و شهرداران و رؤسای انجمن‌های دموکراتیک شهرستانهای خراسان و مدیران کل و مسئولان ادارات استان نیز شرکت داشتند مسائل و وظایف انجمن‌های شهر و شهرستان همچنین برنامه‌های عمرانی شهرستانها و نحوه تقسیم و توزیع کمک‌های دولت بشهرستانهای جنوبی استان و نحوه تجهیز منابع محلی و اولویت سرمایه‌گذارها در طرح‌های عظیم صنعتی استان و نیازمندیهای عمرانی استان مورد بررسی قرار گرفت خدمات آقای زاهدی نیابت تولیت عظمی و استاندار خراسان که با علاقه‌مندی در انجام خدمت

بمردم و مسافرین زوار میکوشند موجب سپاسگزاری است و از پروردگار بزرگ توفیق کلیه‌خادمین بشاهنشاه آریامهر و مردم را مسئلت داریم و امیدواریم در انجام این خدمت مقدس همیشه توفیق و پیروزی دهد (احسن، احسن).

رئیس - آقای اسعد رزم آرا با اجازه مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی و همکاران گرامی عرایض بنده امروز از دو قسمت تشکیل شده قسمت اول اشاره‌ای است درباره جشنهای ششم بهمن و بزرگداشت این روز تاریخی و با توجه باینکه برای دیگر همکاران هم فرصت باشد کوشش دارم باختصار مطلب ادا شود که با توجه باینکه سایر همکاران در این مورد به تفصیل مطالبی فرموده‌اند تصدیع کم باشد. قسمت دوم گزارشی است مختصر درباره زیارت خانه خدا (احسن).

خدایا شکر که در دورانی زندگی میکنیم که هم آغاز با سال روز فرخنده ششم بهمن روزیکه بتدبیر شاهنشاه آریامهر بسیاری از نظام‌های کهنه از هم گسستند اما خطوطی جدید و مترقی بنام اصول ششگانه و سرانجام ۱۲ گانه جانشین آن شد شاهد و ناظر جهشهای بزرگ دیگری بازم براهنمائی رهبر بزرگ مملکت هستیم که هریک از آنها سرعت ما را بمرز طلائی تمدن بزرگ میرساند که برنامه جدید را میتوان نمرهای دیگر از انقلاب شاه و ملت دانست که از آنجمله است اقدام پرثمر و غرور انگیز درباره نفت که در دیگر کشور-های دنیا هم تأثیری عمیق برجای گذاشته است لذا در این ساحت مقدس بدلیل آنکه: شکر نعمت نعمت افزون کند. مراسم سپاس و دعای ملت ایران را بطراح عالیقدر آن شاهنشاه آریامهر تقدیم میدارد (احسن).

راستی که بکجا رسیده‌ایم و بجاست بگویم بنام من آن چرخ پیروز را - پیروز و دیروز و امروز را. زمانی سیاست‌های خارجی وابسته بنفت دولت‌تهارا روی کار می‌آوردند ولی امروز ایران تقاضای نفتی دول غرب را رد میکند و وزیر دارائی دولت شاهنشاهی ایران اعلام میکند کسی حق ندارد قیمت نفت را بما دیکته کند و ملت ایران از این همه پیشرفت غرق غرور و افتخار است (صحیح است).

عرض دیگر آنکه با افتخار و خلوص نیت بعرض نمایندگان محترم مجلس میرساند که هنوز بیش از ده روز نگذشته که از سرزمین مقدس مکه و زیارت خانه خدا همراه اولین گروه زائران ایران به خاک و وطن مراجعت نموده و در کوتاهترین فرصت در این مکان مقدس حضور یافتیم تا گوشه‌ای از آنچه در مسافرت حج شاهد و ناظر بودم باز گونمایم البته این قسمت که عرض میکنم برای آنهایی است که معتقدات محکم تری از بنده شاید داشته باشند.

بدون شك نه زبان من و نه قلم هیچ نویسنده‌ای نخواهد توانست گویای حتی شمه‌ای از آنچه در این مسافرت در عظمت اسلام و اعتلای نام ایران دیدم باشد (صحیح است). زیرا مصداق واقعی ضرب المثل شیرین فارسی که مثنوی هفتاد من کاغذ شود در بیان شرح این مستافرت مذهبی وجود دارد و بهمین جهت اجازه میخواهم بعنوان یکی از هزاران زائر خانه خدا در خانه ملت و در حضور نمایندگان ملت مراتب سپاس و تشکر خود را بنمایندگی از بین ۵۵ هزار زائر ایرانی به پیشگاه مقدس رهبر ملت ایران که

موجب و موجد این همه عظمت و سربلندی برای ملت شریف ایرانی نزد خودی و بیگانه شده است تقدیم دارم خیلی متشکرم تیمسار محترم معاون وزارت جنگ یادداشتی مرحمت فرمودند که تعداد حجاج ایرانی ۵۷ هزار نفر بوده و بنده اشتباه گفتم. در صحرائ عرفات دروادی مشعرو در سرزمین مقدس مکه و منی و مدینه همه جا پرچم عزیز ایران در اهتزاز بود و احترامی که من از جانب همه‌ی مسلمانان جهان که مشتاقانه در مراسم حج شرکت کرده بودند دیدم همانند دیگر هموطنانم بخود بالیدم (احسن).

زیارت خانه خدا برای همه‌ی مسلمین جهان توفیقی است عظیم و منم از این فیض عظمی بهره‌مند گردیدم اما در کنار این توفیق بزرگ مسائلی جلب نظر میکند که اهمیت حج را بیش از آنچه متصور است متجلی مینماید خلج از مرزهای ایران برای يك ایرانی که بارو دیارش را ترك میکند قیافه، زبان، مذهب، ملیت، پرچم و حتی موسیقی آشنا و مشترک هیچان انگیز است، عزیز است و بیننده را سخت تحت تأثیر قرار میدهد اما مشاهده پرچم سرنگ ایران آنهم موقعیکه پوششی وسیع در سطح يك

شهر و مکان مقدس چون مکه معظمه باشد، بیننده را دچار چنان احساساتی مینماید که وصف آن از حوصله این جلسه خارج است و کافی است یادآور شوم که مشاهده چنان مناظر تا اعماق روح و قلب نفوذ کرده و اشک شوق بر دیدگان جاری میسازد و من چندین باره چنین سعادتی دست یافتم و اشکم جاری شد. و این تنها من نبودم بلکه کلیه حجاج ایرانی نیز در هر محفل و مجلسی زبان به ثنای رهبر خود می‌گشودند و صادق و خالص دست دعا با آسمان دراز میکردند و هر کس از این قبیل مناظر را در مکه مدینه، عرفات، منی، میتوانست شاهد باشد خود من یکروز که برای عبادت يك زائر ملائری در منی با آمبولانس شیر و خورشید سرخ ایران بخیمه‌ها سر میکشیدم از يك جوان ایرانی شعاری شنیدم که منقلب شدم و میهن پرستی این حاجی جوان را ستودم او در کمال سادگی و خلوص نیت بمحض اینکه چشمش به آمبولانس ما افتاد فریاد زد: این هم آمبولانس ایران. قربان شاه ایران جانم فدای ایران (احسن - احسن).

روز بعد از عید قربان

در چادر بزرگ اوقاف ایران در منی هزاران هموطن ایرانی برای سلامتی شاهنشاه آریامهر و دوام سلطنت دودمان پهلوی و عظمت و شکوه کشور عزیزمان ایران دست بدعا بلند کرده بودند اشک شوق از دیده‌گانشان جاری بود و خلوص نیت و پاکی طیبتی که در آمین آنها برای حفظ و بقای مقدساتشان در مملکت دیده میشد حاکی از آن بود که ایرانی در همه جا و در همه حال در مقابل نام شاه و میهن بخصوص وقتی که در خانه خدا هم باشد حالت جذب و شوقی بخود میگیرد که بیگانگان را به حیرت و امیدارد و من این حیرت آمیخته بتحسین رادر دیدگان برادران زائر غیر ایرانی که تماشاگر این صحنه میهنی بودند لمس کردم - خاصه آن لحظه‌ای که سخنگوی مذهبی ایران دکتر مهاجرانی در چادر ایران در منی ضمن سخنان مشروح و مبسوط خود در مراحل مختلف وقتی بادعا نام ایران و شاه ایران را بزبان جاری میکرد و صلاهی ایران در داده بود این حقیقت بوضوح در اعماق قلوب همه نفوذ میکرد و فریادهای آمین رساتر و غراتر میگردید در خاتمه عرایضم گفتنیست که در مصاحبه با حجاج

ایرانی همه از نظم و ترتیب و جاویدگان و خوراک و غذا عمیقاً اظهار رضایت نموده از مدیریت صحیحی که بر کار حج حکمفرما بود قدردان و تشکر شایسته میشد و بدین مناسبت بدکتر آزمون سرپرست پرکار و صمیمی سازمان اوقاف و معجری صدیق نیات ملوکانه درود و تهنیت میفرستادم متشکرم که بعراضم توجه فرمودید (آفرین - احسنت).

رئیس - آقای عزیز مرادی بفرمائید.

عزیز مرادی - بنام خداوند متعال و بنام شاهنشاه آریامهر.

جناب آقای رئیس و همکاران گرامی بطوریکه نمایندگان محترم استحضار دارند (روز ۱۹ دیماه مصادف با روز تصویب قانون اصلاحی اصلاحات ارضی میباشد) فرصت افتخار آمیزی است برای اینجانب که در پرتو انقلاب شاه و ملت و تحول اوضاع اجتماعی ناشی از آن بنمایندگی از طرف کشاورزان بخانه ملت راه یافته‌ام (احسنت).

باکمال افتخار در این ساحت مقدس مجلس شورای ملی ضمن عرض تبریک این روز پرشکوه عالیترین مراتب سپاس و تشکرات قلبی خود و میلیونها دهقان آزاد شده ایرانی بخصوص کشاورزان و سهامداران شرکتهای سهامی زراعی و عضو شرکتهای تعاون روستائی مهاباد را پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر تقدیم بدارم (احسنت). امروز در سایه عنایت خاص رهبر ملت نواز و بر اثر اجراء منشور انقلاب شاه و ملت و الغاء رژیم ارباب و رعیتی و اجراء کامل اصلی اصلاحات ارضی طبقه کشاورز بحقوق حقه خود رسید و صاحب آب و ملک و مزروعی خود شد و با ایجاد انجمن ده و خانه فرهنگ روستائی و تأسیس شرکتهای سهامی زراعی و تولید تعاون و شرکتهای تعاون روستائی و تأسیس در مانگاه و تأسیس تعمیم بهداشت در سطح روستاها و اعزام سپاهیان انقلاب تاریخ زندگی بخش روستاهای مملکت آغاز گردید که تحولات بسیار را بدنبال داشت امروز کشاورزان آزاد شده با عنایت خاص شهربار دادگستر با برخورداری از ثمرات انقلاب عظیم که روز شاه و ملت و با انتخاب به نمایندگی در مجلس شورای ملی و اعضاء انجمن شهرستان نایل شده اند؛ بدست آوردن و شخصیت انسانی خود را

در اجتماع مترقی ایران شریک و سهیم هستند بنابراین در مقابل عظمت چنین انقلابی که از افکار نیات بلند پایه شاهنشاه آریامهر، الهام گرفته است (صحیح است) زبان قاصر من عاجز از سپاسگزاری است بجا است از جانب خود و میلیونها کشاورز ایرانی در ساحت مقدس مجلس شورای ملی عرض کنم: شاهنشاه قاطبه کشاورزان آزاد شده همیشه دعاگو برای سلامت و بقاء عمر و دوام سلطنت با عظمت آن پدر تاجدار هستند (احسنت) و تا آخرین قطره خون خود را در راه اجرای منویات مقدس شاهنشاه آریامهر جانفشانی خواهیم کرد. مطلبی که در مورد حوزه انتخابیه خود با استحضار نمایندگان محترم میرساند حاکی از توجه دولت خدمتگزار حزبی جناب آقای هویدا میباشد که در اجرای منویات رهبر عالیقدر مملکت جهت آسایش و رفاه مردم شهرستان مهاباد در این مدت کوتاه انجام گرفته که از جمله میتوان گفت چهار واحد شرکت سهامی زراعی تشکیل شده که خوشبختانه درآمد سهامداران چند برابر شده و از جانب دکترولیان وزیر محترم تعاون و امور روستاها که یکی از خدمتگزاران شاهنشاه آریامهر میباشد و توجه خاص به پیشرفت شرکتهای سهامی زراعی و تولید تعاون و شرکتهای تعاون روستائی و بهبود وضع کشاورزان دارند سپاسگزاری میکنم و توسعه بیمارستان شیر و خورشید و تصفیه خانه آب آشامیدنی و ایجاد سد مخزنی بروی رودخانه مهاباد تأسیس مرکز رادیو و تلویزیون و ساختمان کاخ جوانان و اقدامات عمرانی و فرهنگی و کشاورزی دیگری که ذکر کلیه آنها باعث طول کلام میباشد بنده از جانب مردم وطن پرست و شاهدوست مهاباد مراتب سپاسگزاری و امتنان خود را بعرض میرساند (احسنت).

موضوع دیگر در چند روز قبل واقعه تأسیس آوری در شهرستان مهاباد اتفاق افتاد در تاریخ ۲۵ دیماه (بازار ۱۵۰ ساله) قیصریه آن شهر که مرکز داد و ستد اهالی شهر و حومه بوده طعمه حریق گشت و با تمام تلاش و کوششی که از طرف مقامات مسئول بعمل آمد متأسفانه خسارات زیادی وارد آورد و اقداماتی که از طرف استاندار محترم و تیمسار فرماندار محترم شهرستان مهاباد که برای جلوگیری از آتش سوزی بعمل آوردند تشکر مینمایم.

از دولت خدمتگزار جناب آقای هویدا استدعا دارم که دستورات لازم را برای جبران خسارات وارده صادر فرموده تا در این فصل زمستان و با توجه بموقعیت آن منطقه تسریعی بعمل آورند تا هر چه زودتر عده ای از مردم شاهدوست و مین پرست شهرستان مهاباد که متأسفانه با قهر طبیعت روبرو و آسیب زیاد دیده اند بارهائی از این بلا- تکلیفی بتوانند زندگی عادی خود را از سر گرفته و به اقتصاد فلج شده آن شهر با توجه خصایص دولت خدمتگزار سامان بخشند و مرز نشینان غیور آن منطقه مثل همیشه دعا گوی ذات اقدس شهرباری بوده و من در این ساحت مقدس مجلس شورای ملی اعلام میدارم که این مزداران غیور همواره آماده جانبازی در راه اجراء نیات مقدس رهبر کبیر انقلاب ایران میباشد متشکرم (احسنت).

رئیس - آقای مهندس اردلان بفرمائید.

مهندس اردلان - با اجازه مقام معظم ریاست و همکاران ارجمند و گرامی امروز ما در آستانه دوازدهمین سال انقلاب ششم بهمن، انقلاب مقدس شاه و ملت قرار گرفته ایم. ملت سرفراز و حق شناس ایران در تمام نقاط کشور از حالا مقدمات آذین بندی و جشن و چراغانی را فراهم نموده اند تا با غرور و افتخار در این جشن بزرگ ملی شرکت نمایند (صحیح است).

به بینیم انگیزه این شادی چیست. برای روشن شدن موضوع بایستی بقبل از انقلاب برگردیم و به بینیم اوضاع مملکت در آن زمان چه بوده است.

سالها بود که افراد روشنفکر و تحصیل کرده و وطن پرست از اوضاع ناراضی بودند و با نگرانی به اوضاع مینگریستند.

سالها بود که کارگران محرومیت می کشیدند و به آینده امید نداشتند.

مدتها بود که کشاورزان در شرایط بسیار سخت و در پاره ای از نقاط کشور در شرایط غیر انسانی زندگی میکردند. ازدانش و بهداشت خبری نبود و بجای آن جهل و ظلم و فقر و بدبختی حکومت میکرد.

در آن زمان فقط عده معدودی بودند که از این نظام بهره گیری می کردند و اکثریت قریب با اتفاق ملت ایران ناراضی و ناراحت بودند.

تنها یک اندیشه توأم با واقع بینی لازم بود که این زنجیر ظلم را بگسلد. خوشبختانه شاهنشاه عزیز ما بموقع اقدام فرمودند.

شاهنشاه بزرگ ما در کتاب انقلاب سفید چنین مرقوم داشته اند: «شاید هیچ کس غیر از من و خدای من نداند چه شبهائی را تا صبح به تأمل و تفکر گذرانیدم و بسا خضوع و خشوع تمام برای یافتن چاره از خدای خویش استعانت طلبیدم.»

بهر صورت این بود اوضاع آشفته آنروز که همه همکاران ارجمند بخوبی بیاد دارند. و بخصوص پس از قیام ملی ۲۸ مردادماه و از بین رفتن دکنهای عوام فریبی ملت ایران برای رهائی از این مصیبت و بدبختی بزرگ فقط یک ملجاء رامیشناخت و آنهم شاهنشاه بود. (صحیح است) زیرا مقام سلطنت یک مقام مقدسی است برای ملت ایران که برای برهم زدن آن وضع نابسامان اقدام نمایند. خوشبختانه رهبر ملت ایران در دیماه ۴۱ در کنگره شرکتهای تعاونی فرمودند:

«در اینجا من بحکم مسئولیت و فساداری بسوگندی که در حفظ پادشاهی و اعتلاء ملت ایران یاد کرده ام نمیتوانم ناظر بیطرف در مبارزه قوای نیروی یزدانی بانبروی اهریمنی باشم زیرا برچم این مبارزه را خود بردوش گرفته ام. برای آنکه هیچ قدرتی نتواند در آینده رژیم بردگی دهقانرا از نو در این مملکت مستقر سازد و ثروتهای ملی کشور را بتاراج جماعتی قلیل بسپارد. وظیفه خود میدانم بنام رئیس قوای سه گانه مملکت بر اساس اصل بیست و هفتم و استناد به اصل بیست و ششم متمم قانون اساسی که اعلام میدارد قوای مملکت ناشی از ملت است مستقیماً ب مردم ایران رجوع کنم و استقرار این اصلاحات را از طریق مراجعه به آراء عمومی پیش از انتخابات مجلسین از ملت ایران که حاکم به مجلس و منشاء اقتدار است تقاضا کنم.»

شاهنشاه با این فرمایشات فرمان مقدس انقلاب ایران را صادر فرمودند و اصول ششگانه بتصویب ملی رسید و پس از آن ۶ اصل دیگر به آن اضافه گردید.

در آن روزها شاید کمتر کسی میتوانست تصور کند که انقلاب ایران در مدت کوتاهی نتایج چنین درخشانی

بیار آورد و سیمای جامعه را بکلی دگرگون سازد زیرا ۱۱ سال در زندگی ملت‌ها لحظه بسیار زود گذریست و در این مدت کوتاه از ملت عقب افتاده و فقیر به ملتی پیشرفته و غنی تبدیل گشته‌ایم که اکنون با کمالی سربلندی می‌گوئیم تولید ناخالص ما بسالی ۳۲ میلیارد دلار رسیده که ایران در ردیف ۱۵ کشور نیرومند و پیشرو دنیا قرار دارد و با قدم‌های سریع به پیش می‌رویم و از نظر سیاست خارجی پیشرفت‌های بسیار مفید و ارزنده و موفق‌های شایان توجهی نصیب ملت ایران شده است.

سفرهای مینت‌اثر شاهنشاه عزیز بکشورهای خارج نه تنها ایران را یک کشور مترقی و متمدن و نمونه در دنیا شناسانده است، بلکه مردم دنیار هر عالیقدر ما را نابغه شرق و مبتکر اندیشه‌های نو و مبشر صلح و سعادت میدانند.

هر کجا تشریف برده اند از مغانی تازه از قرارداد‌های فرهنگی - اقتصادی و توسعه مناسبات دوستانه به ارمغان می‌آوردند (صحیح است).

امروز بعضی از ملل مترقی دنیا از اصول انقلاب مقدس ما مانند سپاه دانش سرمشق گرفته اند و انقلاب سفید ایران را می ستایند.

حقیقتاً ترقیات امروز ایران اعجاب انگیز است نگاهی بگذشته و حال بیفکنیم و ترقیات شگرف را ببینیم و به بانی آن درود بفرستیم.

در اثر این انقلاب مقدس بود که کشاورزان از بند اسارت و حقارت رهائی بخشید و صاحب زندگی و شخصیت شد و سپاه دانش و بهداشت با بیسوادی و امراض مبارزه نمودند و بدین طریق جسم و روان کشاورزان را درمان نمودند.

کارگران به لقب پرافتخار شریف نائل شدند و در سود کارخانجات سهم گردیدند.

خواهران و مادران صاحب حقوق مساوی با مردان شدند و اینک دوش بدوش برادران ما برای سازندگی ایران عزیز تلاش می کنند.

با تشکیل انجمن های ده-شهر-شهرستان-استان کار مردم بمردم واگذار شد. خانه‌های انصاف و شورا-های داوری بقضاوت نشستند.

انجمن های محلی برای عمران محل خود فعالیت را آغاز نمودند.

شوراهای آموزش و پرورش منطقه‌ای تشکیل و برای سواد آموزی و بهتر نمودن آموزش و پرورش تصمیماتی اتخاذ مینمایند.

با تصویب قانون نظام صنفی گروه عظیمی از هموطنان که از صبح گاه تا شامگاه برای آسایش هموطنان تلاش می کنند بهره مند گردیدند و با تشکیل اتحادیه‌ها و اطاق های اصناف مشکلات خود را برطرف مینمایند.

ملی شدن نفت به معنای واقعی کلمه تحقق یافت و همانطوریکه رهبر ملت ایران فرمودند دوران امپراطوری شرکت‌های نفت سپری شد.

کارخانه ذوب آهن که آرزوی دیرینه ملت ایران بود شروع بکار نمود.

آب‌ها ملی و اکثر رودخانه‌ها بوسیله سد‌ها مهار شد.

شبکه برق به اکثر نقاط ایران گسترش پیدا نمود. نیروهای دفاعی کشور بمدرن ترین سلاحها برای دفاع از وطن مجهز گردید.

اگر بخواهم تمام اقدامات را به اختصار بیان نمایم ساعتها وقت لازم است.

اکنون افتخار داریم که با برگزاری جشن ملی ششم بهمن یعنی جشن آغاز دوازدهمین سالگرد انقلاب شاه و ملت بارزه سپاهیان انقلاب و برگزاری مراسم شکوهمند خاطره انقلاب و منشور آنرا که اثرات اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی و بهداشتی و عمرانی آن و از همه مهمتر اثرات انسانی و معنوی در بهبود زندگی مردم و بهره‌مندی آنها از عدالت اجتماعی قابل انکار نیست تجدید نمائیم.

زنده و جاوید باد شاهنشاه آریامهر رهبر سرفراز انقلاب ایران.

پیروزی باد انقلاب مقدس شاه و ملت (احسن، احسن).

۳- تصویب صورتجلسه‌های شماره ۱۴۳ و ۱۴۴ و ۱۴۵ صبح و بعد از ظهر روز یکشنبه (۹) دیماه و صورتجلسه ۱۴۶ صبح روز سه‌شنبه (۱۱) دیماه ۱۳۵۲

رئیس - وارد دستور می‌شویم صورت جلسه های

شماره ۱۴۳ و ۱۴۴ و ۱۴۵ صبح و بعد از ظهر روز یکشنبه نهم دیماه و صورتجلسه شماره ۱۴۶ صبح روز

سه‌شنبه یازدهم دیماه خدمت خانها و آقایان توزیع شده است نسبت بساین صورت جلسات نظری نیست؟

(اظهاری نشد) این چهار صورت جلسه تصویب میشود.

۴- تقدیم ۷ فقره لایحه بوسیله تیمسار سیهید کاتوزیان معاون وزارت جنگ

رئیس - تیمسار سیهید کاتوزیان بفرمائید.

سیهید کاتوزیان (معاون وزارت جنگ) - با اجازه

مقام معظم ریاست و نمایندگان محترم هفت لایحه است که تقدیم میکنم لایحه اول درباره اعزام افزارمندان بیمار و معالجه آنان در خارج کشور و تأمین و پرداخت هزینه

آنان، لایحه دوم مراجع به مزایای ویژه‌ای است که بدرجه داران ارتش شاهنشاهی پرداخت میشود استدعا شده به همدیگان.

درجه دارانی که در همان مشاغل انجام وظیفه مینمایند همان مزایا پرداخت شود. لایحه دیگر مربوط است

باصلاح تبصره ذیل ماده ۱۵ و بندهای ب و ج ماده ۱۶ قانون تشکیل دادگاه عالی انتظامی قضات ارتش که

تقدیم میشود و لایحه دیگری است بمنظور بهره‌مند شدن کارمندان رسمی غیر نظامی ارتش شاهنشاهی از مزایای

قانون تأسیس صندوق پس انداز ثابت افسران و همافران و درجه داران کادر ثابت ارتش شاهنشاهی که يك ماده

بقانون مذکور الحاق شده و تقدیم میشود تا در صورتیکه تصویب بفرمائید غیر نظامیان هم از آن استفاده کنند.

لایحه بعدی: برای کفن و دفن افزارمندان تاکنون ۱۵۰ تومان پرداخت میشد چون این مبلغ کفاف این هزینه

را نمیدهد لایحه‌ای تهیه شده تا در صورتیکه اجازه بفرمائید مبلغ مزبور به ۷۰۰ تومان افزایش پیدا کند. لایحه بعدی،

بمنظور نیاز مندیهای ارتش شاهنشاهی به تصویب مقررات عمومی ستوان یاری در سطح نیزوهای سه گانه ارتش

شاهنشاهی لایحه اصلاح تبصره ذیل ماده واحده قانون مربوط به تعمیم قانون تبدیل درجه داران فنی نیروی هوایی

نسبت به ناواستوار یکم‌های رسته‌های مخصوص نیروی دریائی مصوب ۱۶/۳/۱۳۴۳ تقدیم میشود. آخرین لایحه

لایحه‌ای است که برای تأمین کادر پزشکی مورد نیاز که از هر حیث حائز اهمیت است برای پرداخت پاداش ماهانه

بسرهنگهای پزشک تهیه شده که تقدیم میشود و تقاضای تصویب آنرا دارم.

رئیس - لوابح به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۵- تقدیم لایحه « ضابطه جهت پرداخت مطالبات اشخاص بابت بهای اراضی فرودگاهها » توسط

آقای مهندس دری معاون وزارت راه

رئیس - آقای مهندس دری بفرمائید.

مهندس دری (معاون وزارت راه) - با اجازه مقام معظم ریاست، بطوریکه نمایندگان محترم استحضار

دارند در اجرای تبصره ۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۲ که مقرر داشته است « مطالبات اشخاص بابت اراضی

فرودگاهها بر طبق ضابطه‌ای که بنا به پیشنهاد وزارت راه و تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی تعیین میگردد

پرداخت شده اینک طرح مربوط که بصورت ماده واحده تهیه شده برای بررسی و تصویب تقدیم میگردد.

رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۶- اعلام وصول و قرائت نامه هفت فقره لایحه

رسیده از مجلس سنا

رئیس - لوابیحی از مجلس سنا رسیده است برای اطلاع مجلس قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

عطف بنامه شماره ۳۰۰۶۷ مورخ ۱۵/۱۰/۱۳۵۲

آن مجلس محترم، گزارش کمیسیون شماره ۴ (دارائی و بودجه) در قبال لایحه شماره ۶۶۷۵۶ مورخ ۹/۶/۱۳۵۲

دولت راجع بقانون بودجه اصلاحی سال ۱۳۵۲ و بودجه سال ۱۳۵۳ کل کشور در جلسات عیدیه مطرح گردید،

نسبت به تبصره ۸۹ تقاضای فوریت شد که ابتدا فوریت و سپس لایحه مزبور با اصلاحاتی در جلسه بعد از ظهر روز

یکشنبه ۳۰ دیماه ۱۳۵۲ بتصویب مجلس سنارسید. اینک لایحه قانون فوق جهت تصویب و اخذ رأی

نهایی آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد می گردد. رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

رئیس - اظهار ملاحظات مجلس سنا به کمیسیون بر وجه ارجاع میشود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی

عطف بنامه شماره ۲۹۴۴۹ مورخ ۱۳۵۲/۱۰/۹ آن مجلس محترم، گزارش کمیسیون شماره ۳ (دادگستری و استخدام) در قبال لایحه شماره ۶۸۴۳۰ مورخ ۱۳۵۲/۹/۲۷ دولت راجع به تعدیل و تثبیت اجاره بهادر جلسه روز شنبه ۲۹ دیماه ۱۳۵۲ مطرح گردید و با اصلاحاتی بتصویب مجلس سنارسید.

اینک لایحه قانون فوق که اصلاح شده است جهت تصویب مجدد آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد می گردد.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

رئیس - اصلاحات مجلس سنا بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی

عطف بنامه شماره ۲۵۷۶۱ مورخ ۱۳۵۲/۸/۱۷ آن مجلس محترم گزارش کمیسیون شماره ۴ (دارائی) در قبال لایحه شماره ۸۵۰۰ مورخ ۱۳۵۲/۵/۳ دولت راجع بقانون اجرای قرارداد مورخ یکم ماه ژوئن ۱۹۷۳ ژنو الحاقی بقرارداد مورخ ۲۰ ژانویه ۱۹۷۲ ژنو در جلسه روز دوشنبه ۱۷ دیماه ۱۳۵۲ مطرح گردید و با اصلاحاتی بتصویب مجلس سنا رسید.

اینک لایحه قانون فوق که اصلاح شده است جهت تصویب مجدد آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد میگردد.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

رئیس - اصلاحات مجلس سنا به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی

عطف بنامه شماره ۲۴۸۲۹ مورخ ۱۳۵۲/۵/۶ آن مجلس محترم، گزارش کمیسیون شماره ۶ (کشاورزی و منابع طبیعی) در قبال لایحه شماره ۷۱۱۴ مورخ ۱۳۵۲/۳/۳۰ دولت راجع به اجازه واگذاری هفتصد هکتار اراضی منابع ملی شده شرکت سهامی معادن مس سرچشمه کرمان در جلسه روز دوشنبه ۱۷ دیماه

۱۳۵۲ مطرح گردید و با اصلاحاتی بتصویب مجلس سنارسید.

اینک لایحه قانون فوق که اصلاح شده است جهت تصویب مجدد آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد میگردد. رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

رئیس - اصلاحات مجلس سنا به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۴ (دارائی) در قبال لایحه شماره ۱۹۰۷۲ مورخ ۱۳۵۲/۸/۱۶ دولت راجع به تعدیل مهلت مقرر در قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۷۳ قانون محاسبات عمومی در جلسه روز دوشنبه ۱۷ دیماه ۱۳۵۲ مطرح گردید و بتصویب مجلس سنا رسید.

اینک لایحه قانون فوق جهت تصویب آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد می گردد.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۵ (اقتصاد) در قبال لایحه شماره ۱۹۳۶۴ مورخ ۱۳۵۲/۸/۲۰ دولت راجع به موافقت نامه بازرگانی و همکاریهای اقتصادی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اسپانیا در جلسه روز دوشنبه ۱۷ دیماه ۱۳۵۲ مطرح گردید و بتصویب مجلس سنارسید.

اینک لایحه قانون فوق جهت تصویب آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد می گردد.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی

گزارش کمیسیون شماره ۶ (تعاون و امور روستاها) در قبال لایحه شماره ۶۷۱۶۶ مورخ ۱۳۵۲/۹/۱۱ دولت راجع به نحوه پرداخت وجوه قبوض اقساطی مالکان مشمول قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر در جلسه روز دوشنبه ۱۷

دیماه ۱۳۵۲ مطرح گردید؛ عده ای از آقایان سناتورها تقاضای فوریت نمودند که بدو فوریت و سپس لایحه مزبور بتصویب مجلس سنا رسید.

اینک لایحه قانون فوق جهت تصویب آن مجلس محترم بضمیمه ایفاد می گردد.

رئیس مجلس سنا - جعفر شریف امامی

۷- طرح و تصویب فوریت لایحه نحوه پرداخت وجوه قبوض اقساطی مالکان مشمول قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر

رئیس - چون این لایحه در مجلس سنا با فوریت تلقی شده است فوریت آن در مجلس شورای ملی مطرح است لایحه قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

قانون نحوه پرداخت وجوه قبوض اقساطی مالکان مشمول قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر

ماده ۱ و ۹ احده - قبوض اقساطی مالکانی که در اجرای مقررات قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره بزارعین مستأجر (مضوب ۲۳/۱۰/۴۷) ملک آنان از طریق اجرای شق فروش بزارعان مربوط منتقل شده یا بشود، مشمول مقررات ماده ۳ قانون مواد الحاقی بقانون مذکور و تبصره یک ذیل آن میباشد و این قبیل مالکان میتوانند برای دریافت وجوه قبوض اقساطی بدهی زارعان از مزایای ماده فوق الذکر بهره مند شوند.

تبصره - دولت مکلف است هر سال اعتبار لازم برای اجرای این ماده واحده را تأمین و در اختیار وزارت تعاون و امور روستاها بگذارد.

رئیس - نسبت به فوریت لایحه نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم به فوریت لایحه خانمها و آقایانیکه موافقتخواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود.

۸- بیانات آقای رئیس بمناسبت حضور هیئت پارلمانی استرالیا در جلسه علنی مجلس شورای ملی

رئیس - هیئت پارلمانی استرالیا که در این جلسه شرکت فرموده اند حضورشان خیر مقدم عرض میکنم؛

۹- طرح و تصویب گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قوانین آئین دادرسی کیفری و کیفر عمومی و ابلاغ بدولت

رئیس - گزارش کمیسیون دادگستری راجع به تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قوانین آئین دادرسی کیفری و کیفر عمومی مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

گزارش از کمیسیون دادگستری

بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه ۱۸ دیماه ۱۳۵۲ با حضور آقای هنرمندی معاون وزارت دادگستری لایحه شماره ۵۲/۳/۸۵۰۳۶ دولت راجع به تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قانون آئین دادرسی کیفری را که قبلاً بتصویب مجلس شورای ملی رسیده و مجلس سنا اصلاحاتی در آن بعمل آورده است مطرح و با اصلاح عبارتی در تبصره ۲ ماده یک مصوبه مجلس سنا تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

قانون تسریع دادرسی و اصلاح قسمتی از قوانین آئین دادرسی کیفری و کیفر عمومی

ماده ۱۵ - تبصره های زیر بعنوان تبصره ۲ و ۳ بماده ۸ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میشود.

تبصره ۲ - در مورد جرمهای مذکور در ماده ۲۷۷ قانون کیفر عمومی و سایر جرائم قابل گذشت و جرمهای زیر تعقیب جزائی جز باشکایت شاکی خصوصی شروع نمیشود و در صورت گذشت او تعقیب یا اجرای حکم موقوف میگردد مگر اینکه متهم سابقه محکومیت مؤثر کیفری بعلت ارتکاب جرم مشابه آن داشته باشد.

۱- آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون کیفر عمومی که ناظر بشکستن عضو میباشد بدون اینکه منتهی بقص عضو گردد و قسمت اول ماده ۱۷۳ و ماده ۲۰۸ مکرر و بندب ماده ۲۱۴ مکرر و ماده ۲۵۲ و ماده ۲۶۵ مکرر و ماده ۲۶۸ مکرر قانون مزبور.

۲- جرمهای موضوع قانون راجع بیدهی واردین بهمانخانهها مصوب سال ۱۳۱۲

۳- جرم موضوع تبصره ماده ۹ قانون اصلاح قانون منع کشت خشخاش مصوب سال ۱۳۳۸

۴- جرم موضوع ماده ۱۶ قانون راجع باراضی دولت و شهرداریها و اوقاف و بانکها مصوب سال ۱۳۳۹

۵- سرقت و خیانت درامانت و کلاهبرداری و جرائمی که در حکم کلاهبرداری است و جرمهای موضوع ماده ۲۳۳ و ۲۳۴ قانون کیفر عمومی و ماده ۵ قانون تشدید مجازات رانندگان که ناظر به نقض عضو است و آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون کیفر عمومی که ناظر به شکستن یا نقض عضو میباشد بدون اینکه منتهی بنقص کامل عضو گردد مشروط باینکه مرتکب این جرائم همسر و یا از اقربای نسبی تا درجه سوم و یا اقربای سببی تا درجه دوم شاکی خصوصی باشد.

تبصره ۳- مواد ۲۱۰ و ۲۱۳ قانون کیفر عمومی قابل گذشت نبوده و از شمار مواد مندرج در ماده ۲۷۷ آن قانون حذف میگردد.

ماده ۲۵- تبصره ماده ۱۲ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود:

تبصره- پس از صدور کیفرخواست و ارسال آن بدادگاه، دفتر دادگاه جنحه مکلف است وقت جلسه دادرسی را بشاکی یا مدعی خصوصی ابلاغ نماید مع الوصف عدم ابلاغ اخطاریه بشاکی خصوصی که تا اولین جلسه دادرسی دادخواست نداده موجب تجدید جلسه نخواهد شد.

در این مورد شاکی خصوصی میتواند ظرف پنج روز از تاریخ ابلاغ اخطار دادخواست ضرر روزیان خود را تقدیم کند و دادگاه با رعایت ماده ۱۴ این قانون بدعوی ضرر روزیان نیز رسیدگی میکند هر چند از رسیدگی بامر جزائی فارغ شده باشد.

ماده ۳۵- ماده ۴۰ بشرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف و ۴ تبصره بان الحاق میشود.

ماده ۴۰- در جنایات اگر جرم مشهود باشد دادستان تا قبل از حضور و مداخله بازپرس اقدامات

لازم را برای حفظ و جمع آوری دلائل و آثار جرم بعمل میآورد.

در امور جنحه بطور کلی تحقیقات مقدماتی وسیله ضابطین دادگستری تحت نظارت و تعلیمات دادستان انجام میشود و پس از تکمیل پرونده دادستان در صورتیکه موضوع را قابل تعقیب کیفری تشخیص دهد پرونده را با صدور کیفرخواست و هرگاه مورد منطبق با ماده ۵ این قانون باشد باینان ادعای شفاهی در دادگاه مطرح مینماید والا حسب مورد قرار موقوفی یا منع تعقیب یا عدم صلاحیت یا اناطه صادر خواهد کرد. ترتیب تحقیقات مقدماتی و شکایت از قرارهای مذکور همان است که در مورد تحقیقات و قرارهای بازپرس مقرر است. صدور قرار تأمین خواسته و اخذ تأمین از متهم در این مورد با دادستان است. قرار توقیف و قرار وثیقه ای که منتهی بپادداشت متهم شود ظرف ده روز از تاریخ بازداشت قابل شکایت در دادگاه جنحه است مگر اینکه صدور قرار وثیقه قانوناً الزامی باشد.

در امور جنحه دادستان میتواند تمام یا قسمتی از تحقیقات مقدماتی را شخصاً یا بوسیله دادیاران خود انجام دهد.

تبصره ۱- کلیه وظایف و اختیارات بازپرس در امور جنحه بدادستان واگذار میشود.

تبصره ۲- دادگاه جنحه در صورتیکه تحقیقات را کافی نداند رأساً بتکمیل آن اقدام و یا دستور تکمیل آن را با ذکر موارد نقص مستقیماً بضابطین دادگستری یا در صورت اقتضا بدادسرا میدهد و مراجع مذکور مکلفند تحقیقات و اقدامات مورد نظر دادگاه را انجام و پرونده را اعاده نمایند.

اجرای دستور دادگاه وسیله ضابطین دادگستری در هر حال مانع نظارت قانونی دادستان نخواهد بود.

تبصره ۳- از تاریخ اجرای این قانون بازپرس (جز دادرسی دادگاه بخش مستقل که بجانشینی بازپرس انجام وظیفه مینماید) بجرائمی رسیدگی میکند که محاکمه آنها راجع بدادگاه جنائی است (امور جنائی و جنجهائی که به تبع امر جنائی رسیدگی بان در صلاحیت دادگاه جنائی است) و در غیر این موارد ارجاع پرونده

ببازپرس مجاز نیست مع الوصف در صورت تغییر عنوان اتهام و با صدور قرار منع یا موقوفی تعقیب نسبت بانتهام جنائی که توأم با امر جنحه باشد بازپرس نمیتواند از رسیدگی بانتهام جنحه امتناع نماید و بهر حال در صورت اختلاف نظر در باب صلاحیت موضوع این تبصره بازپرس طبق نظر دادستان برسیدگی ادامه خواهد داد.

دادستان میتواند پرونده های جنجه ای را که در تاریخ اجرای این قانون در شعب بازپرسی مطرح است برای رسیدگی بدادیاران ارجاع نماید و مادام که رجوع نشده بازپرس برسیدگی این قبیل پرونده ها ادامه خواهد داد. در شهرهایی که تعداد پرونده های جنائی کم و متناسب با کاریک بازپرس نباشد دادستان شهرستان میتواند با اجازه وزیر دادگستری امور جنجه ای را برای مدتی که لازم باشد ببازپرس ارجاع نماید و بازپرس استثنائاً به امور جنجه نیز رسیدگی میکند.

تبصره ۲- در مورد تعدد جرم هرگاه جرائم انتسابی توأم واقع شده باشند مانع از اجرای مفاد این ماده نیست و در صورتیکه یکی از جرائم انتسابی از درجه جنائی باشد دادستان وقتی میتواند قرار تعلیق در مورد امر جنحه صادر نماید که امر جنائی منتهی بصدور قرار منع تعقیب شده باشد.

ماده ۵۵- ماده ۵۹ ب بشرح زیر اصلاح میشود:
ماده ۵۹ ب- در امور جنحه اعم از جرائم مشهود و غیر آن در صورتیکه متهم و شاکی حاضر بوده یا فقط متهم حاضر و شاکی در بین نبوده یا گذشت کرده باشد و تحقیقات مقدماتی هم کامل باشد دادستان با اعزام متهم و هدایت شاکی (در صورت حضور) بدادگاه دعوی کیفری را بلافاصله شفاهاً در دادگاه مطرح خواهد نمود.

در این مورد دادگاه بدون تأخیر تشکیل جلسه داده و بمتهم اخطار خواهد کرد که حق دارد برای تعیین وکیل و تدارک دفاع درخواست مهلت نماید، در این صورت حداقل سه روز باو مهلت داده میشود این اخطار و جواب متهم باید در صورت مجلس دادگاه قید شود. در صورت درخواست مهلت دادگاه میتواند از متهم تأمین اخذ نماید هرگاه متهم از این حق استفاده نکند دادگاه در همان جلسه رسیدگی و بصدور حکم مبادرت خواهد نمود و اگر ضمن رسیدگی انجام تحقیقاتی را لازم بداند رسیدگی را یکی از نزدیکترین جلسات خود موکول میکند و یا دستور تکمیل تحقیقات را بدادستان یا سایر ضابطین دادگستری میدهد.

در صورت مطالبه ضرر و زیان از طرف شاکی خصوصی مقررات ماده ۴۹۲ این قانون رعایت خواهد شد. شاکی خصوصی در صورت درخواست مهلت میتواند

ببازپرس مجاز نیست مع الوصف در صورت تغییر عنوان اتهام و با صدور قرار منع یا موقوفی تعقیب نسبت بانتهام جنائی که توأم با امر جنحه باشد بازپرس نمیتواند از رسیدگی بانتهام جنحه امتناع نماید و بهر حال در صورت اختلاف نظر در باب صلاحیت موضوع این تبصره بازپرس طبق نظر دادستان برسیدگی ادامه خواهد داد.

تبصره ۴- بازپرسی که بمقتضای اجرای این ماده بدادیاری دادسرای شهرستان تغییر سمت مینماید مادام که در سمت دادیاری باقی هستند از فوق العاده قضائی و مزایای مخصوص بازپرسی استفاده خواهند کرد.

ماده ۴۵- ماده زیر بعنوان ماده ۴۰ مکرر بقانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود:

ماده ۴۰ مکرر- در امور جنحه هرگاه متهم اقرار بارتکاب جرم نماید و این اقرار حسب محتویات پرونده مقرون بواقع باشد در صورتیکه دادستان با ملاحظه وضع اجتماعی و سابق زندگی و روحیه متهم و اوضاع و احوالی که موجب ارتکاب جرم گردیده تعلیق تعقیب را مناسب بداند میتواند با احراز شرایط زیر تعقیب کیفری او را معلق و پرونده را بدادگاه جنحه ارسال نماید.

۱- موضوع اتهام از جرائم مندرج در باب دوم قانون کیفر عمومی نباشد.

۲- متهم سابقه محکومیت مؤثر نداشته باشد.

۳- شاکی خصوصی در بین نبوده یا گذشت کرده باشد.

دادگاه جنحه در صورتیکه قرار تعلیق را تأیید نماید قرار قطعی است در غیر این صورت طبق مقررات بموضوع اتهام رسیدگی خواهد نمود.

طرف پنج روز دادخواست خود را تقدیم کند و دادگاه هر چند فارغ از امر جزائی باشد بارعبایت ماده ۱۴ این قانون بدعوی ضرر و زیان رسیدگی کرده و حکم مقتضی خواهد داد.

ماده ۶۵ - تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ بماده ۱۲۹ اضافه میشود.

تبصره ۲ - هرگاه در امر جنائی تا چهار ماه و در امر جنحه تا دو ماه بعلت صدور قرار تأمین متهم در توقیف مانده و پرونده اتهامی او منتهی بصدور کیفر خواست نشده باشد مرجع صادر کننده قرار مکلف بفق یا تخفیف قرار تأمین متهم میباشد مگر آنکه جهات قانونی یا علل موجهی برای بقاء قرار تأمین صادر شده وجود داشته باشد که در این صورت با ذکر علل و جهات مزبور قرار ابقاء میشود و متهم حق دارد از این تصمیم ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ بدادگاه جنحه شکایت کند و تصمیم دادگاه جنحه قطعی است.

فق قرار بازداشت متهم از طرف بازپرس با موافقت دادستان بعمل میآید در صورت حدوث اختلاف بین دادستان و بازپرس حل اختلاف با دادگاه جنحه خواهد بود.

ماده ۷۵ - تبصره زیر بماده ۱۳۰ مکرر الحاق میشود:

تبصره - درباره کسانی که با اتهام سرقت یا کلاهبرداری و یا جعل و یا استفاده از سند مجهول مورد تعقیب قرار میگیرند هرگاه دلائل و قرائن موجود دلالت بر توجه اتهام بآنان نماید و یک فقره سابقه محکومیت قطعی و یا دو فقره یا بیشتر سابقه محکومیت غیر قطعی بعلت ارتکاب هر یک از جرائم مذکور داشته باشند قرار بازداشت صادر خواهد شد.

ماده ۸۵ - تبصره زیر بماده ۱۶۹ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میگردد:

تبصره - در مواردی که پرونده متهم در دادگاه مطرح شده و از متهم قبلاً تأمین اخذ نشده یا تأمین قبلی منتهی شده باشد دادگاههای جنحه یا استان یا جنائی میتوانند بتقاضای دادستان از متهم تأمین اخذ نمایند صدور قرار تأمین خواسته نیز در این مرحله با دادگاه است.

تصمیم دادگاه در این موارد همچنین در موردی که تأمین متهم تشدید میشود قطعی است.

ماده ۹۵ - تبصره زیر بماده ۱۹۷ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میگردد:

تبصره - بانتهامات متعدد متهم باید نوآمر رسیدگی شود ولی اگر رسیدگی تمام آنها موجب تعویق باشد مرجع رسیدگی میتواند بتقاضای دادستان نسبت بانتهاماتی که تحقیقات آنها کامل باشد حکم باقرار مقتضی صادر کند.

ماده ۱۰ - تبصره زیر بماده ۳۱۲ قانون آئین دادرسی کیفری الحاق میشود:

تبصره - در صورتیکه قبل از تعیین وقت رسیدگی یا تشکیل جلسه دادرسی، دادگاه تشخیص دهد که بعلت شمول مرور زمان یا گذشت شاکه خصوصی یا جهات قانونی دیگر متهم قابل تعقیب نیست با دادگاه صالح بر رسیدگی نمیباشد یا تحقیقات ناقص است حسب مورد قرار موقوفی تعقیب یا عدم صلاحیت یا تکمیل تحقیقات را صادر میکند و هرگاه ایراد دادرسی شده باشد قرار مقتضی صادر مینماید. در مورد قرار موقوفی تعقیب دادستان و شاکه خصوصی و در مورد قرار عدم صلاحیت متهم و در خصوص قرار عدم قبول ایراد دادرسی دادستان یا متهم یا شاکه خصوصی حق شکایت پژوهشی دارند.

ماده ۱۱ - ماده زیر بعنوان ماده ۳۱۶ قانون آئین دادرسی کیفری تصویب میشود:

ماده ۳۱۶ - احکام صادر در امور جنحه در مورد جرائمی که حداکثر مجازات آن در قانون از دو ماه حبس یا بیست هزار ریال جزای نقدی یا هر دو مجازات تجاوز نکند قطعی است و در مورد سایر جرائم محکومینهای بجزای

نقدی تا پنجاه هزار ریال و محکومینهای یکی از مجازاتهای تکمیلی و یا اقدام تأمینی مذکور در شق یک ماده ۸۵ قانون اقدامات تأمینی اعم از اینکه بتنهائی یا توأم مورد حکم واقع شده باشد قابل پژوهش و فرجام است ولی محکوم علیه در هر مرحله باید مبلغ پنجاه هزار ریال در صندوق دادگستری ابداع و قبض سپرده را ضمیمه درخواست نماید.

در صورت صدور حکم برائت از دادگاه استان یا

لازم نداند بدون تعیین جلسه رسیدگی کرده و حکم میدهد مگر آنکه متهم یا وکیل او حتی یکبار هم در جلسه دادگاه جنحه حاضر نشده یا لایحه دفاعیه نفرستاده باشد که در این صورت احضار متهم الزامی است.

تبصره ۱۵ - احکام غیر قطعی دادگاه جنحه و دادگاه استان و دادگاه جنائی که ظرف مهلت مقرر از آن شکایت نشده باشد بموقع اجرا گذاشته میشود و هرگاه حکم ابلاغ قانونی شده باشد محکوم علیه میتواند ظرف ده روز از تاریخ شروع با اجرا حسب مورد بدادگاه استان یا دیوان عالی کشور یا دادگاه جنائی (در مورد احکام غیابی) شکایت کند در این مورد دادگاه صادر کننده حکم بتقاضای محکوم علیه اجرای حکم را موقتاً متوقف و لدی الاقتضا با جلب نظر دادستان نسبت باخذ تأمین و یا تجدیدنظر در تأمین قبلی اقدام مینماید.

تبصره ۲۵ - تقاضای رسیدگی پژوهشی دادستان شهرستان از عدم تناسب مجازات و از احکام برائت دادگاه جنحه که بعلت عدم کفایت دلیل صادر شده در صورتی قابل طرح در دادگاه استان است که مورد موافقت دادستان استان قرار گرفته باشد و در مورد سایر احکام قابل پژوهش دادگاه جنحه نیز دادستان در صورتی

میتواند تقاضای رسیدگی پژوهشی کند که حکم برخلاف مقررات قانونی صادر شده یا رعایت اصول مهم و مؤثر دادرسی نشده باشد و بهر صورت تقاضای دادستان باید صریح و مدلل باشد و معین کند نسبت به چه قسمتی از حکم و به چه علت درخواست رسیدگی پژوهشی مینماید. تخلف از این مقررات موجب محکومیت انتظامی تا درجه سوم است.

ماده ۱۳ - تبصره زیر بعنوان تبصره ۲ بماده ۴۳۰ مکرر قانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود:

تبصره ۲۵ - احکام ثانوی دادگاههای استان و دادگاههای جنائی که پس از نقض حکم اولی از حیث رسیدگی ماهوی صادر میشود دیگر از این جهت قابل طرح مجدد در دیوانعالی کشور نخواهد بود.

ماده ۱۴ - ماده ۴۳۹ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۴۳۹ - درخواست رسیدگی فرجامی باید در مهلت قانونی بارعبایت مسافت بدفتر دادگاه صادر کننده

نقض حکم در دیوان عالی کشور سپرده مسترد و در غیر این صورت بفع دولت ضبط خواهد شد. دادستان دادگاه صادر کننده حکم در صورت تشخیص عدم تمکن محکوم علیه میتواند او را از ابداع مبلغ مذکور معاف کند.

دادستان مکلف است ظرف ۴۸ ساعت از تاریخ وصول تقاضای متقاضی نظر خود را اعلام کند در صورتیکه قبض سپرده یا گواهی معافیت از ابداع مبلغ فوق ظرف مهلت مقرر برای پژوهش و یا فرجام بدفتر دادگاه جنحه یا دفتر دادگاه استان صادر کننده حکم تسلیم نشود قرار درخواست پژوهشی یا فرجامی حسب مورد از طرف دادگاه جنحه یا دادگاه استان صادر خواهد شد و این قرار قطعی است.

در مورد احکام موضوع این ماده هرگاه وقت دادرسی به متهم ابلاغ واقعی نشده باشد همچنین هرگاه متهم یا وکیل او لایحه دفاعیه نداده باشد یا در یکی از جلسات حضور نیافته باشد حکم غیابی محسوب و ظرف مدت ده روز از تاریخ ابلاغ قابل وخواهی در همان دادگاه است.

تبصره - احکام ضرر و زیان صادر از دادگاههای کیفری در مواردیکه حکم جزائی قابل پژوهش یا فرجام است قابل رسیدگی پژوهشی یا فرجامی است و در مواردیکه حکم جزائی قابل پژوهش یا فرجام نبوده و یا پژوهش خواهی و فرجام خواهی منوط با ابداع سپرده شده ولی حکم ضرر و زیان وفق مقررات آئین دادرسی مدنی قابل پژوهش یا فرجام باشد حکم کیفری نیز بدون ابداع سپرده قابل پژوهش یا فرجام خواهد بود.

ماده ۱۲ - ماده ۳۱۷ قانون آئین دادرسی کیفری بشرح زیر اصلاح میشود:

ماده ۳۱۷ - سایر احکام دادگاه جنحه که بدینا صادر میشود حضوری محسوب و ظرف ده روز از تاریخ اعلام با ابلاغ قابل شکایت پژوهشی در دادگاه استانی است که دادگاه جنحه در حوزه آن واقع است درخواست رسیدگی پژوهشی باید ظرف مهلت قانونی بدفتر دادگاه صادر کننده حکم باقرار پژوهش خواسته و یا بدفتر بازداشتگاهی که متهم در آن زندانی است تسلیم شود. دادگاه استان در صورتیکه حضور متهم را

حکم یا قرار و یا بدفتر بازداشتگاهی که متهم در آن آن زندانی است تسلیم شود.

مدیر دفتر دادگاه مکلف است درخواست را در دفتر مخصوص ثبت و شماره ثبت و تاریخ وصول درخواست و خصوصیات ضمانت آنرا بر روی درخواست قید و آنرا مهر و امضاء نماید. پس از ثبت درخواست مراتب بفرجام خوانده ابلاغ میشود تا ظرف ده روز با رعایت مسافت پاسخ دهد و پس از انقضای مدت مزبور اعم از اینکه پاسخ اصل شده یا نشده باشد پرونده را بدفتر دیوان عالی کشور ارسال میدارد.

در صورتیکه در خواست بدفتر بازداشتگاه تسلیم شده باشد دفتر مزبور باید پس از قید تاریخ وصول و خصوصیات ضمانت بر روی درخواست و مهور کردن آن بمرحله بازداشتگاه درخواست را بلافاصله بدفتر دادگاهی که حکم یا قرار فرجام خواسته از آن صادر شده است ارسال دارد و دفتر دادگاه پس از دریافت درخواست بتکالیف مقرر در فوق عمل خواهد کرد.

درخواست فرجامی که در خارج از موعد قانونی بعمل آمده باشد بموجب قرار دادگاهی که حکم فرجام خواسته را صادر کرده است رد میشود و این قرار ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ قابل شکایت در شعبه تشخیص دیوان عالی کشور است.

ماده ۱۵ - تبصره زیر بماده ۴۴۰ قانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود:

تبصره - در صورتیکه جهات استدعای فرجام و مبنای قانونی آن در درخواست فرجامخواه یا ذیل حکم فرجام خواسته ذکر نشده باشد مدیر دفتر دادگاهی که درخواست بآن تسلیم شده است باید ظرف سه روز از تاریخ وصول درخواست بفرجامخواه اخطار کند که ظرف پنج روز با رعایت مسافت از تاریخ ابلاغ جهات و مبنای قانونی استدعای فرجام را بآن دفتر تسلیم نماید در انقضای مدت مزبور اعم از اینکه پاسخی اصل شده یا نشده باشد درخواست بضمیمه پرونده امر بدفتر دیوان عالی کشور ارسال خواهد شد.

ماده ۱۶ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۴۱ قانون آئین دادرسی کیفری تصویب میشود:

ماده ۴۴۱ - در دیوان عالی کشور شعبه ای بنام شعبه

تشخیص مرکب از یک رئیس و بتعداد لازم به تعیین وزارت دادگستری هیئت های دوفتری برای رسیدگی و اظهار نظر نسبت بدرخواستهای رسیدگی فرجامی و اعاده دادرسی در امور کیفری بترتیبی که در این قانون مقرر است تشکیل میشود.

هیئت های دو نفری مذکور در این ماده مرکب است از یک مستشار بایک عضو معاون و یک دادیار دیوان عالی کشور.

وزیر دادگستری میتواند تعداد مستشاران سایر شعب کیفری دیوان عالی کشور را با اقتضای تراکم کار تا پنج نفر و تعداد اعضای معاون دیوان مزبور را تا پانزده نفر افزایش دهد.

ماده ۱۷ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۴۲ قانون آئین دادرسی کیفری تصویب میشود:

ماده ۴۴۲ - وظایف و اختیارات هیئت های تشخیص بشرح زیر است.

۱- رسیدگی بشکایت فرجامی از آن جهت که در موعد قانونی بعمل آمده است یا نه.

۲- رسیدگی بشکایت فرجامی از حیث اینکه حکم یا قرار فرجام خواسته قانوناً فرجام پذیر میباشد یا نه.

۳- رسیدگی بشکایت فرجامی از حیث اینکه جهات درخواست رسیدگی فرجامی و مبنای قانونی آن از طرف فرجامخواه توضیح داده شده است یا نه و در صورت ذکر و توضیح جهات مزبور با موارد مذکور در ماده ۴۳۰ قانون آئین دادرسی کیفری مطابقت دارد یا نه.

۴- رسیدگی بشکایت از قرار رد درخواست فرجامی که مطابق ماده ۴۳۹ از دادگاه صادر کننده حکم یا قرار فرجامخواسته صادر شده است.

۵- رسیدگی بفرجامخواهی از قرارهایی که قانوناً فرجام پذیر است.

۶- رسیدگی بفرجامخواهی از احکام قابل فرجام دادگاه استان موضوع ماده ۱۸۰ این قانون (جز در موردیکه حکم فرجامخواسته مبنی بر جرم نداشتن عمل انتسابی باشد).

۷- رفع اختلاف راجع بصلاحت بین مراجع دادگستری در مواردیکه رفع آن قانوناً بمعهد دیوان عالی کشور است.

۸- اخذ تصمیم در مورد استرداد درخواست رسیدگی فرجامی.

۹- اخذ تصمیم در مواردیکه بعد از صدور حکم یا قرار فرجامخواسته یکی از جهات موقوف ماندن تعقیب کیفری حادث شده باشد.

۱۰- رسیدگی مقدماتی درخواست اعاده دادرسی از حیث اینکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در ماده ۴۶۶ این قانون مطابقت دارد یا نه.

تبصره - تقاضای اعاده دادرسی و فرجامخواهی از احکام و قرار های دادگاههای نظامی همچنین حل اختلاف بین مراجع قضائی دادگستری و مراجع قضائی نظامی کماکان در شعب دیوان عالی کشور مطرح و رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۸ - ماده زیر بعنوان ماده ۴۴۳ قانون آئین دادرسی کیفری تصویب میشود.

ماده ۴۴۳ - رئیس دفتر دیوان عالی کشور درخواستهای رسیدگی فرجامی نسبت باحکام و قرارهای صادر از مراجع کیفری همچنین درخواستهای اعاده دادرسی را بلافاصله پس از وصول بشعبه تشخیص ارسال میدارد و رئیس شعبه تشخیص درخواستها را بترتیب وصول برای بررسی و اظهار نظر بیکدی از هیئت های تشخیص ارجاع مینماید و هیئت تشخیص بترتیب زیر اقدام میکند.

در صورتیکه حکم یا قرار فرجامخواسته فرجام پذیر نباشد یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و با جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده باشد در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای فرجامخواهی یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و با جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده باشد در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای فرجامخواهی یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و با جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده باشد در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای فرجامخواهی یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و با جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده باشد در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای فرجامخواهی یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و با جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده باشد در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای فرجامخواهی یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و با جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده باشد در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای فرجامخواهی یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و با جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده باشد در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

هرگاه هیئت تشخیص تقاضای فرجامخواهی یا فرجامخواهی در موعد قانونی بعمل نیامده باشد و با جهات درخواست رسیدگی فرجامی ذکر نشده باشد در صورت ذکر و توضیح با موارد مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست فرجامی صادر میشود. در مورد درخواست اعاده دادرسی نیز در صورتیکه عنوان تقاضا بایکی از عناوین مذکور در قانون مطابقت نداشته باشد قرار رد درخواست صادر میشود.

ماده ۲۱ - تبصره زیر بماده ۶۷ قانون آئین دادرسی کیفری اضافه میشود :

تبصره - برای درخواست اعاده دادرسی باید مبلغ پنجهاز ریال در صندوق دادگستری ایداع و قبض سپرده پیوست تقاضا بدفتر دیوان عالی کشور تسلیم شود در صورت قابل طرح تشخیص شدن تقاضا وجه سپرده بمقتضای مسترد والا بنفع صندوق دولت ضبط خواهد شد. دادستان دیوان عالی کشور میتواند در صورت تشخیص عدم تمکن درخواست کننده اورا از ایداع مبلغ مذکور معاف نماید. درخواستی که قبض سپرده یا گواهی معافیت از ایداع وجه فوق ضمیمه آن نباشد بموجب قرار رئیس دفتر دیوان عالی کشور رد خواهد شد و این قرار قطعی است.

ماده ۲۲ - ماده ۵۶ قانون مجازات عمومی بشرح زیر اصلاح میشود :

ماده ۵۶ - در مورد جرائم سیاسی تمام یا قسمتی از مجازات و در سایر جرائم مجازات محکومین بحکم قطعی بترتیب زیر ممکن است مورد عفو ملوکانه قرار گیرد :

۱- مجازات اعدام بحبس دائم یا حبس جنائی درجه ۱ تبدیل میشود.

۲- مجازات حبس دائم بحبس جنائی درجه ۱ تبدیل میشود.

۳- مجازات حبس جنائی درجه ۱ تا حداقل مجازات حبس جنائی درجه ۲ تبدیل میشود.

۴- مجازات حبس جنائی درجه ۲ تا ششماه حبس جنحه ای تبدیل میشود.

۵- سایر مجازاتها تا حداقل حبس جنحه ای یا جزای نقدی تبدیل میشود.

۶- جزای نقدی اعم از اینکه تنها یا توأم با مجازات دیگر باشد تا حداقل جزای نقدی جنحه ای تبدیل میشود.

در احکام صادر از دادگاههای دادگستری تقاضای عفو از طرف وزیر دادگستری پیشنهاد و بوسیله نخست وزیر بعرض ملوکانه میرسد.

تبصره - در جرائم سیاسی عفو ملوکانه ممکن است شامل مجازات تبعی و تکمیلی هم باشد ولی در سایر جرائم فقط مجازات اصلی مورد عفو قرار میگیرد.

ماده ۲۳ - مواد ۶۶ و ۶۷ و تبصره ۳ ماده ۳۱ و تبصره ماده ۴۷ و ماده ۵۴ و آن قسمت از مقررات قانون آئین دادرسی کیفری و قانون کیفر عمومی و قوانین دیگر کیفری که مغایر مقررات این قانون باشد ملغی است.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سید محمدرضا تنکابنی

رئیس - نسبت به گزارش کمیسیون دادگستری نظری نیست؟ آقای فخر طباطبائی بفرمائید.

فخر طباطبائی - عرض کنم این لایحه مراحل آخرش رامی گذراند و از سنا برگشته بنده در تبصره ماده ۱ دواشکال بنظم رسید خدمتان عرض می کنم. اگر توجهی داشته باشید چون تکرار مطلب شده با حذف يك جهتش فکرمی کنم رفع اشکال بشود. شما در این تبصره ۲

بعضی از جرائم را در ۵ مورد تعقیب منتهی را با گذشت شاکی خصوصی موقوف داشته اید یکی از آن موارد قسمت اول است آن قسمت در ماده ۱۷۲ قانون کیفر که ناظر بشکستن عضو الی آخر حکم داده شده اینجا که با گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف شود بسیار هم بجاست عین این حکم را آوردید در قسمت ۵ که حکم دیگری است راجع به سرقت و خیانت در امانت و کلاه برداری باز تکرار حکم اول را کردید آن قسمت از ماده

۱۷۲ را و حال اینکه يك شرط دیگری هم هست و آن شرط قرابت داشتن بامتهم است که در قسمت اول نیست، پس اینجا باید حکم قسمت اول را اجرا کنیم تا قسمت دوم بنظر بنده حتماً نظر تان همان قسمت اول است و این مورد در قسمت دوم تکرار شده و دوباره نیابستی مشمول این حکم شق ۵ قانون باشد. توجه بفرمائید جناب آقای وزیر دادگستری مسأله دیگری که بنظر من قابل توجه است در همین شق ۵ فرمودید که سرقت و کلاه برداری و خیانت در امانت بطوریکه توجه دارید از ماده ۲۲۲ تا ۲۲۸ مواردی هست که راجع به سرقت است باضافه ماده ۲۲۴ آئین کیفر عمومی که اصلاح شد ماده ۴۰۸ و ۴۰۹ و ۴۱۰ رفع مجازات قطع الطریقین بود که بدادرسی ارتش محول شد شما در این سرقت کدامیک از این سرقتها را منظور داشته اید. ماده ۲۲۳ سرقتی که جامع شرایط پنجگانه است و تعقیب و حبس دارد ماده ۲۲۳ که سرقت مقرون با زار است کدام يك از این مواد

مورد توجه شماست حال آنکه اگر توجه تان بمواد ۲۲۶ و ۲۲۷ باشد در ماده ۲۲۸ این قبیل سرقتها را که متهم قرابت داشته باشد همانطور که نوشته اید قابل گذشت دانسته اید و چیزی اینجا لازم نبوده ذکر کنیم چون سرقت را بطور کلی ذکر کردید این جا باید توضیح بفرمائید که منظور تان از سرقت چیست و آن قسمت که در اول يك حکم دادید در قسمت ۵ این بطور کلی بنظر من زیاد است عرایض من در این قسمت و در ماده ۱ البته توجه دارید لایحه تمام جریان پارلمانی خود را طی کرده رفته به سنا و برگشته و حالا آخرین مرحله اش را طی می کند ولی اگر توضیحی جناب آقای وزیر دادگستری بدهند فکر می کنم رفع اشکال بشود که در عمل دچار اشکال نشویم.

(احسن)

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید.

صادق احمدی (وزیر دادگستری) - برای استحضار دوست عزیزم جناب آقای فخر طباطبائی عرض میکنم که قسمت اول بنديك تبصره ۱ که فرمودند در بند ۵ تکرار شده عرض میکنم تکرار نشده است چون قسمت اول قابل گذشت اعمال شده است. گفته شده است این قسمت از ماده ۱۷۲ قانون کیفر عمومی که ناظر به شکستن عضو میباشد بدون اینکه منتهی به نقص عضو گردد یعنی صرف شکستن استخوان است ترمیم بشود و هیچ نقصی ایجاد نکند این را ما گفتیم قابل گذشت باشد ولی در بند ۵ چون يك دسته جرائم را بمناسبت وجود قرابت بین مرتکب و مجنی علیه و بخاطر حفظ همین روابط خانوادگی قانون تکرار قابل گذشت دانسته است. یکی نقص عضو که بطور کامل نباشد در جریان غیر عمد در صورت قرابت خانوادگی قابل گذشت دانسته و دیگر نقص عضو در جرائم غیر عمدی بطور کامل هم اگر نباشد قابل گذشت است و در جرائم عمدی اگر منجر به نقص عضو کامل نگردد باین معنی که يك دندان می شکند نقص عضو کامل نیست اگر تمام دندانها شکسته شد طبعاً نقص عضو است یا ضربتی به بینی زده میشود بینی کجی پیدا می کند بینی زخمی می شود و يك ناراحتی پیدامی کند ولی اصل آن از بین نمیرود و این عمل بین اقربا اتفاق می افتد بهمین علت گفته شده این مورد هم بلحاظ حفظ عواطف قرابت و فامیلی قابل گذشت باشد، پس تکرار نیست موارد مختلف است. قسمت دیگر فرمایش تان راجع

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید.

صادق احمدی (وزیر دادگستری) - برای

استحضار دوست عزیزم جناب آقای فخر طباطبائی عرض میکنم که قسمت اول بنديك تبصره ۱ که فرمودند در بند ۵ تکرار شده عرض میکنم تکرار نشده است چون قسمت اول قابل گذشت اعمال شده است. گفته شده است این قسمت از ماده ۱۷۲ قانون کیفر عمومی که ناظر به شکستن عضو میباشد بدون اینکه منتهی به نقص عضو گردد یعنی صرف شکستن استخوان است ترمیم بشود و هیچ نقصی ایجاد نکند این را ما گفتیم قابل گذشت باشد ولی در بند ۵ چون يك دسته جرائم را بمناسبت وجود قرابت بین مرتکب و مجنی علیه و بخاطر حفظ همین روابط خانوادگی قانون تکرار قابل گذشت دانسته است. یکی نقص عضو که بطور کامل نباشد در جریان غیر عمد در صورت قرابت خانوادگی قابل گذشت دانسته و دیگر نقص عضو در جرائم غیر عمدی بطور کامل هم اگر نباشد قابل گذشت است و در جرائم عمدی اگر منجر به نقص عضو کامل نگردد باین معنی که يك دندان می شکند نقص عضو کامل نیست اگر تمام دندانها شکسته شد طبعاً نقص عضو است یا ضربتی به بینی زده میشود بینی کجی پیدا می کند بینی زخمی می شود و يك ناراحتی پیدامی کند ولی اصل آن از بین نمیرود و این عمل بین اقربا اتفاق می افتد بهمین علت گفته شده این مورد هم بلحاظ حفظ عواطف قرابت و فامیلی قابل گذشت باشد، پس تکرار نیست موارد مختلف است. قسمت دیگر فرمایش تان راجع

مورد توجه شماست حال آنکه اگر توجه تان بمواد ۲۲۶ و ۲۲۷ باشد در ماده ۲۲۸ این قبیل سرقتها را که متهم قرابت داشته باشد همانطور که نوشته اید قابل گذشت دانسته اید و چیزی اینجا لازم نبوده ذکر کنیم چون سرقت را بطور کلی ذکر کردید این جا باید توضیح بفرمائید که منظور تان از سرقت چیست و آن قسمت که در اول يك حکم دادید در قسمت ۵ این بطور کلی بنظر من زیاد است عرایض من در این قسمت و در ماده ۱ البته توجه دارید لایحه تمام جریان پارلمانی خود را طی کرده رفته به سنا و برگشته و حالا آخرین مرحله اش را طی می کند ولی اگر توضیحی جناب آقای وزیر دادگستری بدهند فکر می کنم رفع اشکال بشود که در عمل دچار اشکال نشویم.

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید.

صادق احمدی (وزیر دادگستری) - برای بنده تردیدی نیست که تذکرات دوست عزیز جناب فخر طباطبائی با

رئیس - آقای فخر طباطبائی بفرمائید.

فخر طباطبائی - عرایضی که بنده کردم تشکر می کنم

از جناب وزیر دادگستری که فرمودند صرفاً از این لحاظ است موقعیکه این لایحه تصویب شد و رفت برای اجرا خود آقایان قضات می آیند مراجعه میکنند که منظور از این مواد چیست آنها یکبار در تهران هستند دسترسی دارند. ولی در سراسر مملکت چه می شود. در ماده ۱۷۲ نقص عضو کامل و ناقص ندارد اصلا عبارات کاملی که اینجا اضافه فرمودید يك تخصص جدیدی است یعنی اگر منظور تان

ماده ۱۷۲ قانون کیفر عمومی است آنجا نقص عضو کامل نیست ماده ۱۷۲ اینطور است « هر کس عمداً بدیگری جرح یا ضربی وارد آورد که موجب قطع یا نقصان یا شکستن یا از کار افتادن عضو یا از اعضاء و یا منتهی بمرض... » الی آخر و نقص یکی از آنهاست شما معنی کردید در قسمت يك که این قسمت از ماده ۱۷۲ با گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف میشود. در شق ۵ میفرمائید این قسمت از

ماده بشرطی تعقیب موقوف می شود که شاکی از اقربا باشد اینجا علی الاطلاق میگوئید از اقربا، اگر منظور این است که این قسمت از مورد ماده ۱۷۲ را قانونگذار اینطور تلقی کرده که جنبه خصوصیتش بجنبه عمومی می چربد و وقتی شاکی خصوصی گذشت میکند مصلحت نیست تعقیب عمومی بشود، شما ۲ حکم را در يك ماده دادید اما در مورد سرقت بنده فکر نمی کردم که این توضیح را از زبان شما بشنوم، سرقت علی الاطلاق، سرقتی که جامع شرایط باشد مجازاتش حبس ابد باشد با گذشت شاکی خصوصی می تواند موقوف بشود، سرقت در مواد ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰

آئین دادرسی ارتش تعریف شده که قائم مقام ماده ۲۲۴ است با گذشت شاکی خصوصی تعقیب نمی کند.

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید.

صادق احمدی (وزیر دادگستری) - برای بنده تردیدی

نیست که تذکرات دوست عزیز جناب فخر طباطبائی با

سوابقی که در کار قضا داشتند برای این است که قانون هیچگونه ابهامی نداشته باشد ولی برای استحضار بیشتر عرض می‌کنم که مسأله نقص عضو اینجا کاملاً روشن شده باین معنی که سه قسمت شده است، در بند یک گفته شده است «آن قسمت از ماده ۱۷۲ قانون کفر عمومی که ناظر بشکستن عضو میباشد» نقص عضوین غیر اقربا قابل گذشت نیست، اعم از اینکه کامل باشد یا ناقص، شکستن قابل گذشت است بدون اینکه هیچگونه نقص عضوی داشته باشد و فکر می‌کنم این مسأله خیلی روشن باشد در بند ۵ دو قسمت است یکی نقص عضو غیر عمدی است که کامل یا ناقص اگرین اقربا باشد قابل گذشت است و یکی نقص عضو عمدی است که قانونگذار امروز با تأیید مجلس شورای ملی این نقص عضو را دو قسمت می‌کند یکی کامل، یکی ناقص، البته در قانون مجازات جزای اختصاصی که تقدیم خواهیم کرد این مسأله را در ماده ۱۷۲ مسلماً تجزیه می‌کنیم و روشن می‌کنیم منتها امروز قانونگذار قائل شده طبق قسمت ۵ ماده اول نقص عضو ممکن است کامل نباشد و منتهی به از کار افتادن کامل عضو نشود و ممکن است نقص کوچکی ایجاد بکند ولی آن عضو کار خودش را انجام بدهد این بحث در کمیسیون مجلس سنایم شد حتماً در کمیسیون دادگستری مجلس شورا هم شده که بنده توفیق نداشتم شرکت کنم. گفته شد فرض کنید دست کسی يك وقت ميشکند و این دست دیگر کار نمی‌کند حرکت نمی‌کند. این نقص عضو کامل است، اما يك وقت استخوانی از دست می‌شکند ولی دست کارش را انجام میدهد عینک را بر میدارد غذا را در دهان می‌گذارد ولی آن عضو قبلی نیست. در این شکل اگر این امر بین اقربا بود بلحاظ همان توضیحی که عرض کردم قابل گذشت باشد. راجع بسرقت شاید جناب شیخ الاسلامی رئیس کمیسیون دادگستری بخواهند توضیحات بیشتری بدهند ولی بنده همین قدر عرض می‌کنم که نظراً کلیه سرقت‌ها بود بلحاظ وجود قرابت بحث سر اهمیت جرم نیست. شما میدانید بعضی جرائم هستند مثلاً هتک ناموس بعنف که جرم مهمی است و مجازات سنگینی دارد ولی قانونگذار بلحاظ حفظ حیثیت خانواده‌ها گذشت را جایز دانسته و گفته اگر

شاکی آمد و گفت من نمی‌خواهم که موضوع تعقیب بشود مرجع عمومی هم تعقیب نکند برای حفظ حیثیت خانوادگی در اینجا هم تقریباً از همین منظر استفاده شده است. مثلاً در مورد راهزنی اگر ده نفر بخواهند بروند ماسک بصورت بزنند و جاده‌ها را بگیرند این مورد بین اقربا پیش نمی‌آید بحث سر این است که بین خواهر و برادری یا پدر و پسر سرقتی واقع می‌شود و اینها قابل گذشت است. بنده تصور نمی‌کنم که دیگر ابهامی وجود داشته باشد و اگر توضیح بیشتری لازم است از آقای شیخ الاسلامی استدعا می‌کنم توضیح بیشتری بدهند.

رئیس - نظر دیگری نسبت بگزارش کمیسیون دادگستری نیست؟ آقای حکمت یزدی بفرمائید.

حکمت یزدی - عرایضی که بنده دارم راجع به اصلاحاتی است که در مجلس سنا انجام گرفته، یکی از اصلاحاتی که انجام داده‌اند بحث لغوی و لفظی است خیلی اسباب تأسف من شد کسانی که چند ماه یا چند روز پیش خودشان لایحه‌ای را تحت عنوان قانون مجازات عمومی تصویب کردند امروز عدول می‌کنند و کلمه کفر را بجای مجازات می‌گذارند. نمیدانم کلمه مجازات با جامع‌الاطراف بودنش چه اشکالی داشت که باید تبدیل بکلمه کفر بشود. اگر تعصب در استعمال لغت فارسی است شما بایستی تمام کلمات عربی را که در قوانین ما جمع شده همه را تبدیل به فارسی کنید ولی نمیتوانید چرا؟ چون کار قضا کار فنی است کلماتی که برای آن استعمال میشود يك جامعیت خاصی دارد. شما بجای کلمه براثت که در فارسی به معنای بیزاری است يك لغت پیدا کنید که بتواند جای حکم براثتی که در دادگاه میدهد بگیرد. کلمه استصحاب در فارسی بمعنی همراه گرفتن است شما يك لغت پیدا کنید که معنی این اصطلاح را داشته باشد. جزا استعمال شده میتواند يك لغت پیدا کنید که جایگزین آن باشد. یا برای کلمه مرضی‌الطرفین؛ بنظر من این تعصب غلط است. يك روز پشت همین تریبون عرض کردم نظر دانشمندان فن سخن و لغت این است که در فارسی ما لغت هائی را باستخدام گرفته‌ایم که دیگر عربی نیست، لغتی است فارسی لغتی است مورد استعمال ماورسا. عبارت قانون کفر عمومی به جای مجازات

عمومی تعبیر زیاد جالبی نیست زیرا کلمه مجازات را در عرف استعمال کنید همه این مفهوم را می‌فهمند. ولی از قانون کفر عمومی که بجای مجازات استعمال شده چیزی نمی‌فهمند واقعاً عجیب است چون باز می‌فرمائید قانون آئین دادرسی کیفری؛ در ماده يك قانون آئین دادرسی کیفری می‌گوید اصول محاکمات جزائی؛ اگر قرار باشد اصلاح کنید تمام این کلمات را اصلاح کنید. **انوشیروانی** - تا آنجا که ممکن است اصلاح بشود.

حکمت یزدی - ولی من میدانم شما هم میدانید که نمیشود مثلاً برای کلمه من بدی الکفایه چه می‌گذارید فکر میکنم این تغییرها به عمر من و شما وصال ندهد. بحث دیگری که داشتم این است در تبصره ۲ در مجلس سنا بعد از کلمه، مؤثر کیفری. اضافه کردند. بعلت ارتکاب جرم مشابه. عجیب است یعنی شما می‌گوئید اگر ۴۰ فقره سابقه جرم غیر مشابه داشته باشد قابل گذشت است ولی اگر يك سابقه مشابه داشته باشد قابل گذشت نیست. بنده این را تحلیل میکنم اگر سابقه مؤثر کیفری ایراد ضرب بوده و مجدداً مرتکب ایراد ضرب بشود و از طرف شاکی گذشت بشود این ایراد ضرب بعلت آنکه جرم مشابه داشته قابل گذشت نیست. ولی اگر این شخص سابقه خیانت، در امانت داشت سابقه کلاهبرداری داشت سابقه ایراد ضرب منتهی به نقص عضو داشت يك جرم دیگری هم مرتکب شد این قابل گذشت است واقعاً عجیب است (یک نفر از نمایندگان - آفرین) در اینجا می‌فرمائید «که من هم سابقه محکومیت مؤثر کیفری بعلت ارتکاب جرم مشابه آن داشته باشد» یعنی اگر کسی مرتکب ایراد ضرب بشود بعد هم سابقه يك جرم مؤثر داشته باشد قابل گذشت نیست ولی اگر مشابه نبود مرتکب ایراد ضرب شد سابقه جعل، خیانت در امانت و کلاهبرداری داشت معذک ایراد ضرب قابل گذشت است بنظر بنده اگر معنی عبارت این باشد بنده پیشنهاد حذف دارم و موافق نیستم ولی اگر مقصود چیز دیگری است بفرمائید تا بحث کنیم. مسأله دیگر بنده با حصر صلاحیت بازپرسی به امر جنائی از اول موافق نبودم استدلالی هم داشتم که در جلسه گفتیم ولی قبول نشد شما گفته‌اید که

مصالح اقتضا می‌کند که بازپرسی محصور نباشد. فقط در امر جنائی این قبول شد ولی بلافاصله چنین صلاحیتی که در حکم صلاحیت ذاتی است که برای بازپرسی قائل شدید از این عدول می‌کنید و می‌گوئید در شهرهائی که پرونده‌های جنائی کم است بازپرسی با پیشنهاد دادستان و موافقت وزیر دادگستری صلاحیتش بطور استثناسری پیدا می‌کند با مرجع بنده میدانم اشکال کار شما چیست ولی اصول را نباید فدای اشکال کرد بنظر بنده فقط در تهران یا یکی دو مرکز استان این استثناء مورد پیدا نمیکند ولی در تمام شهرستانهای دیگر دادستان پیشنهاد می‌کند که پرونده جنائی کم است موافقت بفرمائید برای مهلت معینی که این مهلت هم مدام تمدید می‌شود بازپرسی بهمه جرمها باید رسیدگی کند بنابراین مثلاً بازپرسی یزد صالح برای رسیدگی با امور جنحه و جنائی است ولی بازپرسی تهران فقط صالح به رسیدگی به امور جنائی است و این درست نیست صلاحیت بازپرسی باید یکسان باشد در امر قضا مسأله صلاحیت باید یکسان باشد نه اینکه بنده بگویم بازپرسی یزد صالح است برسیدگی به امر جنحه و جنائی و بازپرسی تهران فقط صالح است برسیدگی به امر جنائی اینکه نیروی انسانی در امر قضا کم است ما نباید از اصول تخطی کنیم اصول را باید همیشه احترام بگذاریم بنابراین بنده نسبت در هر سه مورد ایراد را عرض کردم الان که بنده این لایحه را نگاه می‌کنم می‌بینم کلمه کفر استعمال نکردید می‌فرمائید لایحه قانونی مجازات اخلاص کنندگان . . . . . بفرمائید لایحه قانونی کفر اخلاص کنندگان چون این لغتی است جام‌الاطراف که همینطور بنظر می‌آید بنابراین پیشنهاد حذف در هر سه مورد را دارم.

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید

صادق احمدی (وزیر دادگستری) - دوست عزیز بنده جناب آقای حکمت یزدی مطالب را بقدری با حرارت بیسان می‌کنند که امر به صاحب علم مشتبّه می‌شود و بنده هم دیدم دوسه نفر از نمایندگان اکثریت هم آفرین گفتند. البته مطالب ایشان آفرین دارد ولی خواهش می‌کنم، توجه بفرمائید مخصوصاً آنها که بدون توجه بمطلب آفرین گفتند. آنچه که راجع به بحث لغوی فرمودند باید عرض

کنم این يك بحث ادبی است ولی همینقدر عرض میکنم که آن مقدار لغاتی که فرهنگستان سابق که صلاحیت داشته یا آنچه که امروز جانشین فرهنگستان سابق است ولغاتی را تصویب می کند ما باید حتی المقدور اجرا کنیم. در مورد کلمه مجازات هم لغت کيفر تصویب شده است و اگر می بینید در بعضی جاها کلمه مجازات باقیست این را بشما حق میدهم باید اصلاح شود در کمیسیون دادگستری مجلس سنا گفته شد سعی کنیم همه لغات یکی باشد و کيفر بجای مجازات گذاشته شود، حالا اگر کلمه مجازات بهتر است یا شما کلمه ای برای لغت استصحاب یا لغت من به الکفایه ندارید يك امر جداگانه است. در مورد تبصره ۲ فرمودید راجع به ارتکاب کيفر مشابه این یکی از مواردی بود که خیلی با حرارت بیان کردید که شنونده تحت تأثیر قرار می گرفت استدعا میکنم آنها که تحت تأثیر قرار گرفتند دست توجه کنند و عنایت بیشتری بعرض بنده بکنند. یا آنچه که در مجلس سنا تصویب شده ما هم موافق هستیم چون موافقت کردیم از آن دفاع میکنیم کما اینکه اگر چیزی در مجلس شورای ملی هم تصویب بشود وقتی ما میرویم به مجلس سنا چون مجلس شورای ملی آنجا نماینده ندارد که از مصوباتش دفاع کند این ما هستیم بدلیل اینکه اینجاموافق کرده ایم از آنچه که در مجلس شورای ملی تصویب کردیم در مجلس سنا از آن دفاع می کنیم. همینطور که جنابعالی مثال زدید اگر يك کسی يك چك بلا محل کشید بعد مرتکب ایراد ضرب شده یا مرتکب يك سرقتی شده بود غیر قابل گذشت و محکومیت مؤثر پیدا کرده بود بعد مرتکب ایراد ضرب شد این دلیل نیست که این شخص خوی مجرمانه برای مضروب کردن دیگران دارد خوی مجرمانه برای سرقت و کلاهبرداری دارد ما این فرصت را باو میدهیم که با گذشت شاکی خصوصی پرونده را می بندیم این برای احترام به مدعی خصوصی است برای اینست کسی که برای اولین بار مرتکب جرم شده است قانونگذار میخواهد باو مجال بدهد که دیگر بار مرتکب این جرم نشود اگر کسی يك سرقتی کرد البته در مورد آنچه که قانون گذشته است عرض میکنم، مثلاً يك کسی يك چك بلا محل کشید و محکومیت مؤثر پیدا کرد و باز هم چك بلا محل کشید

معلوم می شود که آن مجازات قبلی در او تأثیر نداشته قانونگذار می بیند که با محکومیت مؤثری که داشته باز هم همان جرم را مرتکب شده این نباید قابل گذشت باشد ولی يك کسی ممکن است سه جرم مرتکب بشود که با هم هیچ مشابهت ندارد و حکایت نمی کند که او خوی مجرمانه برای ارتکاب این سه جرم دارد. همانطور که فرمودید يك کسی در معاملات يك چکی کشیده به موقع نتوانسته پول را بپردازد بعد در يك نزاعی يك سبلی به کسی زده و در يك مرحله دیگر يك سندی را پاره کرده اینها بهم ارتباط ندارد و نمیرساند که این شخص فطر تا عادت به کلاهبرداری و خیانت دارد و سارق حرفه ای است باین توجه شده است و گفته شده بعلت ارتکاب جرم مشابه یعنی ما که میگوئیم سابقه مؤثر نمیتواند جرم را قابل گذشت کند برای اینست که این شخص خوی مجرمانه دارد از جرم او جامعه نباید صرف نظر کند مدعی خصوصی اگر گذشت کرد برود کنار مدعی العموم میگوید تو حرفه ای هستی و قابل تعقیب بنظر بنده بسیار اصلاح خوبی است بر خلاف آنچه که آقای حکمت یزدی با حرارت زیاد فرمودند. راجع به صلاحیت بازپرسی در امر جنحه از لحاظ اقدام به اصول این را در مجلس شورای ملی تصویب کردید و ما هم اقدام مجلس شورای ملی را حق نداریم دو مرتبه برگردیم و روی این موضوع بحث کنیم ولی این قیدی که اضافه شده در شهرهای کوچک عرض کنم خیلی مقررات هست که تصویب می شود بلحاظ مشکلات استثناء میگذارند. در مجلس شورای ملی تصویب کردید و مجلس سنا با استدلالی که ما کردیم بر اینکه باز پرس صرفاً با مرجعائی رسیدگی کند. ولی در این گیرودار متوجه شدیم در بعضی از شهرهای کوچک باز پرس داریم که این باز پرس چهار و پنج پرونده جنائی بیشتر ندارد و ما برای این کاریك قاضی را باید ایجاد داشته باشیم گفتیم اجازه بدهید که دادستان پیشنهاد کننده وزیر دادگستری که چون در این شهرستان حجم کار کم است و ما قاضی کم داریم این قاضی بیکار نشود وزیر دادگستری موافقت کند که این قاضی کار جنحه راهم بکند، برای تسریع کار مردم این چه عیبی دارد؟ امیدوارم با این توضیحات آن عده از دوستان هم که در اکثریت آفرین گفتند باین مطالب توجه داشته باشند.

رئیس - رأی میگیریم به گزارش کمیسیون دادگستری

خانم ها و آقایانیکه موافقت خواهم می کنید قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه بدولت ابلاغ می شود.

۱۰ - طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دادگستری راجع به مجازات اخلاص کنندگان در عرضه دام و توزیع گوشت و ارسال به مجلس سنا رئیس - گزارش شور دوم مجازات اخلاص کنندگان در عرضه دام و توزیع گوشت مطرح است قرائت می شود. (بشرح زیر قرائت شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون دادگستری بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه ۱۸ دیماه ۱۳۵۲ با حضور آقای هنرمندی معاون وزارت دادگستری لایحه شماره ۶۷۵۳۰ - ۵۲/۹/۱۷ دولت راجع بمجازات اخلاص کنندگان در امر تأمین و توزیع گوشت را که گزارش شور اول آن بشماره ۹۸۴ چاپ شده است مطرح و با توجه به پیشنهاد در سید با اصلاحاتی بشرح زیر تصویب کرد.

اینك گزارش شور دوم آن را بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

لایحه قانون مجازات اخلاص کنندگان در عرضه دام و توزیع گوشت

ماده واحده - هر کس بنحوی از انحاء در عرضه دام بمیدان یا مراکز توزیع دام در امر توزیع گوشت بمراکز توزیع یا مراکز فروش گوشت اخلاص کند و همچنین هر واسطه ای با اقدام خود موجب کمیابی و گرانی دام و گوشت شود بتصمیم کمیسیون حفظ امنیت اجتماعی از دو ماه تا دو سال بازداشت و یا برای همین مدت به اقامت اجباری مکلف میشود. تصمیم کمیسیون بمتخلف ابلاغ و بلافاصله بموقع اجرا گذاشته میشود و متخلف میتواند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ بدادگاه استان حوزه مربوط شکایت کند دادگاه استان خارج از نوبت بشکایت رسیدگی می کند و رأی آن قطعی است. نحوه رسیدگی دادگاه و اجرای تصمیم کمیسیون و ترتیب اعزام متهم و سایر ترتیبات طبق مقررات مندرج در قوانین مربوط به حفظ امنیت اجتماعی خواهد بود.

مخبر کمیسیون دادگستری - دکتر سید محمد رضا تنکابنی

گزارش شور دوم از کمیسیون کشاورزی و منابع طبیعی بمجلس شورای ملی

کمیسیون کشاورزی و منابع طبیعی در جلسه ۱۹ دیماه ۱۳۵۲ با حضور آقای دکتر همایونفر معاون وزارت کشاورزی و منابع طبیعی لایحه مجازات اخلاص کنندگان در عرضه دام و توزیع گوشت را مطرح و گزارش کمیسیون دادگستری را در این مورد عیناً تأیید و تصویب کرد. اینك گزارش شور دوم آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.

مخبر کمیسیون کشاورزی و منابع طبیعی - مهندس نظامی

رئیس - ماده واحده مطرح است آقای فرهاد پور بفرمائید.

فرهاد پور - در قبال تمام کارهای بزرگ و پراهمیتی که در کشور ما انجام شده و میشود متأسفانه یا خوشبختانه چون از يك طرف خوشوقتیم که مشکلات کوچک است، و از طرف دیگر متأسفیم که مشکلات کوچک را نتوانستیم رفع کنیم. امر گوشت در دسری است که مردم دولت توأم با هم دارند و جای تعجب و تأسف است که در يك مملکتی بوسعت کشور ما، ما با این جمعیت بر اثر عدم توجه و اشتباهات و گناهای که بهرحال در طول دهه های گذشته کسانی مرتکب شده اند، امروز مواجه هستیم، یا يك مشکلی که واقعاً از نظر من حلش سهل و آسان بود، مشروط بر اینکه بخواهند توجه کنند، عنایت داشته باشند که بچه کیفیت راه حل پیدا کنند. ما می بینیم استدلال میکنند جمعیت زیاد شده، استدلال میکنند مصرف سرانه گوشت بالا رفته، بنده از هر دو جهت خوشحالم که هم جمعیت زیاد شده و هم مصرف سرانه گوشت بالا رفته، ولی موقعیت طبیعی و جغرافیائی مملکت ما به کیفیتی است که متناسب با کشورهایی که باندازه استان گیلان ما وسعت دارند و جمعیت نسبی ایشان چند برابر جمعیت نسبی ما است و مصرف سرانه آنها چند برابر مصرف سرانه ما است نه تنها با مشکل گوشت مواجه نیستند بلکه گوشت هم صادر میکنند، ما مست و شیرو روغن صادر میکنیم و صادر کننده تولیدات دامی هستند. هر وقت صحبت میشود میگویند آقا انتقاد میکنی راه

حل نشان بده، راه حل نشان میدهم انکار میکنند پیشنهاد میدهم توجه نمی کنند. روزی که چنین لایحه ای را میخواهند بیاورند فکر کردم اولیای وزارت کشاورزی که امروز متوجه عقب افتادگی رشد ما در کارهای کشاورزی و تولیدات کشاورزی شده اند و همه امکانات و همت خود را برای جبران آن بکار انداخته اند، و خوشبختانه با امکانات فوق العاده ای که مملکت ما بدست آورده و در اختیارشان گذاشته شده از این فرصتی که همگامی و همکاری و تأیید مطلق اکثریت نمایندگان مجلسین را دارند، برای رفع تمام مشکلات راه حل میانداشند. لایحه ای مطالعه شده جامع و کامل و مانع اینجا میآوردند کاری را مشکلی را حل می کنند. اسباب تأسف من این است که در لویای که میآید بهیچوجه جنبه روانی کار مطرح نیست کلیت مسأله مطرح نیست. يك عضو اقدام کننده در موردی بمشکلی برخورد می کند در کشتارگاه تهران يك عضو سازمان گوشت بمشکل مقاومت يك صاحب دام برمیخورد راه حلی که بنظر او از نظر مورد کار خودش میرسد این است که يك تنبیهی برای او بگذاریم این وقتی میآید وزارتخانه با دید اولیای وزارتخانه باید اطراف و جوانب این مطلب جوری سنجیده شود که اگر نظر آن آدم باید رعایت شود طوری باشد که تالی فاسد نداشته باشد. وقتی میرود به هیئت دولت تعجب میکنم با تسلط کاملی که شخص آقای نخست وزیر با مورا اجتماعی و مردم شناسی دارند شاید بعلت کثرت مشغله است که وقتی این لوائح در هیئت وزیران میرود باید با امضای ایشان بمجلس بیاید بدون اینکه جنبه روانی و عکس - العمل اجتماع را در قبال آن رعایت کنند. این لوائح میآید موارد مختلف و متعددی را دیدید تجربه تلخ چند ماه پیش را دیدید لایحه قطع درخت را بچشم دیدید باز هم در لوائح رعایت این نکات، که تأیید و تصویب این قانون در آدمی که میخواهد دام تولید کند چیست نمیشود مادر این جا میگوئیم اخلاص کننده در امر عرضه و توزیع دام، خوشبختانه کشور ما در حال پیشرفت و توسعه است. در رشته های مختلف رشد دارد بنابراین هر سرمایه - داری هر مقدار علاقه مند باشد بمنفعت وقتی از يك راهی احساس ناراحتی و خطر و ناامنی کند امکان اینکه پولش

را در مجرای دیگری بکار بیندازد دارد. شما تعریفی برای اخلاص ندارید در کجا این اخلاص ممکن است بشود باید تعریف بشود تعریف ندارید مورد مشخص نیست يك قانون خشك میدهم بیرون دلمان خوش است که آن مأموری که مشکل داشته مشکلیش مرتفع شده آیا عکس العمل روانی این کار را در کسانی که میخواهند دامداری کنند حساب میکنید. فکر کنید يك مرکز دامداری داریم که سه هزار گوسفند نگاه داشته بکروز عرضه کشتارگاه تهران کم است بعلت اینکه من چرا بیاوردم و عرضه نکردم این خودش يك اخلاص است. باید در گذراندن قانون در انتخاب کلمات در توضیح مطالب به کیفیت عمل کنیم که از عوارض ناشی از تصویب قانون جلوگیری بشود و در جامعه ایجاد ناراحتی و خدای ناکرده فرار سرمایه یا عدم میل و رغبت در سرمایه گذاری در آن رشته را بوجود نیآوریم (صحیح است). و مسأله دیگری که لازم دانستم بعرض همکاران محترم برسانم و از حضور معاون محترم وزارت کشاورزی استفاده می کنم که به همکاران نشان که همه تخصص در این رشته دارند تبلیغ کنید، ما در مملکتی که از روز اول بهمین بحکم قانون تمام دامهای وحشی را از گزند تیر شکارچی محفوظ نگه میداریم و منع میکنیم شکار را در فرصلی که دام میتواند بارور بشود و آبستن شود و تولید مثل کند ولی بهیچوجه برای جلوگیری از کشتار دامهای آبستن نه قانونی دارید نه عمل می کنید و نه ضابطه ای دارید. خوشبختانه بعضی مجلات هستند که کمک می کنند که انسان بتواند در مسائل مختلف مملکتی مطالعه کند یکی از این مجلات مجله خواندنیها است البته مجلاتی که منتشر میشود آنقدر زیاد است که انسان فرصت ندارد که همه آنها را مطالعه کند و این مجله خودش مطالب مهم را انتخاب می کند. در مجله خواندنیها مقاله ای خواندم به نقل از مجله دام پزشکی که بیش از ۴۵٪ دامهای ماده ای که در کشتارگاه شما کشته میشود جنبین داشته اند. برای تولید دام بایستی نسل ماده که میتواند تولید مثل کند و هنوز نازا نشده است از کشتار منع شود زیرا منبعی است که میتواند برای شما تولید گوشت کند. اضافه بر توجه به بهره

تعریف داشته باشد از نظر نوع اخلاص و نوعی تعریف داشته باشد از نظر محلی که این قانون در آن نقطه حاکم است و گرنه گذراندن قوانین آسان است ولی جمع کردن عوارض نامطلوبش در افکار سرمایه گذارانی که میخواهند سرمایه گذاری کنند بسیار کار مشکلی است (احسن).

رئیس - آقای دکتر المونی بفرمائید.
دکتر المونی - مطلبی که موجب شد توضیح عرض کنم فرمایشات جناب آقای فرهادپور بود. بنده فکر میکردم راجع باین لایحه نظر موافق خواهند داشت چون وقتی يك ماده واحده ای اینقدر صریح و روشن در مورد خدمت بطبقه مصرف کننده میآید و در مورد يك امر ضروری یعنی تأمین گوشت مملکت است حتماً باید اقلیت هم کمک بیشتری بکنند که چنین کاری که با فرد فرد مردم سروکار دارد برای آن راه حل های بهتری بشود پیدا کرد ولی ایشان فرمودند ما اگر راه حل میدهم کسی توجه نمی کند الآن خواهش میکنم صورت جلسه را بیاورند بهیچوجه در شور اول لایحه مطرح نشود رفت بکمیسیون و در بین الشورین ماهیچ پیشنهادی از طرف ایشان یا فراکسیون حزب مردم ندیدیم اگر راه حلی بود مرحمت میفرمودید. در مورد دام آبستن اگر پیشنهاد میدادید شاید در کمیسیون مطرح میشد هر لایحه ای يك تشریفاتى دارد ما بنوبه خودمان در دوره انقلاب يك ثانیه هم در انجام کارها وقت مملکت را نباید تلف بکنیم. جناب آقای فرهادپور نباید وقت را بیهوده هدر داد. شور اول بود پیشنهاد میدادید در کمیسیون مطرح میشد استدلال میکردید دستگاههای مسئول توضیح میدادند تصمیم گرفته میشد. مسأله گوشت يك مسأله بسیار مهمی در مملکت ماست با هزار عامل سروکار دارد مسأله تولید است، مسأله مصرف است امروز در مملکت ما بعلت بالا رفتن در آمد سرانه مملکت مصرف مردم زیاد شده در يك روزنامه خواندم آقای وزیر کشاورزی توضیح دادند روزی يك میلیون تومان دولت ضرر گوشت مصرفی مردم را میدهد یعنی برای اینکه مصرف کننده از گوشت ارزان استفاده کند دولت این را قبول کرده که روزی يك میلیون تومان از جیب خودش زیان بدهد تا به مصرف کننده تحمیل نشود ممکن است استدلال بشود چرا دولت این پول را میدهد ما معتقدیم که باید هم بدهد برای اینکه جانب مصرف کننده باید

سرمایه گذاری در امر دامداری، مسأله جلوگیری از کشتار دام ماده و آبستن مهم است. شما آمار فروش و صدور پوست بره را بهیچ مملکتی که بایستی گوشت وارد کند ارز بدهد، ارز خدا بماند، در سایه توجه اعلیحضرت همایون، نباید که آنرا دور بریزیم باید گوشت از خارج بیاورد. این مملکت برای خاطر يك پوست بره يك میشی که بحکم همین بره که معدوم میشود نازاننده و به اصطلاح اهالی قسریست. میشی که قابلیت تولید دارد او را می کشند يك منبع تولید را از بین میبرند و آن بچه ای که نوبی شکمش هست می کشند که اگر آن بچه ماده باشد يك منبع جوان تولید تازه است که از بین میرود در حالیکه وقتی او را می کشند يك کیلو وزن دارد و اگر آنرا نکشند بعد از ۶ ماه ۲۰ کیلو وزن پیدا می کند. حالا حساب کنید با يك سیاست غلط که میخواهیم پوست بره بفروشیم یا فلان آقا میخواهد در رستوران کباب بره بخورد شما سیاست تولید گوشتان بچه کیفیت است بنده فکر میکردم يك روز که شما لایحه میآوردید لایحه ای میآوردید که هر کشتارگاهی اگر دام آبستن را بکشد مجازات دارد شما در کشتارگاه دام پزشکی، پزشکیار دارید با اعتماد دام پزشکی شماست که مردم فکر می کنند گوشت مریض نیست وقتی يك دام پزشکی میتواند مرض را تشخیص بدهد حتماً میتواند آبستی دام را هم تشخیص بدهد و جلو کشتار دام آبستن را بگیرد بیاید بعنوان اخلاص کننده در نظم گوشت بگوئید هر کس دام آبستن را بکشد اخلاص کننده است. مسأله منع صدور پوست بره و منع کشتن دامی را که بره تودلی تولید می کند لایحه اش را بیاورید و فکر جامع و کامل در جهت تولید دام و گسترش این سرمایه گذاری در این رشته را فراهم کنید تا ما کشوری با این وسعت نه تنها میتوانیم احتیاجات خود را تأمین کنیم بلکه میتوانیم يك روزی صادر کننده گوشت بکشورهای دیگری که احتیاج دارند باشیم (احسن) می بینیم باین کیفیت با اینکه شور دوم است با اینکه دوستان تذکر خواهند داد شور دوم است و پیشنهاد قبول نمیشود بنده از حضور وزیر محترم دادگستری این استدعا را میکنم چون لایحه به مجلس سنا خواهد رفت لااقل آنجا این عنایت را بفرمائید که این مسأله اخلاص يك امر نظری يك امر خیالی و يك امر کلی نباشد نوعی

گرفته شود چون مورد حمایت باید قرار گیرند و این کار يك كار صحيحی است ولی امروز در سطح مملکت این کار هم باید يك نظمی پیدا کند. سالها کشتارگاه تهران شاید در نطق های قبلی اقلیت باشد عده ای چوبدار دام هارا از اطراف می آوردند و به کشتارگاه عرضه میکردند و يك عده ای هم بنام واسطه از این وضع سود میبردند. خود آقا کرار از جانب موکلین مراجعه میکردند که پول این چوبدار هارا آن واسطه ها از بین برده اند. يك تولید کننده گوشت دام را آورده عرضه کرده و بعد يك عده واسطه آمده اند آنها را برده اند امروز اگر کسی يك چنین کاری کرد مجازات دارد از طریق مصرف قاچاق، گوشت هائی که باید بمصرف عمومی برسد باید کنترل شده باشد از نظر بهداشتی و سایر چیزها الان بحث بود که آنها از اطراف تهران مقداری گوشت غیر بهداشتی می آوردند و عرضه میکردند در کشتارگاهی که بهر صورت اجازه نداشته این ممکن بود در تهران ایجاد بیماری کند ایجاد گرفتاری کند. خوب حالا آمده اند میگویند اگر کسانی از این طریق خواستند گوشت عرضه کنند و ایجاد ناراحتی کنند این ها را مجازات کنند و اخلاک را بشناسند بنده خیال میکنم کلمه اخلاک خیلی روشن است در موارد مختلف ممکن است واقعا فرض بکنید شاید تعریف جامع الاطرافی از کلمه اخلاک وجود نداشته باشد شاید فرهنگستان ایران این کار را هم بکند. ولی موارد اخلاک مشخص است که در چه مواردی است من فکر میکنم اگر به متن ماده واحد توجه کنیم هر کس بنحوی از انحاء در عرضه دام به میادین با ما کز توزیع یاد امر توزیع گوشت بمرکز توزیع با ما کز فروش گوشت اخلاک کند و همچنین هر واسطه ای با اقدام خود موجب کمیابی و گرانی دام و گوشت شود. این مواردی است که بنظر من لازم است بگویند این آدم اخلاک گراست و مجازاتش چنین است بنده خیال میکنم کار لازم و مفیدی هم باشد و ممکن است نظم بیشتری بدهد. نمیگویم صد درصد به توزیع گوشت در سطح مملکت کمک میکند ولی بهر حال نظمی در این کار ایجاد میکند. از طرفی لازم است در يك مملکت در حال توسعه درآمد سرانه زیاد بشود و خوشبختانه با اقدامات شاهنشاه درآمد سرانه در این مملکت دارد به ۱۵۰۰ دلار در سال میرسد و يك

کشور که درآمد سرانه اش ۱۵۰۰ دلار باشد طبقاً مصرف و خوراکش زیاد خواهد شد و دولت هم طبعاً وظیفه دارد مصرف را تأمین کند. ولی سرعت پیشرفت و ترقی در مملکت ما فوق العاده است و باید تمام سازمانها هماهنگ شوند و احتیاجات مملکت را تأمین بکنند بنابراین یکی از این موارد تأمین گوشت است برای این کار برنامه هائی هم هست.

در لایحه بودجه اعتبارات و کمکهای زیادی بطبقه دامدار و طبقه کشاورز برای افزایش تولید بیشتر هست که برای کشاورزی ما لازم است برای مصرف گوشت مملکت لازم است تا آنچه مورد احتیاج مردم هست تأمین شود. شاید راه حلهای مختلف هست بحثهای زیادی هم شده و اینکه جناب فرهاد پور میفرماید آقای نخست وزیر بعثت اشتغال زیاد لایحه را امضاء کرده اینطور نیست این لایحه در خود وزارتخانه در سازمانها بررسی میشود سپس در نخست وزیری کمیسیون تفحص لوایح هست که از متخصصین تشکیل شده آثار بررسی میکنند، سپس بهیات دولت میرود وزارتخانه ها مطالعه میکنند. بعد به حزب میآید احتمالاً کمیسیون تخصصی حزب میرود بعد از يك سلسله بررسیها و مطالعات تأیید میشود که چنین لایحه ای ضروری است آنوقت میآید جلسه علنی بسنا و شورا میرود و بعد از بحث و بررسی و اصلاح بانظر ما و شما تصویب میشود من فکر میکنم در چنین شرایطی هیچوقت لایحه ای نیست که بدون توجه آقای نخست وزیر آنرا امضا کند، بعثت داشتن اکثریت مطلق تصویب شد البته اکثریت پشتیبانی میکند، من فکر میکنم در اصل این هماهنگی و همکاری وجود دارد، مطالعه شده و حساب شده بادقت و امکان دارد در مواردی واقعا نظرات بهتری از جانب شما ارائه بشود ما هم قبول میکنم اگر پیشنهادات خوبی بود تأیید کرده ایم بعضی از پیشنهاد شما در بودجه تصویب شد یا نه؟

(یک نفر از نمایندگان - تصویب شد) تصویب شد چون پیشنهاد خوبی بود (رامبد - مجلس شورای ملی این کار را نکرد سنا کرد) من پیشنهاد شما را در مورد بودجه میگویم هر نظر اصلاحی که بدهید محترم است، اگر پیشنهاد خوبی باشد برای ما محترم است، من نمیگویم

پیشنهاد بد است. ممکن است بعضی از پیشنهادات اجرایش مقدور نباشد مشکلاتی در راه اجرایش باشد ما خیلی خوشحال میشویم راه حلهای بهتری پیشنهاد بشود اگر راه حلهای بهتری پیشنهاد بشود برای دولتی که مورد حمایت ما است بهتر است و ما توفیق دولت را میخواهیم چه بهتر که این پیشنهاد از طرف شما بشود، از طرف سنا بشود از طرف افراد ملت ایران بشود. البته ممکن است پیشنهادی باشد که اجرای آن مقدور نباشد یا مشکلاتی داشته باشد بهر حال بنده فکر میکنم این یکی از لوایح خوب است چون میدانم جناب آقای رامبد مشغول یادداشت هستند عرض میکنم ما فکر نمیکنیم که تمام مشکلات گوشت با این لایحه حل بشود ولی شاید بتواند بعضی از بی نظمیها خاتمه دهد. ممکن است فردا يك لایحه ای در جهت حمایت از طبقه گاو دار و دامدار بیاید چون در يك مملکت در حال پیشرفت و توسعه امکان هست که هر روز برای پیشرفت کار احتیاج يك لایحه جدید باشد چون مملکت دینامیک و در حال توسعه است، طی ده سال اخیر بار بار داده و اندیشه شاهنشاه چه جهشی در مملکت ما روی داده است ما بتدریج باینجا رسیدیم که می بینیم که دنیا این طرز فکرها را تجلیل میکند. بنابراین در همه امور سعی میشود که باین صورت عمل بشود در هر صورت در مورد دام و مسائل فنی که فرمودید البته مسائلی هست که دستگاههای مملکتی غافل نیستند و مسلماً تذکرات شما را بمقامات وزارتخانه ها میگویند و بررسی میکنند و سعی میکنند آنچه در خیر و صلاح مملکت است ما و شما این را صمیمانه انجام دهیم (احسن).

رئیس - آقای رامبد بفرمائید.

هلاکورامبد - همانطوری که جناب آقای الموتی فرمودند بنده به فرمایشاتشان با دقت گوش کردم و یادداشت هائی هم برداشتم. بواقع باید عرض بکنم که نفهمیدم، سعی هم کردم ولی نتوانستم بفهمم که اصلاً این صحبتها را بچه منظور فرمودند. اگر نیت تصویب لایحه بود که آن جملات و نحوه بیان وزیر محترم دادگستری در لایحه قبلی نشان میداد که انکاء دولت با اکثریت و اطمینان قطعی بتصویب لوایح با هر عبارت آن چنان روحیه ای بوجود آورده که اگر يك فردی از اکثریت حتی برای

زیبائی عبارت، برای آهنگ صدا هم، موافق گوینده منفذی باشد، این جزو جرائم محسوب میشود. و باید گناهی را بکرات برخش کشید، که آفرین گوینده چرا آفرین گفتی؟ در صورتی که فکر میکردیم بهتر است استدلال مقابل طوری عنوان شود که، صد آفرین هم بایشان بگوید و آفرین قبلی خود را پس بگیرد. برگردیم سر مطلب آقای فرهاد پور، سه چهار نکته اینجا گفتند. من انتظار داشتم يك نماینده دولت با نمایندگان اکثریت که باین لایحه موافقت نسبت بآن ایرادات مطالبی بفرمایند زیرا چه اکثریت، چه مخالف دولت، چه موافق دولت همه می خواهند امر توزیع گوشت و دسترسی مصرف کنندگان بگوشت بصورت اشکالی در نیابد قانع شوند. مطلب لایحه درخت را اشاره کردند و در شدند، ولی هزار مطلب در آن نهفته بود گفتند توجه کنید يك چنین نیت مقدس، يك چنین فکر صحیح، برای حفظ و حراست درخت میبود. يك بی توجهی متصدیان در گردش کار چه صدماتی علیه همین هدف و برنامه عالی بوجود آورد یعنی عین شبیه همان رویه در اینجا تکرار نشود. یعنی ما و شما در توزیع صحیح گوشت موافقیم، در حفظ منافع مصرف کننده موافقیم، در جلوگیری از اخلاک گری موافقیم، اما عمل راطوری کنید که خلاف نیت خود شما، خود ما، خود دولت، خود مسئولین نتیجه غلطی نگیرید میفرمائید مملکت پیشرفت میکند، دوران دوران انقلاب است، مجلس باید کار کند و همه با این اصول موافقیم در صحبت شما، چه در صحبت من، چه در صحبت وزیر، همه روی همین ستونها متکی شده ایم، پس این اصول نمیتواند جواب مایبکدیگر باشد. این فصل مشترک میان ما هست، آنچه میخواهیم نتیجه بگیریم این است که این مملکتی که در همه شئون پیشرفت می کند، ۱۰ سال، ۱۵ سال است بمتصدیان میگوئیم با بیلیاردها دلار درآمد نفت، باین تاج افتخاری که شاهنشاه برای مملکت ما فراهم کرده، توی وزیر و من و کیل هم در سرعت و صحت این پیشرفت باید سهم و وظیفه ای ایفاء کنیم حال به بینیم چه کرده ایم که وضع توزیع گوشت هر روز بوضع بدتری در نیاید (عباس میرزائی - ابدأ چنین چیزی نیست دولت به بهترین نوع خدمات را انجام میدهد) میگوئید دوره دوره انقلاب است هر و کیل باید ۸ ساعت، اگر لازم شد،

۱۸ ساعت کار کند. همه صحیح اما جناب معاون وزارت کشاورزی بعد از من بیاید پشت این تریبون جناب آقای المونی توضیح بفرمائید که ۱۰ سال یعنی ۳۶۵۰ روز قریب ۳۰ هزار ساعت از روزی که من پشت این تریبون گفتم چوپان‌های مملکت برای حفظ جان خودشان و دامشان در مقابل گرگ و حیوانات دیگر چه باید بکنند. شما فن‌گهای سرپر را جمع کردید، از لحاظ امنیتی لازم بود، حالا این اشکال پیش آمده باید در چراگاهی که کوه یا وسط جنگل کیلومترها، این چوپان تنها است چه بکند؟ (دکتر حبیب اللہی - چند تا سنگ ببرد) در این ۱۰ سال در این سی هزار ساعت آیا یک جلسه یکساعته، یک کمیسیون حتی این صاحب نظریه سنگ را دعوت کردید که بیایند، بنشینند و بگویند که چکار کنند که این مشکل رفع بشود. آیا چند روز قبل که در پشت این تریبون برای شما با رقم و عدد عرض کردم روزی یک میلیون تومان ضرر گوشت را دولت می‌دهد افتخاری نیست بلکه اگر دولت وظیفه خود را بوقع و درست انجام داده بود این پول ملت را باید صرف کارهای اساسی لازم دیگر میکرد نه آنکه ضرر واردات گوشت بدهد و منت هم سر مردم بگذارد (عباس میرزائی - می‌فرمائید گران بکند) سفسطه نکنید آقای، بنابراین بفرمائید روزی که در اینجا آمار دادم که از بودجه دامپزشکی بر اثر بی‌توجهی و عدم احساس مسئولیت مبالغی که در جهت انجام کار و توسعه امور مربوطه بوده اکثر اعمال و اجرا شده. پول دامپزشکی خرج نشده یعنی چه؟ یعنی آنجا که سلامت دام را باید حفظ میکردید نکردید، حالا در قبال همه این کوتاهی‌ها فقط با قانون، با اختیار، با اختیار دست زاندارم و فرماندار و شهر بانی که همه مورد علاقه و احترام ما هستند، گوشت فراهم نمیشود. هم چنانکه قبلاً هم تذکر داده بودم دولت فقط بجنگ معلولها می‌رود دولت زردی روی مریض را با سرخاب می‌خواهد علاج کند و این صحیح نیست علت زردی چشم ناشی از یرقان را باید در کبد سراغ بگیرد. در لایحه قید شده هر کس بنحوی از انحاء دیگر شقی هم باقی نگذاشتید در امر عرضه دام به میادین اخلاص بکنند باید جزو اخلاص لگران اجتماعی تنبیه شود. روشتر بگویم یعنی اگر فرماندار تشخیص داد که صاحب گوسفند باهر شرایطی، باهر قیمتی حاضر نشد حتی زودتر از موقع گوسفندش

را بازار بیاورد بفروشد، این جزو اخلاص لگران محسوب میشود. خوب تیمسار همایونی با این ترتیب آیا خود شما حاضرید بروید در کار تهیه گوسفند سرمایه‌گذاری کنید با این شرطی که فردا صبح احتمال دارد، در خانه شمارا بزنند و بگویند بمناسبت آنکه غیر مستقیم چوپان شما که تهیه کننده گوشت بوده گوسفندها را طبق نظریه ما مورد دولت عرضه نکرده بفرمائید بکمیسیون مجازات اجتماعی، آیا می‌کنید این کار را؟ تشویق می‌شوید یا نه؟ حالا ما چسی می‌گوئیم، مانسی گوئیم اخلاص لگران تشویق کنید، ماحتی بآن پایه می‌رویم که اگر برفع اجتماع بود کسی خیانت کرد در کار انقلاب اعدامش کنید، ولی راهش را هم صحیح انتخاب بکنید.

نمایندگان محترم هم اکنون در بحث لایحه قبلی آقای صادق احمدی وزیر محترم وقاضی با شرافت خودش اذعان کرد که باز پرس باندازه کافی نداریم پس چرا در این همه شهر و شهرستان و بخش شما تمام تهیه کنندگان دام را در مقابل اینگونه مأمورین مختلف محل با عبارت «بنحوی از انحاء» به وحشت و هراس می‌اندازید؟ من می‌گویم چرا برای اینکه فقط احتیاج احساس نکردید که یک سطر بیشتر توضیح بدهید که آن کسی که واقعاً اخلاص لگرانست و ما هم باشما موافق هستیم تحت تعقیب قرار بگیرد و آن کسی که بی‌جهت ممکن است مورد مزاحمت قرار گیرد از توهم این کار از سرمایه‌گذاری منصرف نشود، می‌فرمائید پیشنهاد بدهید من بانصاف خودتان واگذار می‌کنم کدام پیشنهاد ما بدون موافقت دولت مورد قبول واقع شده؟ می‌فرمائید پیشنهاد پریروز در لایحه بودجه، از جناب آقای مهندس ریاضی که استاد ریاضیات هستند پرسید عدد یک روی رقم صد هزار چهارش دارد وقتی که هزاران پیشنهاد اصولی وارد میشود قبول یک پیشنهاد اصلاحی که آنهم تصویب و عدم تصویبش از نظر دولت علی‌السویه است چه ارزشی دارد (دکتر المونی - متأسفیم پیشنهاد شما را هم که قبول می‌کنیم می‌گوئید علی‌السویه است پیشنهادهای منطقی‌تر بدهید چرا پیشنهاد علی‌السویه می‌دهید) قبول نمیشود، هم اکنون بیاید این مطالب اصولی را قبول کنید که در اثر توسعه دامپروری و عرضه بیشتر و توزیع صحیح گوشت این کلمات «بنحوی از انحاء» نه تنها مشکلی

را حل نمی‌کند مشکلاتی هم بوجود می‌آورد صحیح است با صحیح نیست بنده استدعا می‌کنم شما پیشنهاد بفرمائید همین لایحه به کمیسیون برود که حتی قضاوت بیطرفانه شمارا قبول داشته باشند. ولی برای شما حلال بحث پرستی است که روزنامه‌ها ممکن است بنویسند که بر اثر تذکرات اقلیت لایحه برگشت به کمیسیون و فردا دولت نلفن کند که آقای المونی پس شما چکار می‌کردی؟ این است که حالا هر چه باشد حتی آیه قرآن خداوند منم نقض شده باشد شماروی تصعب می‌خواهد لایحه غلط را تصویب کنید (دکتر المونی - اینطور نیست، شما فرصت داشتید خواستید پیشنهاد بدهید).

فرهادپور - اگر صحیح است قبول کنید و اگر نیست رد کنید.

رامبد - بنده از معاون وزارت دادگستری صرف نظر از سمت سیاسی‌شان فقط باتکاء اطلاعات حقوقی‌شان خواهش می‌کنم نظر خودشان را در این مورد برای اکثریت محترم توضیح بدهند آیا از لحاظ اصول قضائی و حقوقی در اجتماع صحیح است که هر روز یک عنوان یک روز بعنوان گوشت، یک روز به عنوان چوب یک روز بعنوان روده، یک روز شاید به عنوان آن‌سگی که ایشان اشاره کردند یک قانون بیاوریم و رسیدگی مأمور قضائی و جزائی و حقوقی را به کمیسیون‌های دستگاه اجرائی محول کنیم و بنحوی از انحاء از وظائف سازمان دادگستری فقط ساختمان و تابلویش را نگاه داریم و قضاوت و تشخیص حق باطل را به کمیسیونهای مختلف اجرائی واگذار کنیم. جناب آقای المونی جنابعالی از نظر اصول حقوقی آیا این مسائل را صحیح میدانید اگر ما امروز از بابت گوشت این کار را کردیم فردا آقای قوام صدی در باره نخود که قیمتش پنج برابر شده چرا لایحه نیاورند اگر برای نخود بیاورند و برای گوشت هم که آوردند یک لایحه جدید هم طبعاً برای آبگوشت باید بیاورند! و این صحیح نیست باید در اشکال هر کار ببینیم از بنیاد و ریشه علت چیست، علت نبودن گوشت عدم توجه دولت بامر کشاورزی و دامپروری است. اگر مملکتی است که می‌گوئیم رشد اقتصادی پیدا کرده من هم تصدیق می‌کنم مصرف گوشت بالا رفته پس این کاخ

سازمان برنامه برای کدام برنامه است؟ برای همین برنامه‌ها است که ببینید که رشد جمعیت به چه میزان است رشد اقتصادی و میزان مصرف به چه نسبت است؟ وکیل محترم بندر پهلوی جناب سرهنگ انشاء چند سال اسکلت کشتارگاهی بصورت مثل آثار باستانی از پول سازمان برنامه نیمه کاره مانده و تمام متصدیان آمدند و رفتند و نپرسیدند چرا؟ من بشمامی گویم چرا آقای المونی و شما هم با آن صداقت و با آن وجدان وطن خواهی که دارید بگوئید، چون کار کشاورزی نمایش خدمت ندارد کار کشاورزی بریدن رویان و دانه کردن چراغانی ندارد کار کشاورزی مسئله‌ایست که در سالهای متمدای و مدت طولانی کار و وجدان و عمل لازم دارد نه تظاهر و نمایش و قرارداد و امضاء و عکس و تفصیلات لذا اکثریت مجلس مثل سایر موارد در این لایحه هم رأی میدهد. من هم نمیتوانم جلورای شما را بگیرم ولی آقایان دولتیان این همه حسن نیت این همه پشتیبانی اکثریت در راه آن جملاتی است که المونی عزیز گفت میخواهیم پیشرفت کنیم پس شما چرا بخود نمی‌آئید و امثال همین قانونی را که آقای رئیس مجلس هم در موردی فرمودند که با قانون که نمیشود همه چیز را درست کرد لااقل مفاد لایحه قانون نشر ادرست نمی‌نویسد بهر حال بنده بدون اینکه احتیاج برای باشد از جناب رئیس استدعا می‌کنم مصلحت است این لایحه به کمیسیون برگردد تا در امر تهیه گوشت با این لایحه باز هم اشکال جدید و محدودیت تازه بوجود نیاید و در صورتیکه این لایحه اصلاح نشود نتیجه نهائی آن بعوض آنکه به تهیه گوشت در داخل مملکت کمک کند در جهت توسعه ورود گوشت از خاراج کشور خواهد بود (احسن).

رئیس - آقای دکتر همایونفر بفرمائید

دکتر همایونفر (معاون وزارت کشاورزی و منابع طبیعی) - جناب آقای فرهادپور، مطالب حضرتعالی دو قسمت بود یک قسمت مربوط به لایحه درخت و یک قسمت مربوط به لایحه امروز راجع به گوشت، راجع به لایحه درخت اشاره‌ای فرمودید جناب رامبد هم تکرار فرمودند که آوردن آن لایحه صدمه‌زد به هدف (رامبد - نحوه آوردن لایحه) بلی نحوه آوردن لایحه صدمه‌زد به هدف

بنده نحوه آوردن رانمی فهمم، فقط این را می فهمم که لایحه ای آوردیم و به مجلس تقدیم کردیم و در اختیار نمایندگان محترم مجلس گذاشتیم و فرصت کافی برای بحث و فحص و حلاجی روی لایحه هم بود و در اینجا فرمایشات بسیار اساسی و دقیق هم جناب رامبد هم سایر دوستان فرمودند توضیحاتی هم از طرف دوستان اکثریت و نمایندگان دولت داده شد اگر نحوه تقدیم لایحه طوری بوده است که اثری بد در هدف گذاشته است من این نحوه رانمی فهمم اگر بفرمائید نحوه آوردن لایحه چه بوده است البته توضیح میدهم ولی اینکه میخواهد بفرمائید در حین بسا بموازات تصویب لایحه مثلا ضمن فرمایشات خودتان فرمودید بنده فرمایشات خود شمارا تکرار می کنم ، مقداری درخت هم کنده شد باید عرض کنم هر وقت يك قانونی برده بشود بمجلس در هر مملکتی، يك عده که از جلوی قانون در میروند و تسلیم منافع عمومی نیستند، جلوتر از قانون میروند، از بیراهه و این يك امر طبیعی است و باید هم اینطور باشد اگر وجود چنین آدمهایی احساس نمی شد این لایحه رانمی آوردیم ما احساس کردیم در میان درختکاران دسته ای هستند که زمین را می آیند می خرند اول درخت زمین را می برند و میفروشند و بعد هم از زمین برای خدمات شهری استفاده می کنند و گران تر می فروشند یکی از صدها هدفی که ما داشتیم این بود که جلوی این کار را بگیریم که خود شما هم با بالا رفتن بی قاعده قیمت زمین مخالف بودید مثل نمایندگان اکثریت و خود دولت که همه آخر بيك راه میرسیم بهر حال لایحه درخت را آوردیم که بيك لایحه انسانی بود لایحه ای بود که ریشه ملی داشت ، لایحه ای بود که در آن عواطف عمومی در نظر گرفته شده بود لایحه ای بود که در ممالک پیشرفته جهان وجود دارد. آنها که از منابع تاریخی و اخلاقی و سنن ما بهره گرفته بودند و زودتر این لایحه را آورده بودند آنچه که مادر خانه داشتیم و فراموش کرده بودیم آنها یاد داشتند، ما هم ارشاد شدیم و عمل کردیم فرمودید درخت بریدند. آن کسی که درخت را بخاطر بریدن می کاشته یا میکارد همیشه خواهد برید. لایحه جلوی گیری از قطع بی رویه درخت لایحه جلوی گیری از بریدن بارویه درخت نیست و آن مفهوم را ندارد ما می خواهیم و خواهیم خواست که با تصویب مجلس و با ارشاد شما کار

دوست بزرگوارم فرمودند که آنهمه دامپزشک و متخصص در کشتارگاه داریم و این از فرمایشات خودشان است که اطمینان دارم پس نمیگیرند. بلی دامپزشک و متخصصین ما بطور قطع جلوی کشتار دام آبستن را میگیرند دلیل ندارد که نگیرند، باید عرض کنم از نظر علمی تا جاییکه من اطلاع پیدا کردم البته این هم نقل قول است خود شما هم نقل قول می کنید بنده هم نقل قول می کنم نقل قول هم تخصص نمی خواهد شنیده ام از منابع اداری که در پاره ای از مواقع سال و پاره ای از موارد استثنائی تشخیص دام آبستن از غیر آبستن مقدور نیست، بنابراین يك پورسانت از زیر دست دامپزشک بحکم آنکه علم در این زمینه خیلی دانا نیست رد می شود و آنهم قابل بخشش است چون پورسانت خیلی ضعیفی است و مربوط است به مأمورین در تمام سطوح و اگر نقیصه ای در این مورد مربوط بامور کشتارگاه هست این نقیصه که احتمالا اگر باشد در رده های دیگر هم هست و يك نقیصه بی اعتنائی بدستگاه و بی اعتنائی به مقررات ممکن است باشد يك چیزی است که در رده های دیگر هم کمایش پیدا میشود از تذکرتان مشکرم تعقیب میکنیم و امیدوارم برطرف شود. مسائل دیگری در مورد خود لایحه فرمودید که از لحاظ توضیحات و توجهات قضائی مسئله است آنرا اجازه بفرمائید با بودن جناب آقای وزیر دادگستری در مجلس و یا معاونان بنده دیگر عرضی نکنم. اما جناب آقای رامبد که کمال اخلاص را بایشان دارم مطالبی را با صدای بلند اظهار داشتند بنده به آئین نامه مجلس خیلی آشنائی ندارم نمیدانم باید از مقام ریاست کسب اجازه کنم و از دوستان هم سؤال میکنم که آیا نماینده دولت هم میتواند مثل يك نماینده ملت به آن بلندی حرف بزند؟ فرمودند ده سال است رقمها را میگیرید پولها را میگیرید چکار کرده اید و بعد به تخت جمشید و کشتارگاه و بندر پهلوی اشاره کردند و اینکه گوشت مملکت باید تأمین شود. جناب آقای رامبد اصل فکر را جناب عالی می پسندیدم می دانید و واردید بحکم مطالبی که میفرمائید واردتر از بنده بحد اقل در این زمینه و جدا کرد در زمینه های دیگر هستید اما ببینید تأمین گوشت فقط يك مسئله اقتصادی نیست بلکه يك مسئله اجتماعی هم هست نان و گوشت همیشه یکی از وزنه های تحرك

اجتماعی ما بوده است نان و گوشت در این مملکت هدف بوجود می آورده نان و گوشت هدفی را عوض میکردند بنابراین، این گوشت را بصورت لخمش مطرح نفرمائید با استخوان پیه و جامع تعریف بفرمائید آرایش دارد و آرایش دارد هر دو تایش هست گرفتاری دارد آرایش آنرا ما می فهمیم و آرایش را آنها تیکه پول بیوه زن و پیره زن و پول کارگری را که دوسیر و نیم گوشت میخواهد میکنند صد تومان و با عرق و ورق زندگیشان را میگذرانند ما با آبگوشت خور حرف میزینیم ما مدافع آنها هستیم ما آن پیره زن را که نمیخواهیم بگیریم آن پیره زن که اختلال نمی کند.

رامبد - ولی بدون حمایت متصدیان مربوط این نوع اعمال مقدور نیست.

دکتر همایونفر (معاون وزارت کشاورزی) -

بهمین دلیل ما نوشتیم هر کس و بهر نحوی تشکر میکنم باین صورت مثل اینکه آخرین قسمتش هم حل شد قسمت قضائی مسئله هم حل شد اذیتان میکنید جناب آقای رامبد اشکال کار این است که نمایندگان گاهی تشریف نمی آورند سری به کشتارگاه بزنند گاهی پهلوی ما در کشتارگاه بیاید آنجا شما میتوانید ملاحظه بفرمائید که این کشتارگاه چقدر تمیز است صد هزار متر مربع است منظم است و مثل يك لایه اتوار چندین هزار متر مربعی است آب لوله کشی دارد ولی مردمی که آنجا می آیند از پائین ترین سطوح اجتماعی می آیند آنها به الفبای برخورد های شهری و اجتماعی و پزشکی مأنوس نیستند ما آنجا دستشویی میگذاریم و میگوئیم آقا دست را بشوی بعد بیاتو شما در مرحله بدیع و عروسی مسئله هستید ما چوپان را باید یاد بدهیم که توی شهر زیر اتومبیل نرود اینها يك گرفتاری است اگر بیائید و اینها را برایتان توضیح بدهیم تشریف خواهید آورد اینجا و از ما تشویق خواهید کرد و لایحه ما را نخوانده تصویب میفرمائید. اما جناب آقای رامبد حضرتعالی بطور قطع و یقین میدانید يك سرمایه های نامرئی و نامحسوس و مرعوب کننده و مودبی در این گونه مسائل در همه جای دنیا وارد میشود و این سرمایه ها حامیانی دارد همانطور

که اشاره فرمودید ممکن است حامی آنها توی دستگاه دولتی هم باشد ما هم همه چیز را نمی گذاریم بگردن غیردولتی ها همه ما جزو ملت ایران هستیم صدی نود همه چیزمان شبیه هم هست منتها تمایزهایی نسبت بهم داریم. برخورد کردیم در عمل، بنده يك مثال خدمتان عرض کنم بیست و پنج روز پیش ما گوسفند خریدیم و با کامیون حمل میکردیم که بیاورد بفلان شهر وسط راه کامیون و گوسفندهایش گم میشود این يك گرفتاری است به چویدار پولش را داده ایم کامیون را اجاره کرده ایم که گوسفند را بیآوریم، وسط راه با اصطلاح چوب لای چرخ کامیون میگذارند برای اینکه میتواند جریمه پنج تا کامیون را پولش را و حتی پنج برابرش را بدهند اگر با ما تشریف بیآورید يك روز به سازمان گوشت همه چیز را خدمتان توضیح میدهم بنده استدعا میکنم مدیر عاملش از حضورتان تقاضا میکند تشریف بیآورید آنجا آمار و ارقامی خدمتان ارائه بدهیم که اینجا از مقام و حوصله مجلس بدور و کنار است اینها موجب شده است کسانی با قدرت های اقتصادی و با تجربه ای بیش از تجربه ما در امر گوشت ما دو سال است مأمور گوشتیم و بعد هم میرویم مأمور نان میشویم آن يك عمر است مأمور گوشت است تخصصش بیش از ماست خیره است محل را بهتر می شناسد او يك کار میکند ما هزار گرفتاری داریم آمدیم بررسی کردیم مطالعه کردیم بقول فرهادپور عزیزمان يك اندیکاتور نویس مأمور کشتارگاه میشود ما میخواهیم این مأمور با سرعت پله ها را طی کند برسد به آنجائی که نظام يك مملکت انقلابی میتواند باشد چطور يك مملکتی که بودجه باین عظمتی دارد ممکن است يك لایحه باین عظمت را بردارد و بسرد اجرا کند چطور ممکن است؟ شما اطمینان داشته باشید يك لایحه ای که برای تعقیب اخلاف کنندگان آن نوشته میشود مدتها مطالعه میشود و اینطور نیست که لایحه نوشته شود و نخست وزیر امضاء کند و بیاید مجلس، قسم هم میخواهید میخورم بخدا مطالعه کرده ایم قبل از شما همین اکثریت که مارا انتخاب کرده اند نه شما که اذیت مان میکنید اینها هزار دفعه در حزب ما رامحا که میکنند سؤال میکنند برای همین مدتها گفتگو کردیم و ما گفتیم این قبیل اشخاص

شاید توی خود ما هم باشد يك مطلب جالبی خدمتان عرض کنم ما روزی يك میلیون تومان ضرر گوشت را میدهیم گوشت تهران را هر رقی که شما بفرمائید دیگر بکامپیوتر که قبلا عرض کردم مراجعه نمیکنیم فرمودید مگر مال پدرتان است بلی معلوم است مال پدرم است مال ملت ایران است و ملت ایران پدر ماست چه اشکالی دارد شما اجازه بدهید بما، ما خرج میکنیم شما اجازه ندهید خرج نمیکنیم ما پول نمیخواهیم که نزول بدهیم مادر آمد پیدا کرده ایم از کسی که درآمد دارد از کسی که توانا است مالیات می گیریم سوبسید میدهیم بآن پیره زن؛ این که عدالت اجتماعی است اینکه بدنیست (دکتر حبیب اللهی بیست و دو میلیون خرج شده) فرمودید اعتبار دام پزشکی را خرج نکرده اند تا آنجا که من بعنوان معاون وزارت کشاورزی میتوانم بعرضتان برسانم این است که خرج کرده اند شاید گزارش معقولی حضورتان نرسیده اما واقعا هم خود جنابعالی تجربه بیشتر از بنده دارید ممکن است يك رقم يك کاری پیش بینی شود بعد مدیریت آنقدر دقیق باشد با ابزار عملی بهتری بدست مدیر و در چهارچوب مقدرات قانونی اش بیاید که يك صرفه جوئی بیشتری نصیب او بشود بنابراین صرف خرج کردن بودجه همیشه دلیل کامل مدیریت در آن امر نیست در این خصوص اجازه می خواهم که چون خودم هم صددر صد اطمینان به قسمت اولش ندارم از مدیر مربوط اش میپرسم بعد عرض میکنم اما فرمودید با قانون نمی شود کاری کرد ولی من عرض میکنم هیچ کاری را بدون قانون نمی شود درست کرد تمام کارها قانون میخواهد (يك نفر از نمایندگان - نقل قول کردند) منم نقل قول میکنم نه از خودم حق ندارم بگویم همه کاری قانون میخواهد اگر آقای رئیس بیرونم نکنند عرض میکنم که عاشقی هم قانون میخواهد بنده هم از قول ایشان میگویم و الا خودم که غلط میکنم بگویم بنده نماینده دولتم و اگر مقام ریاست اجازه بدهند این نقل قول را میکنم که میگویند تنها چیزی که قانون نمی خواهد عاشقی است که بنده میگویم عاشقی هم قانون میخواهد و آنهم قانونی است که باید تمام قانونها را زیر پا گذاشت و عاشق شد. ابزار کار ما قانون است منتهی قبول

دارم این نوع قانونها که مثل کارد بسیار تیزی است باید بدست اهلهش داد نمونه اش هم کارد قصابی است کارد قصاب را اگر من دست بگیرم دستم رامیبرم خیلی سهل و ممتنع است انجام این قوانین ضوابطی دارد کسی را از توی کوچه دستش را نمیگیریم بعنوان اخلاف گر به محکمه بدهیم این قانون مفیدی است برای آن سیاستها برای اینکه رقص سرمایه های نامرئی را بگویم. این خیلی مهم است توصیه فرمودید که چرا این دامدار را تشویق نمیکند؟ به دامداری هیچ آدم سالمی در هیچ منطقه دنیا از هیچ قانون مقصوبه مملکتش وحشت ندارد آنهائیکه سرمایه داری و سرمایه گذاری و تلاشهای اقتصادی نامعقول میخواهند بکنند ممکن است از جلو مقررات در بروند چون وضع این مقررات غیر عادی مانع از این است که منابع نامشروع گیرشان بیاید تاراه حفظ و حمایت دامدار و وابسته های باسار کشاورزی را جناب رامبد در وزارت کشاورزی با توجه به قوانینی که خودتان تصویب فرمودید و حربه های قانونی که خودتان دادید حلاجیهائی که خود شما روی آنها کرده اید همه اش بنفع ما بوده است و ما بدست مأمورین بسیار شایسته ای سپردیم. در وزارت کشاورزی بنده یکسال و نیم بیشتر نیست که در این وزارتخانه افتخار خدمتگزاری دارم باید بعرضتان برسانم که در مقام مقایسه با سایر وزارتخانه های مملکت تعدادی تحصیل کرده اش که عنوان انتلکتوئل اگم بخواهیم بآن بدهیم خیال میکنم بدون تعصب بیشتر از تمام واحدهای مملکت است دلیلش این است که اینجا وزارتخانه ای است که از بدو تأسیس آن يك دانشکده هم برایش تأسیس کرده اند. این تقیصه ای است برای بعضی از وزارتخانه ها که باید رفع شود یا دارد رفع میشود کادرش ساخته شده است منتهی من خیلی تشکر دارم از طرف تمام مهندسين کشاورزی اگر اشتباه نکنم که تعدادشان بالغ بر ۸ هزار نفر است در همین حدود تحصیل کرده ها شان از دیلمه لیسانسیه و فوق لیسانس و مهندسين آن بالغ بر ۸ هزار نفر است. تشکر میکنم که فرمودید که کار کشاورزی قابل عرضه کردن و نمایش دادن نیست بعد نتیجه بعنوان اقلیت گرفتید فرمایشتان فرمایش اصولی و منطقی است جناب رامبد امانتیه اش نتیجه مأموریتی بود بالاخره اقلیت باید نتیجه را بنفع

مانگیرد. کار کشاورزی را خودتان میدانید يك کاری نیست که انسان خیلی خوب بتواند نمایش بدهد زمان میخواهد. در گرو زمان است و در گرو زمین است برف میآید ماکه موهایمان سفید شده رویمان هم سفید میشود برف نیاید با همه موسفیدی روسفید شایسته ای نخواهیم بود يك مقداری دست طبیعت است. مأمورین ما با بهترین تحصیلات در اقصی نقاط مملکت توی ده زندگی میکنند به بیند يك پزشک را که از تهران میخواهد بدهد بفرستند باچه مشکلاتی روبرو هستند ما پزشکانی در کار کشاورزی از اول آماده کرده ایم که مسلم میدانستند بمحض خروج از مدرسه باید بروند توی ده کار کنند اگر ۴ تامهندس می بیند که پشت میز هستند، افسران خطمان، افسران صف ما، توی صحرا هستند. آنهائیکه پشت میز نشسته اند اینها بدرجات بالا رسیده اند و امرای ما هستند توی ستاد ما کار می کنند میخواهید آمار بیآوریم تا ببینید از تعداد کارمندان تحصیل کرده وزارتخانه ها که پشت میز هستند و آنهائی که توی ده هستند باید جنابعالی قبول بفرمائید که مهندسی که پشت میز امروز نشسته کارش را کرده است بخصوص در دو سال اخیر طبق آماري که در باب محصول پنبه، چغندر و نظایر آنها داریم و نیز خود گوشت و مجتمع های شیره گوشت که درست شده و طرحائی که داریم و قروضی که داریم و در کار کشاورزی تحصیل وام کرده ایم بموقع گزارش آنرا بعرضتان میرسانیم. از اینکه جناب آقای رامبد و جناب آقای فرهادپور بهرحال از مجموع فرمایشاتشان که به بنده فرمودند که بدستگا همان کمک کنند کمال تشکر را دارم. از اعتقاد و ایمان جنابعالی و جناب فرهادپور که همیشه از لحاظ بنده، بعنوان يك نماینده دولت در حد خودم، همه الهام های خوب و راهنمائیهای خوب بوده استدعا میکنم با این لایحه هم موافقت بفرمائید و بدانید که ما برای کمک به طبقه مصرف کننده خاصاً محرومین این لایحه را آورده ایم نفعی هم نداریم لایحه را هم طوری آوردیم که هر کس علیه این منافع قد علم کند، در لباس مأمور دولت، در لباس فرد ملت مشمول عواقب این قانون شود (احسنست)، (احسنست).
و سپس - نظر دیگری در ماده واحده نیست؟

(اظهاری نشد) در کلیات آخر لایحه نظری نیست؟
(اظهاری نشد) بماده واحده و کلیات آخر لایحه رأی
میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقتد خواهش میکنم قیام
فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد لایحه برای تصویب
مجلس سنا فرستاده میشود.

۱۱- طرح و تصویب گزارش شور دوم کمیسیون دادگستری راجع به اصلاح قانون جلوگیری از تصرف عدوانی و ارسال به مجلس سنا

رئیس - گزارش شور دوم اصلاح قانون جلوگیری
از تصرف عدوانی مطرح است قرائت میشود.
(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور دوم از کمیسیون دادگستری
بمجلس شورای ملی

کمیسیون دادگستری در جلسه ۱۸ دیماه ۱۳۵۲
با حضور آقای هنرمندی معلون وزارت دادگستری لایحه
شماره ۴۳۴۶ مورخ ۱۳۵۲/۲/۳۱ دولت راجع باصلاح
قانون جلوگیری از تصرف عدوانی را که گزارش شور
اول آن بشماره ۹۰۸ چاپ گردیده مطرح کرد و باتوجه
به پیشنهادهای رسیده مصوبه شور اول را عیناً تأیید و تصویب
کرد.
اینک گزارش شور دوم آنرا بمجلس شورای ملی
تقديم میدارد.

قانون اصلاح قانون جلوگیری از تصرف عدوانی

ماده ۱۵ - در هر مورد که کسی برای خارج کردن
مال منقول از تصرف متصرف بدون رضایت او اقدام
کند و یا مزاحم استفاده متصرف گردد مأمورین شهربانی
و ژاندارمری هر يك در حوزه استحقاقی خود مکلفند
بدرخواست شاکی از مزاحمت و اقداماتی که برای تصرف
عدوانی میشود جلوگیری نمایند اگر چه عمل مزبور
باستناد ادعای حقی نسبت بآن مال باشد.

ماده ۲۵ - هرگاه کسی مال غیر منقولی را که در تصرف
غیر بوده است عدواناً تصرف کرده و یا مزاحم استفاده
متصرف شده باشد و یا از استفاده از حق انتفاع با ارتفاق
دیگری ممانعت کرده باشد و بیش از یکماه از تاریخ وقوع
تصرف یا آغاز مزاحمت یا ممانعت نگذشته باشد دادستان
شهرستان محل وقوع مال یا دادرس دادگاههای بخش
مستقل و سایر بقامت مقامی دادستان در حوزه صلاحیت

ماده ۲۶ - در صورتیکه دویا چند نفر مال غیر منقولی
را مشترکاً در تصرف داشته یا استفاده میکردند بعضی
از آنان مانع تصرف یا مزاحم یا مانع استفاده بعض
دیگر شود موضوع بر حسب مورد در حکم تصرف
عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق محسوب و مشمول
مقررات این قانون خواهد بود.

ماده ۷۵ - دعاوی مربوط بقطع آب و انشعاب تلفن
و جریان گاز و برق و وسائل تهویه و نقاله (از قبیل آسانسور
و پله برقی) که مورد استفاده در اموال غیر منقول است
مشمول مقررات این قانون میباشد مگر اینکه اقدامات
فوق از طرف مؤسسات مربوط اعم از دولتی یا خصوصی
باجازه قانون یا مستند بر قرار داد صورت گرفته باشد.

ماده ۸۵ - هرگاه شخص ثالثی در موضوع رسیدگی
بدعوی تصرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق
در حدود مقررات این قانون خود را ذینفع بداند مادام
که رسیدگی خاتمه نیافته اعم از اینکه دعوی در مرحله
بدوی یا پژوهشی باشد میتواند در دعوی خود مرجع مربوط
باین امر نیز رسیدگی و حکم مقتضی صادر خواهد کرد.

ماده ۹۵ - مستأجر رأساً و مباشر و خادم و کارگر و
بطور کلی اشخاصی که ملکی را از قبل دیگری متصرفند میتواند
بقائم مقامی مالک طبق مقررات این قانون شکایت کنند.

ماده ۱۰ - مستأجر پس از انقضای مدت اجاره
همچنین سرایدار « خادم » « کارگر » و بطور کلی هر امین
دیگری که در صورت مطالبه مالک یا مأذون از طرف او یا
کسی که حق مطالبه دارد از عین مستأجره یا مال امانی رفع
تصرف ننماید با رعایت بندهای زیر متصرف عدوانی محسوب
میشود و مطابق مقررات این قانون با او رفتار خواهد شد:

۱- مستأجر در صورتیکه اظهارنامه رسمی خلعید
حداقل یکماه قبل از انقضای مدت اجاره ابلاغ شده باشد پس از
انقضای مدت اجاره و الا یکماه پس از ابلاغ اظهارنامه رسمی.
۲- در مورد سایرین در روز پس از ابلاغ اظهارنامه رسمی.
ابلاغ اظهارنامه رسمی فوق بوسیله دادگاه بخش
یا شهرستان یا اداره ثبت اسناد یا دفتر اسناد رسمی و یا
ژاندارمری محل بعمل میآید.

تبصره - در دعوی تخلیه عین مستأجره از طرف
موجر در نقاطی که قانون روابط مالک و مستأجر اجرا
میشود و در دعوی تخلیه در معاملات رهنی و شرطی و با حق
استرداد و نیز در مواردی که بین صاحب مال و امین یا

متصرف قرارداد و شرایط خاصی برای تخلیه یا استرداد
باشد مقررات این ماده اجرا نخواهد شد.

ماده ۱۱۵ - اگر در جریان رسیدگی بدعوی تصرف
عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق مستند ابرازی یکی
از طرفین با رعایت مفاد ماده ۱۲۹۲ قانون مدنی مورد
تزديد یا انکار یا جعل قرار گیرد اعم از اینکه تعیین چنانچه
شده یا نشده باشد چنانچه سند مزبور مؤثر در دعوی باشد و نتوان
از طریق دیگری حقیقت را احراز نمود مرجع رسیدگی کننده
باصالت سند نیز رسیدگی خواهد کرد. در این صورت تصمیم
مرجع رسیدگی در مورد سند فقط در همان دعوی مؤثر است.

ماده ۱۲۵ - در صورتیکه مدعی تصرف عدوانی و
یا مزاحمت یا ممانعت از حق قبل یا بعد از طرح دعوی طبق
این قانون همین دعوی را مطابق قانون آئین دادرسی
مدنی در دادگاه نیز مطرح نموده یا بنماید دیگر بشکایت
نامبرده بر اساس این قانون رسیدگی نخواهد شد مگر آنکه
مدعی ظرف ده روز از تاریخ اخطار مرجع رسیدگی کننده
دادخواست خود را از دادگاه مسترد و گواهی آنرا تقدیم کند.

ماده ۱۳ - بدعای تصرف عدوانی یا مزاحمت
یا ممانعت از حق که یکطرف آن وزارتخانه ها یا
مؤسسات و شرکتها دولتی یا وابسته بدولت باشد نیز
مطابق مقررات این قانون رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۴۵ - در صورتیکه مرجع رسیدگی کننده
دلایل شکایت را قوی بداند بدرخواست خواهان موقتاً
دستور جلوگیری از ایجاد یا تکمیل اعیانی از قبیل احداث
بنایا غرس اشجار یا کشت و زرع در ملک مورد دعوی و یا
جلوگیری از ادامه مزاحمت یا ممانعت حق را صادر خواهد کرد
و این دستور با صدور حکم به رد دعوی مرتفع میشود مگر آنکه
مرجع پژوهشی دستور مجددی در این مورد صادر کند.

ماده ۱۵۵ - آرائی که بموجب مقررات این قانون از
طرف دادسرای شهرستان و یا دادگاه بخش مستقل و یا
دادگاه سیار بقامت مقامی دادستان صادر میشود ظرف ده
روز از تاریخ ابلاغ قابل رسیدگی پژوهشی در دادگاه
شهرستان محل وقوع مال غیر منقول میباشد. رسیدگی پژوهشی
خارج از نوبت و بدون رعایت تشریفات آئین دادرسی مدنی
بعمل خواهد آمد رأی دادگاه شهرستان قطعی است.
تبصره - در صورتیکه رأی مبنی بر رفع تصرف
عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق باشد بلافاصله بدستور
مرجع صادر کننده وسیله مأمورین انتظامی اجرا خواهد شد.

و درخواست رسیدگی پژوهشی مانع اجرای آن نخواهد بود.
ماده ۱۶۵ - کسیکه پس از اجرای حکم رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق مجدداً مورد حکم را تصرف یا مزاحمت و ممانعت از حق بنماید یا دیگران را بتصرف عدوانی یا مزاحمت و ممانعت از حق مورد حکم وادار نماید بمجازات مقرر در ماده ۲۶۵ مکرر قانون کیفر عمومی محکوم خواهد شد.

ماده ۱۷۵ - مقررات مواد ۲۳۳ و ۲۳۴ قانون آئین دادرسی مدنی در موردی که حکم رفع تصرف عدوانی اجرا میشود همچنین در موردی که مرجع پژوهشی حکم با عاده وضع سابق میدهد لازم الرعایه میباشد ولی یکماه مهلت مقرر در ماده ۲۳۳ قانون مذکور در باب تقدیم دادخواست مالکیت از تاریخ قطعی حکم شروع میشود.

ماده ۱۸۵ - رسیدگی بکلیه دعاوی که طبق قانون جلوگیری از تصرف عدوانی مصوب سال ۱۳۰۹ و اصلاحی سال ۱۳۳۹ قبل از تاریخ اجرای این قانون اقامه شده است بترتیب مقرر در این قانون ادامه می یابد و آراء صادر از حیث تقاضای پژوهشی تابع زمان صدور آن میباشد.
ماده ۱۹ - از تاریخ اجرای این قانون، قانون جلوگیری از تصرف عدوانی مصوب سال ۱۳۰۹ و اصلاحی سال ۱۳۳۹ منسوخ است.

مخیر کمیسیون دادگستری - دکتر سید محمد رضا تنکابنی
رئیس - آقای دکتر دادفر بفرمائید.

دکتر دادفر - قانونیکه بعنوان اصلاح قانون جلوگیری از تصرف عدوانی در شور دوم آلان مطرح است بنده صادقانه بعنوان اینکه یکی از گرفتاریهای بزرگ محاکم دادگستری دعاوی مربوط به تصرف عدوانی بوده و احقاق حق و رسیدگی بآن هم غالباً در این مورد بعلت پیچیدگی قوانین سابق عملاً در قانون سابق مفهوم نبوده و آلان با این لایحه که بسیار دقیق و جامع و مطالعه شده تنظیم گردیده بمیزان زیادی اشکالات از بین میرود من از این فرصت خواستم استفاده بکنم و در اینجا بوزیر دادگستری و نمایندگان عضو کمیسیون دادگستری تبریک میگویم. چون من بدقت آنرا سه بار خواندم و هر بار که خواندم بیک اصل بسیار بزرگی که یکی از ابتلائات دادرها و محاکم در این قبیل قوانین بوده توجه شده و رفع رجوع شده است

یکی از محاسن این قانون اینستکه در آخرین ماده قوانین مینوشتنند قوانینی که مغایر با این قانون است ملغی است بنده برای اولین بار می بینم که خوشبختانه نه وزارت دادگستری در لایحه اش آن دو قانونی که در سالهای ۱۳۰۹ و ۱۳۳۹ تصویب شده و حالا عملاً ملغی میشود صراحتاً قید کرده لغو کرده است و دیگر بعهده قاضی نگذاشته که یک قانون دستش باشد قانون قبلی هم دستش باشد و تردید حاصل شود که آیا این جاری است؟ آن جاری است؟ این حاکم است؟ آن حاکم است؟ و این یکی از جهات مثبت این قانون است. بنده تذکری داشتم در ماده ۵ بعنوان ماده اول در کلیات باید بعنوان میگردم و توجه جناب وزیر دادگستری را جلب میکنم چون از منطقتش من شخصاً متوجه نشدم و آن این است که «در دعاوی تصرف عدوانی و مزاحمت و ممانعت از حق ابراز سند مالکیت دلیل بر سبق تصرف و استفاده از حق میباشد مگر آنکه طرف دیگر دعوی سبق تصرف و استفاده از حق خود را بطرق دیگر ثابت نماید» من این مگر اینکه را متوجه نشدم استحضار دارید که اساساً یکی از مبانی صدور سند مالکیت از طرف اداره ثبت اسناد احراز تصرف است یعنی اگر کسی زمینی را به ثبت میدهد و زمین باسم او ثبت شده باشد و تحدید حدود شده باشد وقتی بخواهد تقاضای صدور سند مالکیت بکند ممیز ثبت باید بیاید ببیند که این محدوده در تصرف این متقاضی هست یا نیست وقتی احراز تصرف کرد سند صادر میشود و یکی از شرایط صدور سند مالکیت، سبق مالکیت است اگر کسی ورقه مالکیت رسمی دارد مالک است اداره ثبت او را مالک شناخته و باو ورقه مالکیت داده و بعد از ۵ سال و ۱۰ سال که گذشته این دیگر، مگر اینکه بطرق دیگر ثابت شود یعنی چه؟ مگر بچه طریق دیگر میشود تصور کرد کسیکه مالک ملکی است و متصرف هم بوده چه دلیلی میتواند بیاورد که یک متصرف دیگر از دستش در آورده اصولاً اگر، اوراق مالکیتی که اداره ثبت دست مردم میدهد حتی ارزش تصرف هم برایش قائل نشویم که روز اول صدور این سند احراز مالکیت کرده است پس ورقه مالکیت و صدور سند چه صورتی پیدا میکند باین ترتیب برای اینکه

اوراق مالکیتی که صادر میشود در دست مردم لا اقل ارزشی داشته باشد در موقع فروش خریدار میگوید من سند را میخرم منظور از ورقه مالکیت اینستکه ملک را بخرم تصرف کنم و در اختیار بگیرم نه اینکه برود ببیند کسی دیگر آنجا نشسته و بگوید من متصرفم ورقه مالکیت هیچ بنده بطرق دیگر ثابت میکنم که صاحب نیستی لذا قطعاً این مطلب را اگر چنانچه باین معنی بگیریم که آلان صدور سند مالکیت با نظامات و بخشنامه ها و مقرراتی که هست منوط به احراز صدور سند مالکیت نیست که در صدورش احراز تصرف ملاحظه نبوده و چون آلان مالکیت محرز، تصرف هم محرز است بعد از آن اگر کسی بیاید و بهر عنوان ادعای تصرف بکند این دیگر معلوم میشود تصرف عدوانی است این جمله مگر اینکه، دیگر برای چیست؟ از این نظر بنده نظر جناب آقای وزیر دادگستری را باین نکته جلب میکنم که باین معنی توجه بفرمائید و واقعاً این قانون که در سال ۱۳۰۹ که هنوز آنوقت ثبت اسناد در سطح مملکت نبود و باینکه در همه جا تشکیل نشده بود و در سال ۱۳۳۹ اصلاحاتی بر اساس تصرف عدوانی بعمل آمد، کافی نبود. با توسعه ای که آلان بعد از اصلاحات ارضی و تقسیم اراضی بین زارعین، تعداد مالکین بعد از آن به ۲۵ میلیون نفر توسعه پیدا کرده و اراضی آنها و ورقه ای که برای اینها صادر میشود دائماً گرفتار خواهند بود.

اینها بوکیل عدلیه دسترسی ندارند. سندی که در دستشان هست واقعاً باستانی بدانند که صاحب هستند اما وقتی سند بدست یک زارع دادید دیگر او را مواجه با یک متصرف احیاناً زورگو نکنید. از این نظر من از جناب آقای وزیر دادگستری که یک قانون بسیار خوبی را مثل سایر قوانین آورده اند، می خواهم که عنایتی بفرمائید تا اگر امکان تجدید نظر فراهم شد تجدید نظر بفرمائید.

رئیس - ماده اول قرائت میشود
 (بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۵۱ - در هر مورد که کسی برای خارج کردن مال منقول از تصرف متصرف بدون رضایت او اقدام کند و یا مزاحم متصرف گردد مأمورین شهربانی و ژاندارمری هر یک در حوزه استحفاظی خود مکلفند بدرخواست شاکی از مزاحمت و اقداماتی که برای تصرف عدوانی میشود جلوگیری نمایند اگر چه عمل

مزبور باستناد ادعای حقی نسبت بآن مال باشد.
رئیس - در ماده اول نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
 رأی می گیریم بماده اول خانها و آقایانی که موافقت خواهند می کنیم قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده دوم قرائت میشود
 (بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۲۵۵ - هرگاه کسی مال غیر منقولی را که در تصرف غیر بوده است عدواناً تصرف کرده و یا مزاحمت استفاده متصرف شده باشد و یا از استفاده از حق انتفاع یا ارضای دیگری ممانعت کرده باشد و بیش از یکماه از تاریخ وقوع تصرف یا آغاز مزاحمت یا ممانعت نگذاشته باشد دادستان شهرستان محل وقوع مال یا دادرس دادگاههای بخش مستقل و سیار بقائم مقامی دادستان در حوزه صلاحیت خود مکلفند بشکایت شاکی رسیدگی و حکم مقتضی صادر نمایند اگر چه اعمال مذکور باستناد ادعای حقی نسبت بآن مال باشد.

رئیس - در ماده دوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
 رأی می گیریم به ماده دوم خانها و آقایانی که موافقت خواهند می کنیم قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده سوم قرائت میشود
 (بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۳۵۵ - در مورد ماده قبل هرگاه اقدام بتصرف عدوانی و مزاحمت یا ممانعت از حق، مشهود مأموران شهربانی و ژاندارمری باشد مأموران مزبور مکلفند بموضوع شکایت خواهان رسیدگی و باحفظ وضع موجود از انجام اقدامات بعدی خواننده جلوگیری نمایند و جریان را بمراجع مذکور در ماده قبل اطلاع داده طبق نظر مراجع مزبور اقدام نمایند.

تبصره ۱ - هرگاه بسبب تجاوز بیم وقوع جنحه یا جنایتی برود مأموران شهربانی یا ژاندارمری باید فوراً از وقوع هرگونه جرمی در حدود وظایف خود جلوگیری نمایند.

تبصره ۲ - در نقاطی که خانه های انصاف تشکیل شده بدعاوی تصرف عدوانی و مزاحمت و ممانعت از حق، موضوع مواد ۳۰۱ این قانون خانه های انصاف طبق مقررات مربوط بخود رسیدگی خواهند نمود.

رئیس - در ماده سوم نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
 رأی می گیریم به ماده سوم خانها و آقایانی که موافقت

خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد.
ماده چهارم قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۴ - رسیدگی و اظهار نظر مراجع مذکور در ماده ۲ تابع تشریفات قانون آئین دادرسی مدنی نمیباشد، ولی مرجع رسیدگی کننده وقتی رأی بنفع خواهان میدهد که بوسایل مقتضی احراز کند مورد دعوی را که در تصرف خواهان بوده خوانده عدواناً متصرف شده یا مزاحمت یا ممانعت از استفاده از حق خواهان نموده است.

هریک از طرفین دعوی برای اقامه دلیل مهلت بخواهد مرجع رسیدگی کننده میتواند برای یکبار وحد اکثر پانزده روز مهلت بدهد مگر آنکه به تشخیص مرجع مذکور آن دلیل مؤثر در دعوی نباشد و یا تقاضا بمنظور اطلاع رسیدگی صورت گرفته باشد.

رئیس - در ماده چهارم نظری نیست؟ آقای فخر طباطبائی بفرمائید.

فخر طباطبائی - عرض کنم یکی از مزایای خانه های انصاف و شورا های داوری فراغشان بود از قید و بند تشریفات در رسیدگی، و اینها وظیفه شان احراز واقیت و حق بود آنطور که بنظرشان می رسد، فارغ از تشریفات قانونی. در اینجا برای اینکه خانه های انصاف را دخالت دادند بسیار عمل پسندیده ای است با توجه به اینکه این خانه های انصاف کارشان به کیفیتی بود که می توانستند يك كمك مؤثری در این قبیل موارد برای دادگستری باشند. ولی این را توجه بفرمائید که از آن قانون اولیه شان عدولی نشود و احیاناً اینها دچار تشریفات نشوند در این ماده يك مختصری این خانه های انصاف راهای بند به تشریفات کردند یعنی اینکه رسیدگی کنند، احراز کنند که این تصرف عدوانی است یا نیست و اینکه مهلت بخواهند بدهند یا ندهند، اصلاً بهتر است وارد این مباحث نشوید، جناب وزیر دادگستری، صلاح هم نیست. چون هنر این خانه های انصاف و شورا های داوری همین فراغشان از تشریفات آئین دادرسی است. عرض دیگری ندارم.

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید.

وزیر دادگستری - عرض کنم جناب فخر طباطبائی

باتوجه به تبصره ۲ ماده ۳ نظر جنابعالی صد درصد تأمین است. به این معنی که پیش بینی کردیم: در نقاطی که

خانه های انصاف تشکیل شده به دعاوی تصرف عدوانی و مزاحمت و ممانعت از حق، موضوع مواد ۳ و ۱ این قانون خانه های انصاف طبق مقررات مربوط به خود رسیدگی خواهند نمود. بنابراین نظر جنابعالی کاملاً تأمین است.
رئیس - نظر دیگری در ماده چهارم نیست؟ (اظهاری نشد) به ماده چهارم رأی میگیریم خانه ها و آقایانی که موافقت خواهش می کنند قیام فرمایند (اکثر - برخاستند) تصویب شد. ماده پنجم قرائت میشود

(شرح زیر خوانده شد)

ماده ۵ - در دعاوی تصرف عدوانی و مزاحمت و ممانعت از حق ابراز سند مالکیت دلیل بر سبق تصرف و استفاده از حق می باشد مگر آنکه طرف دیگر دعوی سبق تصرف و استفاده از حق خود را بطرق دیگر ثابت نماید و در حال خواهان باید ثابت کند که از تاریخ تصرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق پیش از یکماه نگذشته است.
رئیس - در ماده پنجم نظری نیست؟ آقای فخر طباطبائی بفرمائید.

فخر طباطبائی - در این مورد پیش از بنده جناب آقای دادفر توضیحات کافی دادند و بنده هم وقتی این لایحه را مطالعه می کردم به این مورد برخورد کردم که در قانون صراحت هست که دعاوی تصرف عدوانی اصولاً علیه سند مالکیت در دادگاه مطلقاً قابل رسیدگی و پذیرش نیست. یعنی هیچ ملکی را که دارای سند مالکیت هست نمیشود بعنوان تصرف عدوانی وارد این دعوا شد. البته راجع به سند مالکیت هم، سندی که قانون دفاتر اسناد و قانون ثبت اسناد است و وارد دفاتر املاک شده این سند، سند رسمی است و یکی از ثبوتات و همچنین اصالت اسناد رسمی همین بوده است که ما داریم. بنده نمی دانم این را روی چه فلسفه ای يك چنین روزن باریکی را گذاشتند خواهش میکنم این را توضیح بفرمائید. جناب آقای دادفر هم فرمودند، اگر چنین مصلحتی باشد حرفی نداریم ولی من فکر می کنم اگر این را در کفه ترازوی عقل هم بگذاریم، بهتر است این «مگر اینکه» را بردارید و اگر قبول بفرمائید پیشنهاد می کنم که این قسمت حذف شود.

رئیس - آقای تنکابنی بفرمائید.

تنکابنی - خوشبختانه یکی از موارد بسیار اصولی که در این قانون پیش بینی شده برای اولین مرتبه بطور کلی در قوانین ایران آمده عبارتست از تصرفات معنوی که تصرفات مادی ناشی از آن باشد. این در صدر ماده ۵ هم هست. ما برای کسانی که دارای سند مالکیت هستند نهایت احترام حق قائل شدیم و میگوئیم کسی که دارای سند مالکیت است، دارای تصرفات معنوی هم بالطبع هست و تصرفات مادی اش هم ناشی از همان تصرفات معنوی است، مگر اینکه خلافش ثابت شود. «مگر - اینکه»، همینجاست که مصداق پیدا می کند. یعنی در در مقابل کسی که تصرف پیدا کند، اصل بر این است که تصرفات معنوی و به تبع از آن تصرفات مادی را در تصرف دارد. تا اینجا را قبول دارم و جای شکرش باقی است. اما اگر طرف مقابل یعنی کسی که طرف دعوا قرار گرفته يك سندی ارائه داد که سند طرف را رد کرد این تصرف مادی را دیگر نمی شود نپذیرفت. مثال و مصداقش اجاره نامه ای است که ارائه می کند. فرض کنید کسی که قطعه زمینی را مالک است. شکایت می کند که حسن این را عدواناً تصرف کرده است. حسن در محضر قاضی تحقیق حاضر میشود. مستندهائی ارائه می دهد که اوست که تصرف مادی دارد و این خللی بر سند مالکیت او یا مالکیت او وارد نمی کند. مگر اینکه طرف دیگر یعنی قسمت اول ثابت کند که تصرف او جنبه قانونی ندارد. اصل بر اینست که این فرد صاحب سند مالکیت تصرفات مادی و معنوی دارد مگر اینکه بخصوص دیگر طبق مدارک و دلائلی که دارد مثبت باشد ثابت بکند که تصرفات او، تصرفات قانونی است و اذن کسی که صاحب سند مالکیت بوده است موجب این تصرف شده است. مثل اجاره نامه که عادی باشد و یا يك توافق هائی باشد و یا قرار دادهای عادی باشد که تصرفات این شخص را ثابت کند که طرف دعوا قرار گرفته. از این بابت هیچ خللی بر سند مالکیت وارد نمیکند. از این جهت برای آنکه حقوق آنها هم که در این مورد صاحب مدارک مثبته مبنی بر تصرفاتشان هستند، آن حقوق هم محفوظ بشود، قسمت دوم پیش بینی شده است.

رئیس - آقای وزیر دادگستری بفرمائید.

وزیر دادگستری - بنده از توضیحات جناب تنکابنی خیلی متشکرم ولی برای مزید استحضار جناب دادفر و جناب طباطبائی و سایر نمایندگان محترم بایستی يك توضیح بیشتری اضافه کنم و آن اینست که نمایندگان محترم استحضار دارند که قانون تصرف عدوانی اساساً هیچ توجهی به مسأله مالکیت و سند مالکیت نداشته است و ندارد. این بحث صرفاً فقط سبق تصرف است که آیا این تصرف قانونی باشد یا نباشد. کما اینکه در قانون تصرف عدوانی هم که ملاحظه میفرمائید چه آنهایی که مربوط است به دادگاه های شهرستان و چه آن تصرفی که يك ماه از آن نگذشته باشد و مربوط به دادسراست، اصولاً هیچ جا بحث بر سند مالکیت نمی شود. اگر ماده ای را هم که جناب فخر طباطبائی اشاره فرمودند در قانون آئین دادرسی پیش بینی شده است در مورد دادگاه های بخش آنجا هم اگر دعوی شده است در مقابل سند مالکیت مسموع نیست، یعنی برای سند مالکیت نه برای تصرف. بلی، اگر بنده رفتم و گفتم بنده اینجا متصرفم و اینجا مالک هستم هیچ دعوائی از طرف بنده مسموع نیست. اما مسأله مالکیت با تصرف دو تا است. بنده باستحضار می رسانم، جناب آقای دادفر، که خودتان هم در فرمایشاتان فرمودید و توجه داشتید به این لایحه، که ما برای اولین بار آمدیم در این قانون اسم سند مالکیت را پیش کشیدیم آنهم علت داشت علتش این بود که بارها دیده میشد که کسی آمده که آقا فلان شخص آمده ملك مرا تصرف کرده در دستش هم سند مالکیت بود طرف او می آمد و میگفت من ملكش را تصرف نکرده ام من توی آن نشسته ام و اجاره کرده ام ۶ تا شاهد هم می آورم که من متصرف نبوده ام هر چه آن فرد مدعی قبلی فریاد میزد که آقا این سند مالکیت من است و ده تا شاهد هم می آورم که من مالک هستم چون در قانون گفته شده بود که مدعی صرفاً باید سلب تصرفش را ثابت کند.

حق نداشتیم بسند توجه بکنیم بنابراین ، دلایل کدام يك از اینها می چربد به سلب تصرف بآن حکم میدهم و حال آنکه همانطور که عرض کردم این جا مدعا علیه ادعای مالکیت میکردند ادعای تصرف و مالکیت ، مالک قبلی سند را میآورد دادسرا میگفت من به سند نمیتوانم رسیدگی کنم. مادیدیم این امر عبثی است و مشکلاتی برای مردم ایجاد میکند برای اولین مرتبه این را پیش بینی کردیم که اگر کسی سند مالکیت ارائه داد بموجب این سند ، این نوشته گفت من آن ملک را اجاره کرده ام رهن کرده ام اجازه دارم ششماه مستحدثاتی ایجاد کنم. من که منکر مالکیت اونستم اما میدم من بد قانونی بوده است در این صورت است که دادگاه توجه میکند پس ما برای اولین مرتبه اسم سند مالکیت را در قانون آورده ایم و نپذیرفتیم ادعای مالک متصرف را در مقابل سند مالکیت یعنی همان حرفی که جناب آقای فخر طباطبائی و جنابعالی آقای دکتر دادفر اشاره کردید بنابراین نظر تان صددرصد تأمین است و در تصرف عدوانی ابراز سند مالکیت دلیل به سلب تصرف است اگر کسی آمد گفت من سند مالکیت دارم ، بموجب این سند قبول داریم و بطرف میگوئیم مالک هست سند دارد اگر کسی گفت او مالک نیست نمی پذیریم ، اما اگر گفت چرا او مالک است سند هم دارد ولی من دلایلی دارم به تصرف خودم دلایل را رسیدگی میکنیم و رأی میدهم به سبق تصرف بنظر بنده هیچ اشکالی ایجاد نمیشود و در طریق تأمین نظر جنابعالی و جناب فخر طباطبائی است که برای اولین بار در قانون پیش بینی شده است .

رئیس - آقای دکتر دادفر بفرمائید .

دکتر دادفر - بسیار متشکرم چون مسئله مربوط به

قانون تصرف عدوانی است که ۲۵ میلیون نفر ایرانی با آن سرو کار دارند با اجازه مقام ریاست در باره توضیحاتی که جناب وزیر دادگستری فرمودند عرایضی میکنم برای جمله « ..... مگر اینکه ..... » بنظر من در مقام استناد قضات و استنباط دیوان کشور و تفسیر این ماده در مقام اجرا توضیحات آقای وزیر دادگستری آنچنان اهمیت دارد که شاید باندازه خود ماده ۵ مهم باشد. آقایان حقوق دانان و قضات عدلیه که در مجلس تشریف

دارند میدانند و شاید استنباط میکنند که بنده میخواهم چه عرض کنم فقط ایراد بنده این است که آقای وزیر دادگستری فرمایش شما کاملاً صحیح است تبریک عرض میکنم که برای اولین بار قانون سند مالکیت را آورده اید من خودم وکیل يك متصرف عدوانی بودم وقتی از طرف توضیح خواست که آقا تو بچه دلیل مالکی او گفت آقا من از آسمان توی این ملک افتاده ام این « ..... مگر اینکه طرف دیگر دعوی .... » که در قانون آورده اید و اصلاح کرده اید و این از آسمان افتاده ها را کنار زدید و خاتمه دادید قابل تبریک است اما ایراد تصرف وقتی میکنیم که من متصرف فرمودید که ممکنست طرف بگوید من راهنم . مستأجرم ، متولیم ، قرارداد دارم خود این ایراد هائیشی از تصرف قانونی باستناد شناختن مال است از آسمان دیگر کسی نمیتواند در ملکی فرود آید و بگوید سبق تصرف دارم میگوید مستأجرم قانون وجود دارد ، متولیم قانون اوقاف است قرارداد دارم ، قانون مدنی است لازم نیست که تمام این قوانین را ما در قانون تصرف عدوانی بشماریم اگر این هم نبود ۲۰۰ هزار مغازه هست در اجاره اصلاً سند رد و بدل نکرده اند همینطور بنا بسابقه ؛ قانون حشاشان را شناخته و هیچ مالکی نمیتواند برود عرض حال تصرف عدوانی بدهد چون بد مستأجر از مالک و متصرف اول يك بد قانونی است نه صرف تصرف خودش ؛ این معنا است که خودم خواستم توضیح عرض کنم و موافقت فرمودید چون شور دوم است و نمی شود آن جمله را حذف کرد اگر لازم بود در باره اش عنایت بفرمائید در مجلس سنا تغییر بدهید . البته با توضیح جنابعالی مطلب روشن شد صرف تصرف من حیث تصرف ولو قانونی بدون اینکه به بد قانونی مالک اول ارتباط داشته باشد پذیرفته نمیشود. از جناب رئیس هم متشکرم که اجازه فرمودید توضیح عرض کنم.

رئیس - نظر دیگری در ماده ۵ نیست؟ (اظهاری نشد) بماده ۵ رأی میگیریم خانم ها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۶ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۶ - در صورتیکه دو یا چند نفر مال غیر منقولی را مشترکاً در تصرف داشته یا استفاده میکردند و بعضی از آنان مانع تصرف یا مزاحم یا مانع استفاده بعض دیگر شود موضوع بر حسب مورد در حکم تصرف عدوانی یا مزاحمت و ممانعت از حق محسوب و مشمول مقررات این قانون خواهد بود.

رئیس - در ماده ۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بماده ۶ رأی میگیریم خانم ها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۷ قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۷ - دعاوی مربوط بقطع آب و انشعاب نلغز و جریان گاز و برق و وسائل تهویه و نقاله (از قبیل آسانسور و پله برقی) که مورد استفاده در اموال غیر منقول است مشمول مقررات این قانون میباشد مگر اینکه اقدامات فوق از طرف مؤسسات مربوط اعم از دولتی یا خصوصی با اجازه قانون یا مستند بقرارداد صورت گرفته باشد.

رئیس - در ماده ۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) به ماده ۷ رأی میگیریم خانم ها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۸ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۸ - هرگاه شخص ثالثی در موضوع رسیدگی بدعوی تصرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق در حدود مقررات این قانون خود را ذینفع بداند مادام که رسیدگی خاتمه نیافته اعم از اینکه دعوی در مرحله بدوی یا پژوهشی باشد میتواند وارد دعوی شود و مرجع مربوط باین امر نیز رسیدگی و حکم مقتضی صادر خواهد کرد.

رئیس - در ماده ۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) به ماده ۸ رأی میگیریم خانم ها و آقایانی که موافقت خواهش میکنم قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۹ قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۹ - مستأجر رأساً و مباشر و خادم و کارگر و بطور کلی اشخاصی که ملکی را از قبل دیگری متصرفند میتوانند بقائم مقامی مالک طبق مقررات این قانون شکایت کنند .

رئیس - در ماده ۹ نظری نیست؟ (اظهاری نشد) بماده ۹ رأی میگیریم خانمها و آقایانی که موافقت خواهش می کنند قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۰ قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۰ - مستأجر پس از انقضاء مدت اجاره همچنین سرابدار «خادم» «کارگر» و بطور کلی هرامین دیگری که در صورت مطالبه مالک یا مأذون از طرف او یا کسی که حق مطالبه دارد از عین مستأجره یا مال امانی رفع تصرف ننماید بارعایت بندهای زیر متصرف عدوانی محسوب میشود و مطابق مقررات این قانون با او رفتار خواهد شد:

۱ - مستأجر در صورتیکه اظهارنامه رسمی خلع ید حداقل یکماه قبل از انقضاء مدت اجاره ابلاغ شده باشد پس از انقضاء مدت اجاره والا یکماه پس از ابلاغ اظهارنامه رسمی .

۲ - در مورد سایرین ده روز پس از ابلاغ اظهارنامه رسمی .

ابلاغ اظهارنامه رسمی فوق بوسیله دادگاه بخش یا شهرستان یا اداره ثبت اسناد رسمی و یا ژاندارمری محل بعمل میآید.

تبصره - در دعوی تخلیه عین مستأجره از طرف موجر در نقاطی که قانون روابط مالک و مستأجر اجرا میشود و در دعوی تخلیه در معاملات رهنی و شرطی و با حق استرداد و نیز در مواردی که بین صاحب مال و امین یا تصرف قرارداد و شرایط خاصی برای تخلیه یا استرداد باشد مقررات این ماده اجرا نخواهد شد.

رئیس - در ماده ۱۰ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۰ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. ماده ۱۱ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۱ - اگر در جریان رسیدگی بدعوی تصرف
عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق مستند ابرازی یکی
از طرفین با رعایت مفاد ماده ۱۲۹۲ قانون مدنی مورد
تردید یا انکار یا جعل قرار گیرد اعم از اینکه تعیین جعل
شده یا نشده باشد چنانچه سند مزبور مؤثر در دعوی باشد
و نتوان از طریق دیگری حقیقت را احراز نمود مرجع
رسیدگی کننده باصالت سند نیز رسیدگی خواهد کرد.
در اینصورت تصمیم مرجع رسیدگی در مورد سند فقط در
همان دعوی مؤثر است.

رئیس - در ماده ۱۱ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۱ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. ماده ۱۲ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۲ - در صورتیکه مدعی تصرف عدوانی و یا
مزاحمت یا ممانعت از حق قبل یا بعد از طرح دعوی طبق
این قانون همین دعوی را مطابق قانون آئین دادرسی مدنی
در دادگاه نیز مطرح نموده یا بنماید دیگر بشکایت نامبرده
بر اساس این قانون رسیدگی نخواهد شد مگر آنکه مدعی
ظرف ده روز از تاریخ اخطار مرجع رسیدگی کننده
دادخواست خود را از دادگاه مسترد و گواهی آنرا تقدیم
کند.

رئیس - در ماده ۱۲ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۲ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش می کنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. ماده ۱۳ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۳ - بدعوی تصرف عدوانی یا مزاحمت یا
ممانعت از حق که یکطرف آن وزارتخانهها یا مؤسسات
و شرکتهای دولتی یا وابسته بدولت باشد نیز مطابق مقررات
این قانون رسیدگی خواهد شد.

رئیس - در ماده ۱۳ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۳ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. ماده ۱۴ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۴ - در صورتیکه مرجع رسیدگی کننده دلایل
شکایت را قوی بداند بدرخواست خواهان موقتاً دستور
جلوگیری از ایجاد یا تکمیل اعیانی از قبیل احداث بنا
یا غرس اشجار یا کشت و زرع در ملک مورد دعوی و یا
جلوگیری از ادامه مزاحمت یا ممانعت حق را صادر
خواهد کرد و این دستور با صدور حکم به رد دعوی مرتفع
میشود مگر آنکه مرجع پژوهشی دستور مجددی در این
مورد صادر کند.

رئیس - در ماده ۱۴ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۴ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش می کنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. ماده ۱۵ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۵ - آرائی که بموجب مقررات این قانون
از طرف دادرسی شهرستان و یا دادگاه بخش مستقل
و یا دادگاه سیار بقائم مقامی دادستان صادر میشود ظرف
ده روز از تاریخ ابلاغ قابل رسیدگی پژوهشی در دادگاه
شهرستان محل وقوع مال غیر منقول میباشد. رسیدگی
پژوهشی خارج از نوبت و بدون رعایت تشریفات آئین
دادرسی مدنی بعمل خواهد آمد رأی دادگاه شهرستان
قطعی است.

تبصره - در صورتیکه رأی مبنی بر رفع تصرف
عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق باشد بلافاصله
بدستور مرجع صادر کننده وسیله مأمورین انتظامی اجرا
خواهد شد و درخواست رسیدگی پژوهشی مانع اجرای
آن نخواهد بود.

رئیس - در ماده ۱۵ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۵ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش می کنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. ماده ۱۶ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

جلوگیری از تصرف عدوانی مصوب سال ۱۳۰۹ و اصلاحی
سال ۱۳۳۹ منسوخ است.

رئیس - در ماده ۱۶ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۶ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش میکنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. کلیات آخر لایحه مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری
نشد) بمجموع مواد و کلیات آخر لایحه رأی میگیریم
خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام بفرمایند
(اکثر برخاستند) تصویب شد. لایحه برای تصویب مجدد
بمجلس سنا فرستاده میشود. آقای وزیر دادگستری
فرمایشی دارید بفرمائید.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۶ - مقررات مواد ۳۳۳ و ۳۳۴ قانون آئین
داهرسی مدنی در موردی که حکم رفع تصرف عدوانی
اجرا میشود همچنین در موردیکه مرجع پژوهشی حکم
باعاده وضع سابق میدهد لازم الرعایه میباشد ولی یکماه
مهلت مقرر در ماده ۳۳۳ قانون مذکور در باب تقدیم
دادخواست مالکیت از تاریخ قطعی حکم شروع
میشود.

رئیس - در ماده ۱۷ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۷ رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش می کنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. ماده ۱۸ قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۸ - رسیدگی بکلیه دعوی که طبق قانون
جلوگیری از تصرف عدوانی مصوب سال ۱۳۰۹ و اصلاحی
سال ۱۳۳۹ قبل از تاریخ اجرای این قانون اقامه شده
است بترتیب مقرر در این قانون ادامه می یابد و آراء
صادر از حیث تقاضای پژوهشی تابع زمان صدور آن
میباشد.

رئیس در ماده ۱۸ نظری نیست؟ (اظهاری نشد)
بماده ۱۸ رأی می گیریم خانمها و آقایانیکه موافقت
خواهش می کنم قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد. ماده ۱۹ قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ماده ۱۹ - از تاریخ اجرای این قانون، قانون

صادق احمدی (وزیر دادگستری) - بنده عذر
میخواهم وقت گذشته است يك دقیقه بیشتر مزاحم نمی شوم
خوشبختانه در مجلس انقلاب آنقدر لوایح مهم میگذرد
که دیگر اهمیت لوایح آنطوری که باید و شاید درک
نمیشود. این لایحه حقا لایحه مهمی است و بنده بعنوان عضو
دولت سپاسگزاری میکنم از عموم نمایندگان مجلس شورای ملی
بلاخص اعضای کمیسیون دادگستری که واقعا زحمت
کشیدند و ما را کمک کردند در اصلاح این لایحه در حال
حاضر دو ماده در قانون است برای تصرف عدوانی و
هزار و یک مشکل برای قاضی و وکیل دادگستری و برای
مردم و حال اینکه يك لایحه جامع و مانعی بزعم ما البته
شاید مشکلاتی داشته باشد تهیه شده و تصویب میشود و
بدولت ابلاغ میشود و این میتواند يك مقدار زیادی از
مشکلات را حل کند. بنده متقدم که یکی از گرفتاریهای
دادگستری وجود قوانین ناقص و مبهم و دو پهلو و پسر
تشریفات است که این قوانین بتدریج با کمک و هدایت
نمایندگان مجلس حل میشود و میتواند ابزار مناسب
باب روز برای اصلاح دستگاه قضائی بشود. تا در این
زمان که مملکت ما خوشبختانه از هر جهت قیافه و چهره
نوئی پیدا کرده، بتواند وظیفه خودش را انجام دهد.
متشکرم (احسن).

۱۲ - تقدیم دو فقره لایحه ۱ - لایحه تأمین اعتبار مورد نیاز طرح توسعه چغندر کاری در ایران
۲ - لایحه تأمین بقیه اعتبارات مربوط به سالهای بعد از ۱۳۵۳ بمنظور خرید تجهیزات مراکز ترانزیت تلفنی و اجرای خدمات مربوطه اداره ششم ستاد بزرگ ارتشتاران، بوسیله آقای قوام صدری وزیر - مشاور و معاون نخست وزیر

رئیس - آقای قوام صدری فرمایشی دارید ،
بفرمائید .

قوام صدری (وزیر مشاور و معاون نخست وزیر)
بنده هم با عرض معذرت گزارش خیلی مختصری دارم .
کسب اجازه میشود ، برای خرید بذراصلاح شده چغندر قند برای سالهای آینده تامین مبلغ ۱۶۴۲۶۳/۷۰۰ ریال که بموجب تبصره ۲ ماده ۲۰ قانون برنامه بودجه کشور مصوب اسفندماه ۱۳۵۱ باید بتصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی برسد . و دیگر قرارداد ایست با شرکت استاندارد الکتریک در حدود مبلغ ۱/۶۱۸ میلیون ریال بمنظور خرید تجهیزات مراکز ترانزیت تلفنی و اجرای

خدمات مربوطه اداره ششم ستاد بزرگ ارتشتاران از محل اعتبارات عمرانی که مبلغ ۱۳۲ میلیون ریال آن از محل بودجه سال جاری پرداخت می شود و در حدود ۲۴۱ میلیون ریال ضمن بودجه ۱۳۵۳ پیش بینی شده و بقیه قابل پرداخت در سالهای بعد میباشد . که بحکم تبصره ۲ ماده ۲۰ قانون برنامه و بودجه و بمنظور تصویب بقیه اعتبارات در سالهای بعد استدعای ارجاع بکمیسیون بودجه را دارم .

رئیس - لوایح بکمیسیون بودجه ارجاع میشود .

۱۳ - تعیین موقع جلسه آینده - ختم جلسه

رئیس - با اجازه خانمها و آقایان این جلسه را ختم میکنیم . جلسه آینده ساعت ۹ صبح روز یکشنبه خواهد بود . دستور جلسه بعداً با اطلاع همکاران محترم خواهد رسید .

(جلسه در ساعت یک بعد از ظهر ختم گردید)

رئیس مجلس شورای ملی - **عبدالله ریاضی**